

YENİ ÇAĞ

- **R. Bauer, R. Lewis, H. M. Musa:** Moskova'dan yükselen barış çağrısı
- **S. Mitra:** Günümüzde bağlantısızlık: Önemli çözümler zamanı
- **U. Eichholz:** Arayanlara yardım etmek
- **R. Gonzalez:** Bağlaşıklıktan geniş birlik cephesine doğru
- **R. V. Vivo:** Küba deneyimi
- **E. Wimmer:** Programımızın yönelim çizgisi
- **Y. Krasin:** Sosyal bağlaşıklığın iki türü
- **J. Schleifstein:** Burjuva devleti ve işçi hareketi
- **İ. Nörlund:** «İskandinav modeli»nin bunalımı
- **H. Gemlow:** Uluslararası önemde bir bilimsel yayın
- **xx:** Emperyalizmi suçlama belgesi

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesinin çağrısı
- **xx:** TKP Merkez Komitesinin Romanya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri N. Ceauşescu yoldaşa mesajı

2

Şubat
1983

BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI

Moskova'dan yükselen barış çağrısı

Moskova, çok sayıda dilin konuşulduğu bir kent. Burada Sovyetler Birliği'ndeki tüm ulus ve halkların temsilcilerini bulmak olanaklı. Bunlara çeşitli ülkelerden gelen ve yüzün üstünde dil konuşan binlerce insan da katılıyor. Moskova, özellikle SSCB'nin 60. kuruluş yıldönümünün kutlandığı günlerde çok canlıydı. Düzenlenen toplantılarda, gecelerde, mitinglerde, sergi ve konserlerde ülkenin tüm birlik ve özerk cumhuriyetleri, özerk yöreler ve illeri temsil ediliyordu. Sovyet halkının duyduğu büyük kıvanç ve sevinci dünyanın 112 ülkesinden gelen 134 delegasyon da haklı olarak paylaşıyordu. SSCB'nin başkentindeki törenlere «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi adına bizlerden oluşan bir delegasyon da katıldı. O günlerde bizde oluşan başlıca izlenim şuydu: Sovyet halkının bu bayramı evrensel nitelikliydi, SSCB'nin 60. kuruluş yıldönümü büyük uluslararası önemi olan bir olaydı.

O günlerde Moskova'da çok sayıda dilde konuşuluyordu. Ama hepsinden ayrılan bir dil vardı. O da barış diliydi. SBKP MK Genel Sekreteri Y. V. Andropov yoldaşın Kremlin'deki Kongreler Sarayı'nda törenli toplantıdaki konuşmasını dinlerken, biz, tüm bu toplantıya katılanlar gibi, dünyada barışın korunması, uluslararası gerginliğin azaltılması, silahlanma yarışının durdurulması, nükleer yıkım tehlikesinin ortadan kaldırılması yönünde burada yapılan önerilerin büyük önemini ve güncelliğini kavırıyorduk. SSCB Yüksek Sovyeti ve SBKP Merkez Komitesi'nin «Parlamentolara, hükümetlere, politik partilere, dünya halklarına çağrı»sının düzenli, akıcı satırlarını büyük bir heyecanla dinledik. Leninci dış politika ilkelerine dayanan bu belgede dünyanın ilk sosyalist devletinin barış ülküleri belirtilmekte, bir nükleer savaşa götürebilecek olan bugünkü uluslararası durum ayık kafayla, derinlemesine değerlendirilmekte, yeryüzünde barışın korunması için zorunlu olan bir dizi somut önlemler önerilmektedir.

Çağrıda şöyle deniyor: «Bu amaçlara ulaşmak için Sovyetler Birliği poli-

tik ve sosyal sistemlerine bakmaksızın dünyadaki tüm devletlerle işbirliği yapmaya hazırdır.

Sovyet insanları inanıyorlar ki, eğer devletler ve halklar çabalarını birleştirirlerse, savaş tehlikesini önleyebilirler, dünya barışını koruyup pekiştirebilirler, insanın yaşama hakkını güvence altına alabilirler.» (1)

1983 yılı öncesinde Moskova'dan bir kez daha yükseltilen barış çağrısı insanlığın en ivedi, en yakıcı istemlerinin ifadesi olarak kabul edildi. Ve biz komünistler, dünyanın ilk sosyalist devletinin ırk ve ulus ilişkisine, sosyal durumuna bakmaksızın yeryüzündeki insanların ezici çoğunluğunun çıkarlarını savunmasından kıvanç duyuyoruz.

Kanıımızca yaratıcı Marksizm-Leninizm'in çok önemli bir belgesi olan, çağdaş dünyanın gelişme yasallıklarını ve özelliklerini açıkça ortaya koyan jübile yıldönümü raporunu bir kez daha okuyunca, barış isteminin yeni toplumun özünden, yapısından geldiği düşüncesinin ne denli derinlemesine temellendirildiğini görüyoruz. SSCB'nde 60 yılda yapılan ve evrensel-tarihsel önemi olan köklü toplumsal dönüşümlerin başlıca anlamı, raporda özlü ve aynı zamanda son derece kapsamlı tanımlamalarla sanki prese edilmiştir:

– «Ulusal soruna ancak sınıfsal temelde çözüm bulunabileceğini belirten Marksizm-Leninizm öğretisinin tarihsel doğruluğu iyice kanıtlanmıştır.

– Ulusal sorunun sosyalist temelde çözümünün yönetici ve yönlendirici gücü, bu çözümün doğruluğunun güvencesi Komünist Partisi, onun bilime dayanan politikası olduğu en inandırıcı biçimde ortaya çıkmıştır.

– Eskiden çoğunda daha feodal-ataerkil ve hatta aşiret ilişkilerinin egemen olduğu geri kalmış ulusal kenar bölgeler tarihe karışmıştır.

– Tüm cumhuriyetlerde genel devlet plânıyla yönlendirilen dinamik ekonomik gelişme temelinde tüm Sovyetler Birliği'nde bütünsel bir halk ekonomisi kompleksi oluşmuştur.

– Cumhuriyetlerin sosyal yapısı kökten değişmiş, her birinde çağdaş işçi sınıfı oluşmuş, köylüler yeni yolda, kolhozlar yolunda ilerlemeye koyulmuştur. Her biri kendi aydınlarını yetiştirmiş, devlet aygıtında ve toplumsal yaşamın tüm alanlarında görev yapan yetişkin, uzman kadrolarını eğitip yetiştirmiştir.

– İlerici geleneklere, tinsel değerlerin yoğun biçimde değiş tokuşu temelinde çokuluslu sosyalist kültür gelişmiştir.

– Şimdi yeni tarihsel topluluk – Sovyet Halkı'nı oluşturan sosyalist uluslar biçimlenmiştir.» (2)

(1) «Pravda», 23 Aralık 1982.

(2) «Pravda», 22 Aralık 1982.

Tüm bu değişikliklerin ortak bir yanı var. Bunların tümü insanların eşitlik ve birliğine yöneliktir. Ulusların gelişme düzeyi eşitleniyor, her tür sosyal, ulusal, ırksal düşmanlık ortadan kaldırılıyor, halklar arasındaki ilişkiler günden güne daha çok onların birlik ve onayıyla belirleniyor, bunlar giderek daha uyumlu oluyorlar. Biz gördüğümüz sayısız örnekler dayanarak tüm bunların çıkarılmış sonuçlar değil, Sovyet halkının yaşamında ete kemiğe bürünmüş gerçekler olduğuna inandık. Çeşitli dillerin konuşulduğu, çeşitli renklere bezenmiş bulunan Moskova'da biz sürekli olarak halkların dostluğu denilen büyük merkezci gücün olumlu etkisini duyuyorduk.

Halkların dostluğunun, sosyalist enternasyonalizmin bu gücü tam olarak Sovyetler Birliği'nde yalnız uluslar arasındaki ilişkilerde değil, aynı zamanda devletler arasındaki – sosyalist topluluk üyesi ülkeler arasındaki ilişkilerde de ortaya çıkıyor. Biz Kremlin'deki toplantıda kardeş partilerin ve ülkelerin yöneticilerinin konuşmalarında bunu kanıtlayan çok şey işittik. Bu ilkeler, sosyalist ülkelerin sömürgecilik boyunduruğundan kurtulmuş genç devletlere yaptıkları yardımın da temelini oluşturuyor.

Moskova'da şu belirtildi: Sosyalist ülkeler topluluğu bir bütün olarak tüm dünyada uluslararası ilişkiler sistemi için bir istikrarlılık etmenidir. Temellerini V. I. Lenin'in attığı değişik toplumsal sisteme bağlı devletlerin barış içinde yanyana yaşaması politikasını Sovyetler Birliği şaşmadan uyguluyor. Politikada sınıfsal konularını koruyarak, ideolojik alanda kapitalist dünyaya karşı koyarak, sosyalizm, tüm ülkelerle karşılıklı yarara dayalı iyi komşuluk ilişkileri kurmak istiyor. Sosyalist devletler bu karşı karşıya bulunmada ortaya çıkan tüm tartışmalı sorunların yalnızca barışçıl yöntemlerle, görüşmeler ve anlaşmalar yoluyla çözülmesini öneriyorlar.

Kremlin'de konuşanlardan birçoğu SBKP'nin uyguladığı barışsever dış politikanın özellikle son on yılın olaylarında en açık ve tam ifadesini bulunduğunu belirttiler. SBKP'nin son üç kongresinde kabul edilen 70'li ve 80'li yılları kapsamına alan Barış Programları, bunların gerçekleşmesi için verilen savaşı, Helsinki'de yapılan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın hazırlanmasına ve onun Sonuç Belgesi'nin imzalanmasına aktif katılımı, Birleşmiş Milletler Örgütü'nde barış ve silahsızlanmayla ilgili kabul edilen birçok kararın temelini oluşturan olağanüstü önemli girişim ve öneriler, Sovyet temsilcilerinin ABD'yle stratejik silahların sınırlandırılması ve yasaklanması üstüne bir anlaşma imzalanması yönünde yaptıkları ısrarlı çalışmalar, Sovyetler Birliği'nin bu yıllarda barış uğrunda verdiği ve sosyalist devletlerin, dünyadaki tüm ilerici güçlerin desteklediği savaşımın başlıca aşamaları, kilometre taşlarıdır.

Şimdi Sovyetler Birliği'nin bu savaşımındaki konularını için karakteristik olan, ki bunlar Kremlin'deki jübile yıldönümü toplantısında da belirtildi, bazı çizgiler üzerinde durmak istiyoruz. Her şeyden önce şunu söyleyelim:

Sovyetler Birliği'nin barış, silahsızlanma, nükleer yıkımın önlenmesiyle ilgili görüşmelere yaklaşımı gerçekçidir ve dürüştür. Bu gerçekçilik şunda ortaya çıkıyor: Sovyetler Birliği açısından barış görüşmeleri, anlaşmaya varmak istiyen tarafların eşit güvenliğinin korunmasını öngörmektedir. Dürüst yaklaşım, SSCB ile ABD'nin, Varşova Antlaşması ile NATO'nun silahlarında bugün görece bir denge olduğunu, Sovyet askersel uzmanlarının ve Sovyet politikacılarının son zamanlardaki birçok konuşmasında, aynı zamanda ABD'nin eski başkanı J. Carter de dahil yakın geçmişte Amerikan askersel aygıtının dümenini ellerinde bulunduran kişilerce de kesinlikle kanıtlanmış olan bu gerçeği kabul etmede ifadesini buluyor. Böyle gerçekçi ve dürüst yaklaşım, SSCB'nin silahsızlanma alanındaki şu temel önerisinin dayanağı olmuştur: Silahları şimdiki düzeyde dondurmak ve daha sonra en düşük endekslerde bile eşitlik korunarak silahların sayısını azaltmak.

Moskova'daki toplantıda Sovyetler Birliği'nin daha önceleri yapılmış olanlar ve yeni yapılanlar olmak üzere gerçekleşmesi bu yola girmeye yardım edecek bir dizi somut önlemi gerçekleştirmeye hazır olduğu bir kez daha belirtildi. SBKP MK Genel Sekreteri, Sovyetler Birliği'nin 17 Haziran 1982'de Birleşmiş Milletler kürsüsünden resmen ilan ettiği, nükleer silahı ilk kullanan ülke olmayacağı yükümlülüğüne bağlı kaldığını belirterek, ki bu başlı başına Sovyet ülkesinin barışçı girişimlerinin en parlak kanıtıdır, Kremlin'de şöyle dedi: «Biz, tarafların yalnız nükleer silahları değil, konvansiyonel silahları da ilk kullanan ülke olmayacağı üstüne bir anlaşma imzalamaya hazırız.»⁽³⁾ Öte yandan SSCB'nin tüm stratejik silah türlerinde yüzde 25'in üstünde indirim yapmaya, elbette ABD de üzerine böyle bir yükümlülük alırsa, hazır olduğu belirtildi. Sonucusu, Avrupa'nın güvenliğine gelince, burada da yeni bir varyant önerildi. Sovyetler Birliği, «eski» anakaradaki roketlerinin sayısını, en yenileri de dahil, burada NATO ülkelerinin elinde bulundurdukları silahlar sayısı düzeyine indirecektir.

Avrupa'daki roketler sorunu, bugün genellikle silahsızlanma sorununa yaklaşımın gerçekçiliği ve dürüstlüğünün denek taşıdır. Ve biz burada emperyalizmin çıkarlarını savunan politikacıların askersel güç dengesi olduğunu kabul edecekleri yerde, telaşa kapılarak, dünyada ve özellikle Avrupa'da Sovyetler Birliği'nin askersel üstünlüğü yönünde hayal ürünü tablolar çizdiklerini görüyoruz. Nükleer yıkım tehlikesini azaltacak dürüst anlaşmalar yapacakları yerde onlar görüşmelere katılan partneri «aldatmak» amacı güden çeşitli hilelere başvuruyorlar. ABD'nin «sıfır çözüm» varyantlı önerisi böyledir. Sovyetler Birliği'ne Avrupa'daki tüm orta menzilli roketlerini kaldırması öneriliyor, buna karşılık olarak ABD'nin Avrupa'ya yeni «Pershing» ve kanatlı roketler yerleştirmeyeceği vaadediliyor. Öte

(3) «Pravda», 22 Aralık 1982.

yandan NATO üyesi ülkelerdeki Sovyetler Birliği'ne yöneltilmiş bulunan nükleer başlık taşıyıcıları hesap dışı tutuluyor, bunlara hiç dokunulmayacak. Moskova'daki toplantı günlerinde kendileriyle konuştuğumuz Sovyet insanları şöyle diyorlardı: Bize, eğer silahsızlanırsanız, silahlanmada sizi geçmiye çalıştıyacağız demek istiyorlar. İyi koşul değil mi? Ve bu kural- lar temelinde yapılacak bir anlaşmanın biricik dürüst anlaşma olacağını söylüyorlar!

Biz onların öfkesini anlıyoruz: Onlar, ülkelerinin anlaşmalar için yeni yeni varyantlar önerdiğini, ısrarla anlayış göstermiye çalıştığını, karşılıklı kabul edilebilir uzlaşmalara gittiğini görüyorlar. Ama ülkelerinin aldığı yanıt ne oluyor? «Duvar gibi susmak», hemen hemen hiçbir karşı öneri getirmemek. Sovyetler Birliği barış içinde yanyana yaşama politikasına bağlılığını açık olarak kanıtıyor. ABD'nden ise bu sırada komünizme karşı «haçlı seferi» çağrıları geliyor, orada nükleer savaşta utkuya ulaşmanın olanaklı olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlar, tüm anlaşmaları çiğneyerek, korkunç yıkıcı güce sahip saldırı silahları – «MX» roketleri – üretimine geçmek için milyarlarca dolar ayırıyorlar. Moskova ve Leningrad'da çeşitli işletme ve kurumlarda yapılan ve bizim de katıldığımız mitinglerde emekçiler şunu soruyor: Bu durumda eşit güvenlikten vazgeçmek, emperyalist çevrelerin askersel üstünlük sağlamalarına izin vermek olur mu? Ve bunun tek yanıtı oluyor: Hayır, olamaz! Sovyet insanların sesi jübile yıldönümü raporundaki şu sözlerde yankılanıyor: «Hiç kimse yanılığa düşmesin: Biz kendi güvenliğimizin, bağlaşıklarımızın güvenliğinin tehlikeye düşmesine izin vermiyeceğiz. Avrupa'ya orta menzilli yeni Amerikan silahlarının yerleştirilmesinin genellikle tüm daha sonraki nükleer silahların sınırlandırılması çabaları için kaçınılmaz olarak ne denli büyük zararları olacağı üzerinde düşünülmalıdır. Kısacası, şimdi söz ABD'nindir.»⁽⁴⁾

Sovyetler Birliği'nin 60. kuruluş yıldönümü kutlamaları sosyalizmin gü- gününü bir kez daha ortaya koydu. O, bugün saldırı yeltenişleri karşısında kendini koruyabilecek her türlü güç ve olanağa sahiptir. Sovyetler Bir- liği yöneticileri açık ve dürüst bir biçimde belirttiler ki, eğer emperyalist çevreler akıllamaz kararlarıyla sosyalist ülkeleri savunma potansiyelini daha da güçlendirmek zorunda bırakırlarsa, Sovyetler Birliği'nin üretimine başlayacağı yeni silahları vardır. Biz Sovyetler Birliği'nin silahlanma yar- rısında girişimcilik rolü oynamadığını, onu saldırıyla tehdit ederek, onu dize getirmeye çalışarak, yeni toplumun kurulmasını engellemek istiyerek, insanlığın ilerlemesi yolunda nükleer hendekler açma hayalleri besliyerek onu buna sürüklediklerini anımsıyoruz ve bunu hiç bir dürüst insan unut- mamalıdır! Ve bugün de dünyanın ilk sosyalist ülkesi halklara karşı kılıç sallamıyor, onlara barış çağrısında bulunuyor. Tüm anakaralardan yüz

(4) «Pravda», 22 Aralık 1982.

milyonlarca insan onun bu tutumunu destekliyor. Sovyet halkıyla birlikte özgür ve eşit haklı ulusların birliğinin 60. yıldönümünü kutlarken bizler de, SSCB'nin tüm dostları, bunun bizim de bayramımız, yeryüzünde barış ve ilerlemeyi savunanların bayramı olduğunu hissediyorduk.

Kremlin'de verilen yemekte yabancı konuklar adına konuşan ÇKP Genel Sekreteri ve SSCB Cumhurbaşkanı G. Husak bu ortak duyguları çok iyi dile getirdi. Sovyet insanlarına seslenerek şöyle dedi: «Geçen birkaç on-yıllar dünyada sosyalizmin gelişmesine, halkların kurtuluşları uğrunda utkan savaşlarına yaptığınız ve yapmaya devam ettiğiniz büyük katkıdan ötürü . . . size candan teşekkür ederiz. SSCB, bu haklı savaşta onlar için örnek oldu, esin kaynağı, güvenilir bir dayanak oldu. Bugünlerde Moskova'dan barış çağırısı gür bir sesle yeniden yükseltildi.»⁽⁵⁾

Evet, barış ve sosyalizm birbirinden ayrılmaz şeylerdir. SSCB'nin 60. kuruluş yıldönümü kutlamaları bizim ve aynı zamanda yeryüzünde yüz milyonlarca insanın geleceğin sosyalizme ait olduğuna, barış davasının utkuya ulaşacağına olan inancını daha da güçlendirdi.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi delegasyonuna katılanlar: Roland Bauer, ASBP MK üyesi, Rupert Lewis, Jamayka İşçi Partisi MK üyesi, Hamid Mecid Musa, Irak Komünist Partisi MK aday üyesi.

(5) «Pravda», 22 Aralık 1982.

Günümüzde bağlantısızlık: Önemli çözümler zamanı

Sarada Mitra

*Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi üyesi
Derginin Yazı Kurulu üyesi*

Yeni yeni olgular, bağlantısız devletlerin dünya işlerindeki rolünün giderek arttığına işaret ediyor. Onların, her çeşit emperyalist ezgi ve baskı biçimlerinin kökünün kazanmasına, kapitalist dünya ile eşitsiz ekonomik bağlar sisteminin değiştirilmesine yönelik uluslararası eylemleri geniş yankı uyandırdı. Son yıllarda bağlantısız ülkeler grubu defalarca, nükleer yıkım tehdidini ortadan kaldırmak istemiyle, insanlığın yazgısı konusunda kaygı duyarak, çeşitli girişimlerde bulundu. Özgürlüğüne kavuşan devletlerin sosyalist ülkelerle işbirliği, dünyada istikrarın pekiştirilmesinde bir unsur olarak giderek daha büyük önem kazanıyor, uluslararası ilişkilerde demokratik ilkelerin yerleşmesine yardımcı oluyor.

Konferanstan konferansa güçlenen bağlantısızlar hareketi bugün en üst düzeyde olağan forumuna hazırlanıyor. Bu kez Delhi'de yapılacak olan 7. Konferans artık yirmi yıllık bir yol geçmiş bulunan hareketin, bir bakıma olgunluk dönemini simgeliyecek. Bu çok önemli olayın eşiğinde, bağlantısızlık politikasının geçmişteki yazgısına bir göz atıp, ona dünya çapında saygı ve başarı kazandıran nedenleri ve bağlantısızların karşılaştığı, özellikle uluslararası durumun hızla gerginleştiği günümüzde karşı karşıya kaldığı tehlikeleri göstermek yerinde olur.

Her tarihsel hareket, eğer zamanın ödevleriyle atbaşı giderse, bir geleceğe sahip olur, ileriye doğru gelişir. Bağlantısızlık politikasının kaynaklarına inerek, bu ünlü görüşün haklılığını göstereyim. Bu politika bugün de anti-sömürgecilikten, anti-emperyalizmden, bağımsızlık ülkülerinden kaynaklanıyor, besleniyor. Yabancı ezgici ülkelerin esareti altındaki devletlerin ulusal egemenlik uğrundaki savaşımı ve bununla birlikte, bütün devletler arasındaki ilişkilerde, tüm uluslararası çatışmalı sorunların görüşmeler yoluyla çözümünde, barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin yerleşmesi uğrundaki savaşımı, hareketin bütün tarihinde açık bir biçimde gözleniyor. Bu hareket 60'lı yıllarda, özgürlüğüne kavuşan yeni yeni devletlerden ek güç ve enerji kazanarak, halkları sömürge sistemine karşı kararlı savaşıma seferber etti. Emperyalizmin ve sömürgeciliğin Asya, Afrika ve Latin Amerika'da yediği her darbe hemen hemen otomatik olarak bağlantısız ülkelerin saflarının büyümesine yolaçıyordu.

Sömürgeci imparatorlukların yıkılmasından sonra, ekonomik bağımsızlığın ve kendi doğal zenginlikleri üzerinde egemenlik haklarının elde

edilmesi genç devletler için son derece ivedi sorunlar olarak ortaya çıktığı zaman da hareket gelişmeye devam etti. 70'li yıllarda, gerçekleştirilmesi uğrunda «yeni uluslararası ekonomik düzen» belgisi altında savaşım verilen, uluslararası ekonomik ilişkiler sisteminin değiştirilmesine yönelik geniş kapsamlı bir program kabul etmekle hareket, bu devletlerin çoğunluğunun ekonomik sömürgecilikten kurtulma, kapitalist devletlerle eşitsizlik temeline dayanan ekonomik bağları kökten değiştirme görevleri etrafında birleşmesi davasını önemli ölçüde ileriye götürdü.

Hareketin kurucularının, insanlığın yazgısı için temel sorun olan savaş ve barış sorunundaki basiretini özellikle belirtmek gerekir. Emperyalizmin dünkü sömürgeleri sosyalizme karşı «saldırı rezervi» olarak kullanma yönünde henüz tamamen ciddi ümitler beslediği, değişik toplumsal düzeni olan devletlerin barış içinde yanyana yaşama çağrısının esasta sosyalist ülkelerce yükseltildiği dönemde, doğum aşaması yaşayan gelişmekte olan dünyanın «soğuk savaş»ı kınayan, onun hem kurtulmakta olan halklar ve hem de tüm insanlık için ne kadar tehlikeli olduğuna işaret eden uzak görüşlü temsilcilerinin sesi özellikle gür duyuldu.

Hareketin Belgrad'daki ilk konferansı (1961) barış içinde yanyana yaşama ilkelerini, genel nükleer yıkımın alternatifi, «tüm uluslararası ilişkilerin tek temeli» ilan etti. Bu ilkelerin devletlerarası ilişkilerin pratiğinde ardıcılıkla yerleşmesi söz konusu olduğu için, bağlantısız ülkeler ile sosyalist dünyanın konumları birbirine uygun düşüyordu. Onların dış politik doğrultusundaki uygunluk ve yakınlık, geçen on yılda açıkça görüldü. O zamanlar yumuşama sürecinin daha da yaygınlaşması ve derinleşmesinden yana çıkan, sosyalist ülkelerle birlikte, bizzat gelişmekte olan dünya olmuştur.

Bağlantısızlar hareketinin tarihinde 70'li yıllar, genellikle özel bir yer tutuyor. Bu yıllar, anti-emperyalist kolektif savaşım deneyimi gücünün belki de en tam biçimde belirdiği, onun yararının en açık görüldüğü bir dönemdi. Gelişmekte olan ülkelerin emperyalizme karşı ekonomik savaşım cephesindeki önlemleri, Vietnam'da, Laos'ta, Mozambik'te, Angola'da ve Kampuçya'da kurtuluş savaşlarının başarıyla sonuçlanması, Etyopya, İran, Afganistan, Nikaragua ve Grenada gibi ülkelerde köklü devrimci değişiklikler dünya kurtuluş sürecini önemli ölçüde ileriye götürdü. Bu, hareketin günümüz dünyasının kilit politik ve ekonomik sorunlarıyla ilgili tutumundaki radikalleşmede görülüyor. Bütün bu tarihsel dönemin bir nevi bilançosunu yapma şansı, bağlantısız ülkelerin 1979 sonbaharında Havana'da yapılan 6. Konferansına düştü.

Havana forumu hareketin yadsınmaz büyümesini yansıttı. Daha önce formüle edilen rotanın ana saptamaları yalnız doğrulanmakla kalmamış, anti-emperyalist, özgürlükçü ruhta bir gelişme de kaydetmiştir. Toplantıya katılanların kabul ettiği Politik Deklarasyon'da, bağlantısızlık politika-

sının özünün, onun ilk ilkelerine ve temel karakterine uygun olarak, emperyalizme, sömürgecilğe, yeni-sömürgecilğe, ırk ayırımına, siyonizm de içinde ırkçılığa karşı, yabancı saldırı, işgal, egemenlik, müdahale ve hegemonyanın her biçimine karşı olduğu gibi, büyük devlet ve bloklaşma politikasına da karşı savaşım olduğu vurgulanıyordu.

Havana konferansına katılanların anti-emperyalist savaşta kolektif yöntemlere, bağlantısızların saflarının birliğine ağırlık vermiş olmaları önemlidir. Uluslararası gericiliğin, belirli devletleri kendi amaçları için kullanma, hareketi bölme, onun aktifliğini felce uğratma denemeleri boşa çıkartıldı. ABD emperyalist çevrelerinin Küba'ya karşı başlattığı azgın kampanyayı da yıkıcı bir iflas bekliyordu. Küba'nın, konferansın hazırlanması ve gerçekleştirilmesine yaptığı büyük katkı herkesçe kabul ediliyor, onun bütün bu yıllarda hareketin başkanı olarak edindiği saygınlık çok yüksek düzeyde kalmış bulunuyor. Ve Havana forumundan üç buçuk yıl sonra bugün, F. Castro'nun şu sözleri güncelliğini koruyor: «Bu konferansta biz, günümüzün en önemli, en ertelenmez sorunlarının çözümlemesini yaptık. Bu konferansta halklarımızın haklı amaçlarından hiç biri, özlemlerinin hiç birisi ele alınmadan bırakılmadı. Hepsi de tüm yönleriyle dikkate alındı ve desteklendi. Bu konferansta biz, barış sorununu her zamankinden daha çok tartıştık. Bu konferansta biz, ekonomik sorunları her zamankinden daha çok gördük ve burada, bu sorunların bizim kaygılarımızın ve eylemlerimizin merkezinde olması gerektiği haklı olarak belirtildi.» (1)

Son yılların olayları gözönüne alındığında, bir nokta daha dikkati çekiyor: Bugün her tarafta Reagan yönetiminin uygulamalarıyla özdekleştirilen uluslararası durumdaki son derece olumsuz eğilimler, konferans sırasında ve hemen sonra, belki öylesine sert ve açık biçim almamıştı. O zaman, Havana'da, bugün yumuşamaya karşı global boyutlarda sürdürülen saldırı henüz öylesine tehlikeli yakın bir perspektif olarak görülüyordu. Küba forumu, olayların nasıl gelişeceği tam açık olmadığı bir dönemde, uluslararası yaşamda birbirine karşı eğilimlerin karşılıklı çarpmasını yansıttı.

Bu yorumun sınırları içinde, 70'li yılların sonunda ve 80'li yılların başında barış davası için son derece tehlikeli gelişmelerin nedenleri üzerinde ayrıntılı olarak durmaya olanak yok. Sovyetler Birliği ile, uluslararası iklimin sağlıklılaşmasına yardım eden her çeşit anlaşmaya varılmasını engelleyen Reagan yönetimi, sosyalizm üzerinde, askersel üstünlük, herşeyden önce nükleer roket alanında üstünlük sağlamaya doğru bir rota izliyor. ABD ve NATO artık yalnız bir ek silahlanmadan değil, gobar

(1) «Addresses Delivered at the Sixth – Conference of Heads of State or Government of Non-aligned Countries», Havana, 3–9 Eylül 1979, Havana, 1980, s. 910.

askersel güç dengesini kendi yararına değiştirmekten söz ediyorlar. Emperyalizmin değişik bölgelerdeki saldırgan eylemleri bölgesel çatışmaların dünya çapında bir felâkete dönüşme tehlikesini hızla artırıyor. 80'li yılların başlarındaki gerçek durum budur ve bağlantısızlar hareketi böyle bir durumla Havana Konferansından hemen sonra karşı karşıya gelmiştir.

Gezegemizde oluşan son derece gergin durum, bağlantısız devletlerin tümü ve ayrı ayrı her biri için ciddi bir sınav oldu. Emperyalizmin baskısına her biri dayanmıyor. Ama hareketi *bir bütün* olarak ele aldığımızda, o bu kez de, dünyanın gelişmesindeki bugünkü aşamanın karmaşıklığına karşın, günümüzün ödevlerini gerçekçi gözle görebildiğini sergiledi. Bağlantısız ülkelerin Delhi'de toplanan dışişleri bakanları toplantısı (Şubat 1981), uluslararası gerginliğin artması karşısındaki büyük endişeyi dile getirdi. Burada kabul edilen deklarasyonda, son derece tehlikeli sınırlı nükleer savaş doktrinini propaganda etme ve nükleer silahla nükleer olmayan silah arasındaki sınırı silme denemeleri açıkça kınanıyor. Kurtuluşuna kavuşan ülkelerin hükümetleri BMO'nde ve öteki forumlarda, emperyalizmin tüyler ürpertici niyetlerine karşı giderek daha bir kararlılıkla sesini yükseltiyorlar. Meksika ve daha bir dizi bağlantısız devletin, silahsızlanma için dünya çapında kampanya yürütülmesi önerisi, barış yanlılarınınca memnuniyetle karşılandı. Bu kampanya sosyalizm ülkelerinde ve kapitalist Batı'nın demokratik kamuoyunda, barış yararına eylemlerin aktifleşmesi için önemli bir araç olarak değerlendiriliyor. İster Arap Doğusunda veya Afrika'nın güneyinde, ister Güney Atlantik'te olsun, kanlı çatışmaların ana nedeni olan emperyalist politikaya karşı yeni, güçlü kampanyalar başlatılıyor.

Uluslararası olaylar karşısında dünya barışının yazgısı konusunda giderek artan kaygılarla dolu bir yaklaşım, bağlantısızlar hareketinde giderek daha da yaygınlık kazanıyor. Bazan gerginlik büyük devletlerin «rekabetinin» bir sonucu imiş gibi yorumlansa da ve böylece politik havanın kötüleşmesinin gerçek nedenleri siliniyor olsa da, hareketin, gerginliğin azaltılması için savaşımındaki çabaları çerçevesindeki eylemlerinin güncelliğini görme yönündeki olumlu eğilim ortadadır. Hareketin 7. forumunun eşliğinde halklar, bağlantısızlığın ta baştan varolan anti-emperyalizm, özgürlük ve genel barış istemi gibi doğrultularının, daha önce de defalarca olduğu gibi, burada da yapıcı gelişme göstermesini ümit ediyorlar.

İnsanlığın, yumuşamaya yönelme, eski sömürge ülkeleri ve halklarının bağımsızlığını elde etmesi gibi tarihsel kazanımlarına emperyalist saldırılar yoğunlaştıkça, bağlantısız devletlerin, uluslararası durumun sağlığına katkıları daha da önem kazanıyor. Saldırıları yalnız sosyalist ülkelere karşı değil, bağlantısız devletlere karşı da yoğunlaşıyor, bağlantısızlar hareketi bu baltalama eylemlerinin ana hedeflerinden birini oluşturuyor. Bu hareketin, sözün tam anlamıyla, her büyük forumunun hazır-

lanması sırasında, emperyalizmin baskısı ve kulis entrikaları hızla yoğunlaşıyor. Böylesi dönemlerde, harekete düşman güçlerin ideolojik kıskırtmaları özellikle hız kazanıyor.

Emperyalistlerin, kimi kendi uydularının kör bağlaşıklık sadakatını tek ve çözümleyici erdem sayarak, bağlantısızlığı «ahlaksızlık» ilân ettiği günler gerilerde kalmıştır. Uluslararası gericilik, yeni-sömürgecilik bugün en başta hareketi parçalamaya veya onu anti-emperyalist cephedeki bağlaşıklarından koparmaya çalışıyorlar. Emperyalist çevreler «eşit uzaklık» tezini neredeyse bir teori düzeyine çıkarttılar. Bu paravana arkasında her türden baltalama eylemleri yürütülüyor.

Emperyalizmin, bağlantısız ülkelerin «süper devletlerden», «dünyadaki bloklardan» «eşit uzaklıkta» kalmasını öngören yapmacık kaygısı değişmeden kalırken, bu propaganda tezinin gerekçeleri, durumdan duruma değişiyor. Sözü edilen 1981 Delhi toplantısı ile ilgili olarak, yeniden «eşit uzaklık»tan sözedilmeye başlandı. Londra'da çıkan «Financial Times» gazetesi, hareketin, bir ölçüde başlangıç kaynağına, «iki süper devletten, eşit uzaklık' ilkesine» (2) geri dönmekte olduğunu yazdı. Aslında söz konusu olan, emperyalizmin dümen suyu giden kimi devletlerin temsilcilerinin, bilinen Afganistan ve Kampuçya «sorunları»nın tartışılmasını dayatarak, toplantıyı gerçek sorunları ciddiyetle görüşmekten alıkoyma denemeleridir.

Pol-Pot cellatlarının veya Afgan karşı-devrimcilerinin avukatlığına soyunanların bu kez de ortaya çıkması beklenebilir. Oysa böylesi çıkışlar karşısında alternatif vardır: Varolan gerçekleri, ulusal kurtuluş savaşımı alanındaki süreçlerin ana eğilimlerini hesaba katan yapıcı çözümler önererek, her gergin duruma çözüm bulma davasına katkıda bulunabilir.

«Eşit uzaklık» konusunda yapmacık kaygılarla dolu sesler, bugün de duyuluyor. Güfte yeni değil ama, aranjman yenidir. Ve şahin çehreli emperyalist politikacıların kulağına çok hoş gelmektedir. İnsanların yazgısı için çözümleyici sorun olan dünya nükleer yangınına önleme sorununda bağlantısız ülkelerin, ister ABD ister Sovyetler Birliği olsun, «süper devletlere» belbağlamalarına sözde gerek olmadığı tezi, kapitalist basında giderek daha çok kullanılıyor. Bu teze göre, bu «süper devletler» sözde «nükleer korkutma» bağlarıyla bağlı oldukları için özdeş görüşleri paylaşıyorlarmış: Onların anlayışına göre dünyanın durumu yalnızca Sovyet-Amerikan «güçler dengesine» bağlıymış. Bu tür düşüncelerin görünürdeki mantığı, «eşit uzaklık» formülüne neredeyse alternatiflik rolü kazandırmaya yöneliktir. «Eşit uzaklık» propagandacıları, bağlantısızlar hareketinin dünya işlerindeki bağımsızlığı konusunda kaygı (kuşkusuz, sahte kaygı) duyuyormuş gibi, gerginliğin artmasında aynı ölçüde suçlu olan Mos-

(2) Bak: «Financial Times», 17 Şubat 1981, s. 16.

kova'dan da, Washington'dan da bağımsız olun, diye telkinde bulunuyorlar.

Bağılantısız devletlerin uluslararası alandaki saygınlığını, ulusal egemenliğin elde edilmesi ve güçlendirilmesi, savaş tehlikesinin azaltılması, emperyalist devletlerle eşitsiz ekonomik ilişkilerin değiştirilmesi uğrunda savaşımında gösterdiği kendi eylemleri ve girişimleri sonucunda kazandığı gözle görülen bir olgudur. Bugün görülebilen şudur ki, hareketin uluslararası ilişkilerde önemli bir bağımsız politik unsur olarak oynadığı rol artmış, buna uygun olarak, onun insanlığın geleceği, halkların kazandığı ulusal bağımsızlığın yazgısı konusunda, bütün halklar için büyük değeri olan demokratik ilkelerin uluslararası alanda yeretmesi konusunda taşıdığı sorumluluk da büyümüştür. Oysa, bağılantısız devletlerin ezici çoğunluğunca paylaşılan böylesi bir yaklaşımın «eşit uzaklık» formülüyle aslında hiçbir ortak yanı yoktur. Bu konsepti emperyalizm, halkların anti-emperyalist hareketini bölmek, onların barışçı gelecek için yürüttüğü ve bağılantısızlar hareketinin önemli katkıda bulunduğu ortak savaşımını zayıflatmak amacı ile kullanıyor.

Bağılantısızlarla sosyalist ülkelerin barış davasını savunmadaki yeni adımları, böylesi denemelerin boşuna olduğunu gösteriyor. Örneğin, bir süre önce yapılan Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 37. dönem toplantısındaki gelişmeler bunun göstergesi oldu. Günümüzde, SSCB ile ABD'yi aynı kefeye koyan yaklaşımdan daha tehlikeli bir şey yoktur. Nükleer silahı ilk kullanmamayı yükümlenen (tek yanlı olarak!) Moskova ile «sınırlı» nükleer savaşın, ondan hiç de daha az korkunç olmayan, geliştirilmiş nükleer silahların kullanılacağı bölgesel ve yerel savaş biçimlerinin propagandasını yapan Washington aynı kefeye konamaz.

Emperyalizmin propagandasını yaptığı «eşit uzaklık» formülünün arka yüzü de vardır. Bu da, emperyalist devletlerin, en başta ABD'nin gelişmekte olan dünyada, özellikle güney Asya bölgesinde pratik politikasıdır.

Bu bölgede, ilkesel politikası ile uluslararası alanda genel bir saygınlık kazanan büyük bir ülke bulunduğu olgusunu emperyalizm görmezlikten gelemez. Hindistan'ın, bizde ulusal bağımsızlık için emperyalizme ve termo-nükleer kırım tehlikesine karşı savaşım ile özdekleştirilen ardıcıl bir bağılantısızlık rotası izlemesi şunu gösteriyor: Gelişmekte olan dünyadan büyük ve etkin bir devlet, bütün ötekileriyle birlikte, insanlığın karşısına dikilen tehlikenin önlenmesi, savaşı yaratan nedenlerin ortadan kaldırılması davasında, potansiyel olarak, çok şeyler yapabilmektedir. Ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Hindistan'a böylesine büyük ilgi göstermesi bir rastlantı değildir. ABD bu ülke üzerinde baskı yapmak, onu neredeyse, Reagan'ın hükümet döneminde Asya'daki «flört»ünün baş hedefi yapmaya çalışıyor.

«Eşit uzaklık» tezinin sis perdesi ardından, anti-emperyalist rotaya, SSCB ile dostluk bağlarına yeni yeni propağanda saldırıları yöneltiliyor. Kısırlaştırılmış bağlantısızlığın savunucuları, mahut «Sovyet yanlısı eğilim»den kurtulmuş ve işte o zaman büyük ekonomik yardım, gereksinimlerinize anlayış gösterileceğine güvenebilirsiniz, diye fısıldıyorlar. Dahası, güney Asya'da barışa susamış Hintlileri «bölgesel yumuşama» perspektifi ile ayartmak bile istiyorlar . . . Ama nasıl bir yumuşama? Honkong'da çıkan haftalık dergi «Far Eastern Economic Review» açıkça yazıyor: « . . . Washington, bölgesel yumuşamanın, bu alt kıtadaki anti-sovyet eğilimleri özendirmenin en iyi yolu olduğunu seziyor.»⁽³⁾ Görüldüğü gibi, bu gerici dergi bile, Reagan'ın bölgemizdeki politikasının gerçek anlamının, anti-sovyet çığırıklığı özendirmek olduğunu kabul etmek zorunda kalıyor. Hindistan'ın anti-emperyalist savaşındaki bağlaşıklarından uzaklaştırılması amacıyla, bu ülkenin politik rotasında emperyalizmin çıkarlarına uygun bir değişiklik için giderek daha çok çaba harcanyor.

Bağlantısız ülkelerin özellikle sosyalist dünya ile giderek artan işbirliği, bu çevrelerin hiç de hoşuna gitmiyor. Böylesi işbirliğinin potansiyeli çok büyüktür. Çünkü bu işbirliği, iki devletler grubu için ortak olan ilkelere anti-sömürgecilik, anti-emperyalizm ve barış içinde yanyana yaşama ilkelerine dayanmaktadır.

Uluslararası alandaki olaylar, uyanıklık gerektiriyor. Tüm barışsever, anti-emperyalist, savaş karşıtı güçlerin birliği. İşte çağımızın buyruğu budur. Bağlantısızların yapılacak olağan forumunun eşiğinde, hareketin ilk deklarasyonundan şu sözleri anımsatmak isterim: « . . . Savaş insanlığı hiçbir zaman bugünkü kadar böylesine ağır sonuçlarla tehdit etmemiştir. Öte yandan, insanlığın elinde hiçbir zaman, savaşı uluslararası ilişkilerde politikanın bir aleti olarak dışalamanın bugünkü kadar böylesine güçlü araçları bulunmamıştır.»

Komünistler, tüm demokratlar bu tarihsel iyimserliği paylaşıyor. Delhi forumu eşiğinde, yeryüzünde yüzmilyonlarca insanın ümitleri, bağlantısızlar grubunun, gerginliğin azaltılması, yumuşama yoluna dönülmesinden yana girişimlerini daha da aktifleştirmesine bağlanmıştır. Emperyalizmin ezgi, dikta, şantaj politikasına yanıt olarak, ekonomik cephedeki savaşım ne kadar daha etkin yürütülebilirse, bağlantısız devletler kurtuluş görevleri etrafında ne kadar daha sıkı birleşirlerse, barış uğrundaki savaşım da okadar başarılı olacaktır. 80'li yıllar için bağlantısızlık programının bu bakımdan da ileriye doğru mantıksal bir gelişme kaydetmesi beklenebilir.

(3) «Far Eastern Economic Review», 6 Ağustos 1982, s. 13.

Komünist örgütün niteliği üstüne

«Komünist örgütün niteliği üstüne» genel başlığı altında 1982 yılında başlattığımız yazı serisine devam ediyoruz. Bu sorunun tartışmasına 16 partiden temsilci katıldı. Bunun yanı sıra yalnızca komünist okuyucularımız değil, sosyalist yola girmiş ülkelerin devrimci demokrat partilerinden okuyucularımız da, günümüz koşullarında parti yapısı ve devrimci bir partinin niteliği sorunlarına ilgi gösterdiler.

Aşağıda Federal Almanya Cumhuriyeti'nden Alman Komünist Partisi'nin bu sorun üzerine katkılarını yayınlıyoruz.

ARAYANLARA YARDIM ETMEK

Uwe Eichholz

Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyesi

Yığınların politik deneyimi, Marksist işçi sınıfı partilerinin eylemlerinde ana hareket unsurlarından biridir. Böyle bir partinin çalışmalarının özelliğini ve partinin niteliğini, onun kendi önüne koyduğu hedefler, öte yandan savaşım yürüttüğü ve emekçi halkın bilinç düzeyine etkide bulunduğu koşullar belirler. Bu anlamda ele alırsak, FAC'de şimdiki politik arenada biçimlenen yeni durum, bu konuda düşünmek ve sonuç çıkarmak için zengin kaynak veriyor, hem de yalnız bunun sonuçları ve perspektifleri bakımından değil, aynı zamanda partinin örgütlenmesi ve çalışmasıyla ilgili sorunların ortaya atılması, bugün FAC'de parti yapısı üzerine oluşturulmakta olan değişik teorilerin karşılaştırılması ve bunların değerlendirilmesi bakımından da olanak veriyor.

Sosyal-demokratların yönetimindeki Federal kabinenin düşürülmesi önemli bir gelişme oldu. Bu, yalnızca hükümetin niteliği, koalisyonun niteliği veya başbakanın niteliği konusunda değil, kapitalist sistemin keskinleşen bunalımı içinde FAC'nin tutması gereken yolun seçimi konusunda da tam bir açıklık getirdi.

Kapitalist sistemin bunalımı, halk yığınlarının düşüncesinde ve davranışlarında kaçınılmaz olarak değişikliklere yol açıyor. Eyaletlerin bazılarında milyonlarca seçmenin bir partiden diğer bir partiye geçmesi sosyal-demokrat başbakanın istifasına, ve son 30 yıldır parlamentoda varolan güçler dengesinin bozulmasına yol açtı. Hür Demokratik Parti (HDP) üç federal eyalette yasal olarak alması gereken yüzde 5 oyu alamadı ve parlamentodan çekilmek zorunda kaldı. Öte yandan «Yeşiller» ve «Alter-

nativistler» gözle görülür bir ilerleme kaydederek ilk kez parlamentoda birçok sandalye kazandılar. Her ikisi de başarılarını Federal düzeye kadar çıkartabilirler. Almanya Komünist Partisi yasaklandığı ve komünistlerin parlamentoya sayı sokmaları engellendiği zaman burjuva toplumunun klasik partileri devlet parlamentosunda tam bir egemenlik kurmuşlardı. Şimdi ise durum değişmiştir ve bazı eyalet parlamentolarında yeni güçler temsil edilmektedir.

Değişiklikler yalnızca seçmenlerin tercihlerinde değil, partilerin sayısal güçlerinde de ortaya çıktı. Buna en iyi örnek olarak, 30 bini, bölgenin en güçlü örgütüne sahip oldukları Kuzey Ren Westphalia'da bir yıl içinde olmak üzere, son dönemde 200 bin üye kaybeden Sosyal Demokratlar gösterilebilir. Aynı şey Hür Demokratik Parti için de geçerlidir. Bununla birlikte, burjuva toplumunun egemen ve ayrıcalıklı gruplarını, bütün burjuva partilerini kırıp geçiren bunalımlara karşın, üye sayıları değerlendirildiğinde Hristiyan Demokrat Birliği (HDB), Hristiyan Sosyal Birliği (HSB) büyük ölçüde kitle desteği kazanmıştır. Toplumun en üst düzeydeki seçkin diye adlandırılan tabakalarından oluşan HDB/HSB'nin 1950 yıllarında aşağı yukarı 100 bin üyesi varken, bugün bu sayı bir milyonu aşmıştır. (!)

Kapitalist sistemin bunalımı her zamankinden daha iyi görülüyor. Görülmemiş boyutlardaki işsizlik (FAC'de şu anda 2 milyonun üzerinde işsiz vardır ve bu sayı giderek artmaktadır), fiyat artışlarının kontrol edilememesi, sosyal harcamaların azaltılması, iş yasağı, ve demokrasinin unsuru olarak görülen birçok diğer şeylerin kısıtlanması birçoklarına, özellikle gençlere, var olan sistemin gerçekte ne olduğunu açıkça göstermiştir. Sanayi işçilerinin, memurların, köylülerin, çiftçilerin, aydınların ve orta tabakaların çoğunluğu, ki bunlar savaş sonrası nesildir, yaşamlarında ilk kez kapitalist bunalımın sonuçlarıyla yüzyüze geldiler, bu sonuçları yaşadılar. Burada, şu da gözönünde bulundurulmalıdır ki, yaklaşık 30 yıldır ülke ekonomisi şu veya bu ölçüde sağlıklıydı ve bunun sonucu olarak sosyal alanda belli bir gelişme görülüyordu. Bu durum, kuşkusuz, emekçilerin sınıf bilinci ve tutumunu etkiledi ve onlara büyük ölçüde sağ oportünist ve sosyal-reformist fikirler etki yaptı ve bu fikirlerin başlıcailetkenleri sosyal-demokratlar ve onların ardından giden sendikalardı.

Bu sisteme ve sistemin dayanakları olan burjuva ve reformist partilere körü körüne beslenen inancın sarsılması, şimdi, içinde yaşadığımız bunalım koşullarında, yığınların düşünceleri ve davranışları üzerine güçlü bir etki yapıyor. Sınıf savaşımında pratik deneyimleri (grevlere, gösterilere katılma, işletmelere el koyma vb. gibi) olmayan yüzbinlerce kadın ve erkek işlerini kaybediyor, ve işçi sınıfının kendi hakları için savaşlara,

(!) HDB ve HSB parlamentoda birlik oluşturduklarından bu yana rakamlar her iki parti için de birlikte verilmektedir.

özellikle kritik dönemlerde çok daha zor olacak ve aynı zamanda tümüyle yeni bir nitelik kazanacak olan gelecekteki savaşlara hazırlanması gerekiyor.

İşte bu nedenle, güçlü bir barış hareketi ve hatta diğer faktörlerin yanı sıra, şu anda ülkedeki politik havayı büyük ölçüde etkileyen ekonomik hareketle içiçe, yığınların yaşamsal çıkarları için yürütülen savaşında en uygun ve etkili örgüt biçimleri üzerine bir tartışmanın niye yürütüldüğü iyice anlaşılabilir. 1982 Ekimine kadar hükümete katılan Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin (ASDP), reform isteyen çok geniş yığınların çıkarlarını temsil eden bir parti olmadığı birçokları için artık iyice açığa çıkıyor. Bu partiyi destekleyenlerin birçoğu daha 1970 yıllarının başında Willy Brandt'ın «cesaretle demokrasiyi geliştirmek, daha çok sosyal adalet sağlamak ve yumuşama politikasına devam etmek» gerektiğini vurguladığını çok iyi hatırlayacaklardır. Uzun süre ASDP'ye inanan bu insanlar şimdi, bu partinin yürüttüğü ekonomik politikayla ve özellikle örneğin NATO'nun «ek silahlanma» kararını destekleyen askersel-politik adımlarıyla kendilerini aldattığının farkına varıyorlar. Bu nedenle bu insanların birçoğu bu partiden ayrıldı. Sendikalar içinde de hükümetin sosyal politikasına karşı bir direniş yükselmektedir. Alman Sendikalar Birliği'nin, yeni HDB/HSB-HDP koalisyon hükümetinin emekçilerin sosyal kazanımlarını sınırlama planlarına karşı gerçekleştirdiği gösteri ve toplantılara yüzbinlerce kişi katılmıştır.

Örgüt biçimleri sorununu ortaya atan genç nesildir. Bunlardan bazıları, 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında ortaya çıkan çeşitli sol grupların nasıl eylemsiz kaldıklarını acı deneyimlerle öğrenmişler, ve Komünist Partisi'nin daha önceden de söylediği gibi, hiç istisnasız bu grupların hepsi politika sahnesinden silinmişlerdir. Şimdi, taban demokrasisi diye adlandırdıkları demokrasiye yönelen yeni gruplar ortaya çıkıyor. Binlerce insanın katıldığı girişim komiteleri kuruldu. «Yeşiller» ve «Alternativistler» de güçlerini birleştiriyor. Bunun yanı sıra, ASDP'den atılan ya da kendileri ayrılan sosyal-demokratlar kendi sol-kanat sosyalist partilerini kurmaya uğraşıyorlar. HDP'den ayrılanlarda aynı çalışmalar içindedir.

Bütün bu insanları yeni bir örgüt oluşturmaya iten nedir?

Burjuva toplumunun klasik partileri izledikleri ekonomik, silahlanma, çevre ve sosyal ilişkiler alanındaki politikaları ile eleştirisel düşünceli insanların gözünde itibarlarını kaybettiler. Bu partilerin toplumda yerleşmiş demokrasi fikirlerinin sarsılmasına yol açan yolsuzlukları, rüşvetle iş çevirmeleri, kadro politikalarındaki başarısızlıkları (bu en iyi bindir bir oyununa benzer bir kadro politikası olarak tanımlanabilir), ve hatta dalavereler çevirmeleri, kendi içine kapalı kabileler gibi davranmaları, kendi yakınlarını kayırmaları, eleştirileri reddetmeleri, eleştirisel fikirleri yozlaştırmaları, tüm bunlar, bu partilerin içinde o çok övündükleri «demok-

ratik liderlik hakkı»nın yok olmasına neden oldu. Bu süreci normalin dışında bir şeymiş gibi göstermeye çabalayan burjuva ve reformist partilerin teorisyenleri, bunların yanlış kişisel kararların bir sonucu olduğunu, yapılacak bir iki reformun herşeyi yoluna koyacağını ileri sürüyorlar. Bunlar, hem partiler içindeki bu tür olguların objektif nedenlerine, hem de burjuva toplumdaki tüm partiler sistemine ve bu partilerin parti-içi demokrasi sorunlarına yaklaşımları üzerine varolan kaygılara bilerek değinmekten kaçınıyorlar.

Yeni yönelimler arayan bu güçlerin karşı karşıya kaldıkları temel sorun, kuşkusuz bu aramaların hareket noktasının, bilinçli sınıf savaşımlarının dışında olmasıdır. Radikal-demokratik eğilimlerin kılavuz edinerek hareket ettikleri nedenler çok çeşitlidir ve bunlar çoğu kez yalnızca duygulara dayanıyor, ve sağlam anti-kapitalist konumları yoktur.

Alman Komünist Partisi gibi Marksist bir işçi sınıfı partisinin rolü ve sorumluluğu, bu tür eğilimlerle bağlar kurarken, düş kırıklığına uğramış bir seçmenin karşısında gerçek bir alternatif olabilmesinde ortaya çıkıyor. Öte yandan sosyal bir alternatif arayan bu insanlara, onların ümitlerini gerçekleştirecek olan tek partinin, gerek politik programıyla, gerekse parti-içi demokrasiyle yalnızca Alman Komünist Partisi olduğunu göstermek gerekiyor. Bizler komünistlerin burjuva toplumunda partilerin yapısı ve rolü üzerine doğru ideolojik görüşlerin kabul edilmesi, diğer yandan FAC gibi gelişmiş bir endüstri ülkesinde işçi sınıfı ve onun örgütlerinin niteliği üzerine kamuoyunda doğru görüşlerin oluşması için çalışmalarını gerektiğine inanıyoruz. Kısaca, komünistler politik yaşamın önemli alanlarında reformlar yapmak için öne çıkan bu güçlere güvenirken onları, ilkel sınıf konumlarına daha da çekmek, onların var olan toplum biçiminin olanaklı olan tek toplum biçimi olmadığını, onların barikatın hangi yanında yer alacaklarını seçmeleri gerektiğini anlamaları için çalışmalıdırlar. Onlara savaşın örgütlü bir biçimde sürdürülmesi gerektiğini ve burada temel rolün Marksist işçi sınıfı partisine ait olduğunu da anlatmak gerekmektedir.

Günümüz koşullarında işçi sınıfının rolünün anlaşılabilmesi yeni güçlerin AKP ile yakınlaşmasını engelleyen faktörlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Buna şaşmamak gerekir. İşçi sınıfının tarihsel misyonu, tutucu kamptaki klasik tipte burjuva politikacıları ve hatta sosyal demokratlardan «Yeşiller» ve «Alternativistler»e kadar uzanan diğer güçlerce hep inkar edilmiştir. Fakat böyle bir durum için her zaman aynı teorik gerekçeyi ileri sürmüyorlar. Kimileri modern toplumda işçi sınıfının olmadığını, kimileri ise işçi sınıfının yerini yeni sosyal kesimlerin aldığını ileri sürüyorlar; üçüncüleri ise «İşçi sınıfının bilinci tam olgunlaşmamıştır» ve bu nedenden dolayı da sosyal dönüşümlerin gerçekleştirilmesinde öncü rol oynayabilme yeteneğini yitirmiştir, diyorlar. Bütün bu temelsiz, gerçekten uzak

olan kanıtlar sonuçta işçi sınıfı partisi yerine kurmayı önerdikleri kimi «halk partileri»yle ilgili oportünist görüşleri haklı göstermek için kullanılıyor.

Neki işçi sınıfının yanısıra emekçi halkın da çıkarlarını savunan güçlü bir Marksist işçi sınıfı partisinin aynı zamanda *halkın* partisi olduğu gerçeğini kim inkar edebilir? İşçi sınıfının öncü rolünü ortaya koyan sosyolojik kanıtlar, karakteristik göstergeler sayıca çokluğu, belli başlı endüstri merkezlerinde ve alanlarında toplanmış olması, meta üretimine doğrudan katılımı vb. ortada dururken ve bunlar Marks-Engels'in zamanına kıyasla çok daha inandırıcı hale geldiği halde bu iki şeyi birbirinin karşısına koymak, yani Marksist işçi sınıfı partisinin aynı zamanda halkın bir partisi olduğu gerçeğini yadsımak doğru mudur?

Kuşkusuz ekonomik yapıdaki değişiklikleri, ücretli kafa işçilerinin oranının arttığını, yabancı işçi sayısının görece büyüdüğünü görmekten gelmek ve hatta geleneksel, başlıca kol emeğine dayanan endüstrinin yerini yeni endüstri dallarının aldığı gerçeğine karşı gözleri kapamak yanlış olur. Alman Komünist Partisi bir yandan işçi sınıfının çıkarlarını savunurken, bir yandan da önüne yeni görevler getiren sosyal-ekonomik dönüşümleri derinlemesine incelemeye çalışıyor.

Bu taktik bir yaklaşım değil, ilkeli bir yaklaşımdır, ki Alman Komünist Partisi'nin temel unsurlarından biri olan bu ilkeli tavır bağlaşıklarını kazanmasında onun önünde yeni olanaklar açıyor. Bu olanakların başarılı bir şekilde kullanılması güçlü bir Marksist işçi sınıfı partisi için gereklidir. 1981'de yapılan 6. Parti Kongresinde Başkan Herbert Mies şöyle diyordu: «Partinin işçi partisi olma niteliğini korumak AKP için her zaman yerine getirilmesi gereken bir görevdir. Sorunlara yaklaşımımızı sınıfsal konularımız belirliyor. AKP, gücünün, ideolojik ve moral sağlamlığında yattığını biliyor. Bu da partiyi örgütsel olarak güçlendirme zorunluluğu ile doğrudan bağlıdır . . . İşçi sınıfı partisi olmak, her şeyden önce, işçi sınıfının güvenini kazanmak ve partiyi onun aktif temsilcileriyle güçlendirmek anlamına gelir.»⁽²⁾

Marksist partinin işçi sınıfına ilkeli yaklaşımı, sağ ve sol oportünizmin saldırılarına karşı komünist bir örgütün özgül karakterini, Marksist parti-içi demokrasi görüşünü savunmayı zorunlu kılıyor.

Marksist partiye bu tür saldırılar yeni değildir. Bu saldırılar çok önceden partinin politikası ve ideolojisinin temel unsurlarına darbe vurmaya çalışmış, Lenin'in dediği gibi sınıf savaşımının en önemli aracı, partinin örgütsel birliğine saldırmış olan Lassalle, Bakunin, Bernstein ve diğerleri zamanında başlamıştır.

(2) Protokoll des 6. Parteitags der Deutschen Kommunistischen Partei, 29-31 Mayıs 1981, Hannover, s. 91.

Marksist ve burjuva teorilerinde örgütsel sorunlara ve bu sorunların çözümüne yaklaşım tümüyle farklıdır. Burjuva partilerinde örgütün, parti üyelerinin davranışlarını bir takım yasalar, emirler ve biçimsel ilkelerle düzenleyen zayıf bir araçtan başka bir anlamı yoktur. Bu partilerde parti-içi demokrasinin işleyişi ise şu veya bu kapitalist çevrenin grupsal ve sınıfsal çıkarlarını koruyan bir görüntüden başka bir şey değildir.

Örgüt kavramı üzerine Marksistler farklı görüşlere sahiptir. Burjuva görüşlerle savaşlar içinde geliştirilen bu örgüt kavramı, yalnızca sosyalizm yöneldiği açısından değil – yani yalnızca politik ve ideolojik anlamda değil – bilinen tüm örgütsel ilkeler açısından da burjuva görüşlerden ayrılmaktadır. Bu ilkeler şunlardır:

– Sayıca az da olsa tüm politik ve ekonomik gücü elinde tutan, bu gücü güçlü bir devlet aygıtı aracılığı ile kullanan, yaygın iletişim araçlarını kendi ideolojisini yaymakta kullanan kapitalist sınıfın egemenliğine son vermek için sayıca çok daha güçlü ve çok iyi donatılmış bir politik kitle örgütüne gereksinim vardır.

– Örgüt kuşkusuz yalnızca biçimsel anlamda ele alınamaz. Böyle bir örgütün tüm üyeleri varolan politik durum ve savaşım koşullarının gerektirdiği şekilde politik, ideolojik ve örgütsel çalışmalara sürekli katılmalıdırlar. Böyle bir örgütün tüm üyeleri parti politikasının oluşturulmasına, kararların alınmasına ve bu kararların yerine getirilmesine katkıda bulunmalıdırlar.

Marksistler, bugün FAC'de yığınların burjuva partilerinden uzaklaşması – bizim değerlendirmemize göre olumlu da olsa – Marksist bir alternatif (AKP veya ona yakın Marksist gençlik ve öğrenci örgütüne) yaklaştıkları anlamına gelmediği geçeceğini görmezlikten gelemezler. Şu da var ki, yıllardır sürdürülen anti-komünizmin etkisi ve Marksist partinin özü ve niteliğini bilmeme sonucu burjuvazinin politik örgütlerine yöneltilen eleştirilerin aynısı, körü körüne AKP veya diğer Marksist kuruluşlara da yöneltiliyor. Sonuçta, her şeye karşı eleştirel yaklaşan birçok kimse, özellikle gençler, burjuva partileriyle ilişkilerinden edindikleri deneylerin, çok yaygın anti-komünist karalama politikasının etkisiyle, komünist partisinin politikasına ve çalışmalarına da yüzeysel yaklaşarak politik eylem alanında her türlü örgüt biçimini toptan reddeder duruma geliyorlar.

Böyle görüş ve teorileri ileri sürenlerin çoğunluğunun, bu günkü «Alternativistler»i oluşturanlarda olduğu gibi, orta tabakadan ve her zaman örgütlenmeyi küçümseyen aydınlardan geldiğini de unutmamak gerekir.

«Yeşiller» «Biz parti karşıtız» sloganını yükselterek kendi ölçüleri için de sosyal sıkıntıları yok edeceklerine dair sözler verdiler. «Taban demokrasisi» kavramını yeni bir örgüt kavramı olarak göklere çıkartan «yeşiller», şu anda birçoğu «Alternativistler»i destekleyen çeşitli sol grupların için-

deki bunalımları kanıt göstererek Marksizm'in artık gününü doldurduğunu iddia ediyorlar. Hatta daha da ileri giderek buna AKP'nin görece sayısal zayıflığını da kanıt gösteriyorlar. Bir yandan «Alternativist» hareket «üçüncü bir güç» olarak öne sürülürken (kapitalizm ile sosyalizmin birbirine yaklaştığı teorisinin içinde yer alan bu iddia yıllardır biliniyor) bir savaşım biçimi olan kendiliğinden gelmelik klasik örgütlenmenin karşısına çıkartılıyor.

Komünistlerin bugün önlerinde duran önemli görevlerden biri burjuvazinin her türlü çabayla gözden düşürdüğü örgüt kavramını tekrar gerçek anlamına kavuşturmadır. Aynı zamanda, genel politik bir program olmadan örgüt biçimleri aramanın daha baştan başarısızlığa mahkum olduğunu göstermelidirler. Ve yine herhangi bir örgüte karşı olanların örgütlenmeyi reddetmelerinin (bu demokratik olmayan bir şekilde kişisel baskı ve zorlamalar sonucu ortaya çıkıyor) Marksist partilerin özü ve karakteri açısından hiç de kabul edilebilir bir şey olmadığını göstermelidirler.

*Bizim örgüt kavramımızın gücü ve üstünlüğü, bir yandan partinin temel politik fikirlerinin bilimsel bir temele dayanması ve sürekli yaşama geçirilmesi, diğer yandan partinin politik örgüt mekanizmaları aracılığı ile en üst düzeyde parti-içi demokrasiyi sağlayarak sınıf savaşımında gerekli olan birliği ve bütünlüğü garanti ederek yığınların yaratıcılığını daha da geliştirmesi gerçeğinde yatmaktadır.

Lenin'in sosyalist demokrasi burjuva demokrasısından bin kat daha demokratiktir, tezinin doğruluğu, burjuva ve Marksist partiler karşılaştırıldığında iyice kanıtlanıyor. Tabanda böyle geniş bir demokrasi üyenin tüm sorunların çözümüne doğrudan katıldığı böylesine koşullar, Marksist partiden başka hiçbir yerde yoktur. Marksist partiden başka hiçbir yerde karar eylemleri üzerine böylesine çok kontrol mekanizması veya böylesine çok eleştiri ve özeleştiri olanağı yoktur. Marks, Engels ve Lenin tarafından oluşturulan örgüt ilkelerinin yaratıcı bir şekilde uygulanması, burjuva partilerinde görülen bürokratik çalışmaların, kariyerizm ve görevi kötüye kullanma gibi olayların önüne geçilmesinde önemli bir etken olmaktadır. Bu ilkeler yaşama geçirilirken komünistler, gelecekteki sosyal sistemde kurulacak demokrasi görüşlerinden hareket ediyorlar, yani, herkesin üretime ve üretimin yönetimine ve toplumun örgütlenmesine katılması görüşünden. Bu da, yalnız sözde değil, gerçek anlamda demokratik yaşamın temel ön koşullarının yaratılmasını sağlayacaktır.

Bağlaşıklıktan, geniş birlik cephesine doğru

Rogelio Gonzalez

Paraguay Komünist Partisi MK üyesi

– Stroessner diktatörlüğüne karşı çıkan Paraguay demokratik güçlerinin birliği sürecinin nasıl geliştiğini anlatır mısınız?

– Paraguay gerçeğinin hangi tarafını ele alırsak alalım, şu açıkça görülüyor: Bu rejim ülkeyi çıkmaza sürüklemiştir. Ekonomik bunalımın, işsizliğin, yoksulluğun 29 yıldan beri erkte olan, Amerikan emperyalizminin dayattığı general Stroessner'in faşist diktatörlüğü çerçevesinde üstesinden gelinmiyor. Hükümet, ABD'nin bol yardım ve desteğini Paraguay'ın doğal zenginlikleriyle ödüyor, bu zenginlikleri uluslarüstü tekellere peşkeş çekiyor. Zaten yoksulluk içinde olan halkın yaşam düzeyine karşı girilen saldırılarla yasalara aykırı olarak zenginleşen egemen kliğin eşi görülmemiş kârları önü alınmaz bir biçimde artıyor. Paraguaylıların ezici çoğunluğu ise, yoksulluk içinde sürünüyor, birçokları baskılara, işkencelere uğruyor, hapislerde ölüyor.

Ama Paraguay halkı, bu zorbalık karşısında savunmasız değildir. İşçilerin, köylülerin, öğrencilerin, ilerici aydınların ardıcıl savaşımı sonucu, yığınları, Latin Amerika'daki en eski diktatörlüğü alaşağı etmede birleştirmenin, seferber etmenin ve harekete geçirmenin gerekli önkoşulları oluşuyor.

Birliğin sağlanması yönünde eğilim gösteren muhalefetteki partilerin sıradan üyeleri, partilerinin yönetiminden en azından bir noktada, yani faşist rejime son verilmesi konusunda anlaşmaya varılmasını istiyorlar. Ancak, hâlâ hepsi birlikten yana değildir. Toprak ağalarıyla ve yabancı tekellerle sınıfsal bağı olan muhalefetin kimi liderleri anti-diktatörlük cephesinin kurulmasını engelliyorlar. Grevler, protesto gösterileri, köylülerin ve öğrencilerin ordunun ve polislin zorbalığına karşı eylemleri, hatta politik tutukluların açlık grevleri zamanında savaş arkadaşlarının hangi partiden olduğunu araştırmak, bölücülerden başka kimin aklına gelir? Ama halk yığınlarında devrimci ruh egemendir, ve sonuçta onlar, diktatörlüğü alaşağı etme, ülkeyi demokratikleştirme, devrimi gerçekleştirme savaşımının doğru yön ve biçimlerini bulacaklardır.

55 yıldır ağır baskı ve gizlilik koşullarda (1) çalışan Paraguay Komünist Partisi, birliğin kurulması için elden geleni yapıyor. Belirtmek gerek ki, 19 Şubat 1928 yılından, yani Paraguay Komünist Partisi'nin kuruluşundan

(1) PKP, tüm tarihi boyunca sadece iki kez (1936'nın Şubatında ve 1946'nın ikinci yarısında) legal çalışmıştır. (Not Red.)

sonra, birlik, toprak reformu, anti-emperyalist savaşım, barış, sosyalizm, komünizm gibi politik kavramlar toplumda sağlıklı bir biçimde kullanıma girdi. Bu sözler, aldatılmış olduklarının ve eski düzen varlığını sürdürüğe geri kalmışlıktan hiç bir zaman kurtulamıyacaklarının bilincine varan halkın istemlerini yansıttığı için popüler oldu.

Diktatörlük asla, birlik, toprak reformu, barış ve ilerleme gibi belgilere karşı çıkmıyor, tersine bunları, savaşımın gerekli olduğuna inanan yığınları etkilemek için ustalıkla kullanıyor. Ancak yığınları aldatmak giderek zorlaşıyor. Stroessner, halktan korktuğu için tüm egemenliği dönemi boyunca ülkede sıkıyönetim uyguluyor.

Ama, savaşım en yüksek gerilim çizgisine ulaşıyor. Yığınlar parti yöneticilerinden giderek daha ısrarlı bir biçimde tüm anti-diktatörlük güçlerinin birliğini oluşturma isteminde bulunuyorlar. Çünkü, bunsuz ülkenin demokratikleştirilmesinin olanaksız olduğunu iyi biliyorlar. Hiç bir parti tek başına, ABD emperyalizminin ve Brezilya oligarşisinin çok yönlü desteğine dayanan diktatörlüğü alaşağı edemez. Komünistler, muhalefet güçlerinin giderek birleşmesinin, nefret edilen diktatörlüğe son verecek güçlü bir akımın ortaya çıkmasına yol açacağına inanıyorlar. Komşumuz Bolivya'da halkın gerici askersel kliğe karşı savaşımda kazandığı utku, general Stroessner'in faşist rejimini alaşağı etmenin olanaklı olduğu inancını güçlendirerek, Paraguaylıların savaşımı için yeni dürtücü etken oldu.

– *Yığınların birlik uğrındaki artan istemi somut olarak nelerde yansıyor?*

– Bu yönde istemlerin artışının belirtileri, her yerde ve her şeyde, muhalefet partilerinin eylemlerini koordine etmede, emekçilerin günlük hareketlerinde ortaya çıkıyor . . . Gerçek Liberal-Radikal Parti'nin, «Coloradó» Halk Hareketi'nin, devrimci Febrerist Parti'nin ve Hristiyan Demokrat Parti'nin temsilcilerini birleştiren Ulusal Uzlaşma Koalisyonu kuruldu. Bu koalisyon bir dizi demokratik istemde bulundu ve yurttaşları, bu istemlerin gerçekleşmesi için savaşımı yoğunlaştırmaya çağırdı. Komünistler bu çağırnyı desteklediler. 1981 yılının Eylül ayında kabul edilen ve bugün de güncelliğini koruyan PKP'nin Manifestinde şöyle deniyor: «Koalisyonun bazı liderlerinin, ayrımsız tüm demokratik güçlerin birleşmesine karşı çıkmalarına karşı, yığınları seferber etme ve örgütleme yoluyla, Ulusal Uzlaşma Koalisyonu'nca saptanan çizginin gerçekleşmesi gerekiyor». Ülke egemenliğinin savunulmasıyla ilgili olan ve tüm halkımızın birliğini gerektiren, dev ulusal sorunlardan biri de, Paraguay'ın hidro-elektrik kaynaklarına Brezilya oligarşisince el konulması sorunudur. Ulusal Uzlaşma Koalisyonu, Komünist Partisi, öteki yurtsever örgütler, Itaipu'daki hidro-elektrik santrali üstüne Brezilya ile imzalanan anlaşmanın gözden geçirilmesini ve karşılıklı yarar ve eşitlik temeline oturtulmasını istiyorlar.

Neki, muhalefetin eylemlerinin koordine edilmesini, anti-komünizm virüsüne bulaşmış olan gerici eğilimdeki bazı liderler engelliyor. Partimiz, anti-komünizmin, halk düşmanı, yurtseverlik düşmanı anti-demokratik bir nitelik taşıdığını defalarca belirtti ve bu pratikte de kesin bir biçimde kanıtlandı. Anti-komünizm, özellikle 1981'de öğrenci hareketinin yöneticisi Perla Yore'nin serbest bırakılması istemiyle, aynı zamanda politik parti yöneticilerinin göçmenlikten anayurtlarına dönmesi olayı ile başlayan savaşım geleneklerinin gelişmesini engelliyor. Diktatörlük 1981'in Eylülünde, göçmenlikten dönen politik partilerin yöneticilerini Asunson hava alanında zorla sınır dışı ederek, onların, kendi ülkesinde yaşama yönündeki yasal hakkını ayaklar altına aldı. Aynı zamanda diktatörlüğün zindanlarından partimizin seçkin yöneticisi Antonio Maidana'nın ve öteki politik tutukluların serbest bırakılması için dayanışma eylemlerini artırmak gerekiyor.

Hükümetin, kin dolu anti-komünizm kampanyası, çoğu kez amacına ulaşmıyor. Burada yoldaşlarımızın bir köylüden duydukları sözleri aktarmak yerinde olur. O, şöyle diyor: «Ben komünistleri, radyolarda söylendiği ve gazetelerde yazıldığı gibi köylülerin düşmanı sanıyordum. Ama ben şimdi köylülerin gerçek düşmanının, bize sopadan, hapis ve ölümden başka bir şey vermiyen Stroessner hükümetinin olduğunu anladım» Önemli olan, bu sözlerin Paraguay halkının ezici çoğunluğunun konuştuğu Guaranî dilinde söylenmesidir.

Paraguay Kadınlar Birliği'nin kurulması, halkta birlik isteminin arttığını kanıtıyor. Bu kuruluş, politik tutuklular için sınırsız af çıkarılması istemini ortaya attı. Ülkede ve Paraguay göçmenleri arasında geniş yankı bulan bu belge, kadınları ve erkekleri savaşımdaya yüreklendiriyor, seferber ediyor.

Faşist diktatörlük koşullarında dokuz bağımsız sendikanın (2) Amerikan «Coca-Cola» kumpanyasına karşı ortak çıkışı, büyük yankı uyandırdı. Kumpanyanın Paraguay şubelerinden birinin, 200 işçiyi işten çıkarmasından ve sendikayı dağıtma denemesinden öfkelenen sendikalar, yığınlara şu protesto çağrısında bulundular: «Coca-Cola içmeyin, bu tatlı şerbetin mayasını Paraguay emekçilerinin acı çilesi oluşturuyor». 17 sendikanın desteklediği işletmelerdeki işçilerin özverili savaşımı, kısmi de olsa, önemli bir başarıyla sonuçlandı, emekçilerin değerli deneyim kazanmaları sağlandı. Birlik ve sınıfsal dayanışma üstün geldi. Bu, emperyalizme ve diktatörlüğe karşı demokrasinin utkusuydu.

Belirtmek isterim ki, bağımsız sendikaların ortak eylemi, Paraguay işçi

(2) Bunlar, banka memurları, fırıncılar, basın işçileri, un fabrikaları, gazeteciler, «Forno y Valle» tekstil kumpanyası işçileri, bir otobüs hattının şöförleri, ticaret memurları, aynı zamanda «Catedral» adlı ilaç laboratuvarı işçileri sendikalarıdır.

sınıfının yaşamında yeni bir olaydır. Birlikte yürütülen bu eylem özünde, rejimin sendikal harekete vurduğu zinciri koparmaya yönelikti.

Ülke nüfusunun % 70'nin yaşadığı köy bölgelerindeki durumu değerlendiren, hükümetin, Caaguazu köylülerine karşı ordunun 1980'de uyguladığı kanlı katliamın izlerini gizlemeyi başaramadığını belirtmek gerekiyor. Ölenlerin yakınları, akrabaları, köydeşleri boyun eğmediler, savaşmalarını güçlendiriyorlar. Diğer birçok köyde de, erkeklerin gerçekleştirdiği zorbalığa karşı nefret ve protestolar artıyor. Nitekim Parana dağı, bölgesinde yaşayan 25 bin köylü, toprak hakkı için, köylülerin buradan başka yerlere sürülmesine karşı eylem yürütmeye hazırlanıyorlar.

Birlik sorununu ele alırken, aralarında muhalefetin seçkin militanları bulunan göçmenleri de unutmamak gerekiyor. Onların eylemleri, diktatörlüğe karşı ortak savaşıma katkıda bulunuyor. Yurtsever göçmenleri birleştirmek amacıyla, diktatörlüğe karşı ödünsüz bir savaşım yürüten, Ulusal Uzlaşma Koalisyonu'nu ve politik partileri destekleyen «Paraguay Göçmenleri Birliği» adlı bir demokratik örgüt kuruldu. Sözkonusu örgütün kurulması, yoksulluktan ve terörden kaçan ve sayıları giderek artan tüm Paraguaylıları birleştirme yönünde olgunlaşan zorunluğa uygundur. ⁽³⁾

Yurtta ve yurt dışındaki yurtseverlerin eylemleri birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Çünkü, söz konusu olan, istisnasız tüm anti-diktatörlük güçlerinin geniş cephesi için savaşımında sıralarını sıklaştıran, faşist rejimin alaşağı edilmesinde ve erkin demokratik, yurtsever askersel sivil bir hükümete devredilmesinde böylesi bir cephenin oluşturulmasını gerekli koşul olarak gören Paraguay halkının birliğidir. İşçi sınıfının, köylülerin ve öğrencilerin savaşım deneyimlerinin gösterdiği gibi, Paraguay halkının çözmesi gereken başlıca sorun, bileşimi bakımından sınırlı olan bağlaşıklıkta geniş cephenin kurulmasına geçmektir. Demokrasinin yolu, savaşım ve birlik yoludur. Bugünkü aşamanın somut koşullarını gözönünde bulundurarak, her savaşımında, birlik ve ortak eylem gereklidir. Zorbalık ancak böyle alaşağı edilebilir ve demokratikleşme sağlanabilir.

⁽³⁾ Her üç Paraguaylıdan biri yabancı ülkelerde yaşıyor (tümü yaklaşık 1,5 milyon insan). (Not Red.)

Küba deneyimi

Raul Valdes Vivo

Küba Komünist Partisi MK üyesi

Komünizm, bir proleter, anti-kapitalist ideoloji olarak ortaya çıktı ve başından beri kendisini öyle ilan etti. Bilim adamları olarak yeteneklerini ve politik bilgilerini devrimci proletaryanın hizmetine koşmuş olan K. Marks ve F. Engels, dönemlerinde onun rolünü eşsiz bir deyişle şöyle tanımlamışlardı: «Avrupa'nın üzerinde bir hayalet dolaşüyor-komünizmin hayaleti.»

Büyük öncülerinin izinde çalışmalarını sürdüren V. İ. Lenin, komünizmin bir hayal olmaktan çıkıp, emperyalist dünya egemenliğini en zayıf halkalarında kırarak bir güç olmaya yükseldiği sonucuna vardı. İlk kopuş, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'yle gerçekleşti. Emperyalist zincirden bunu izleyen kopuşlar İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, devrimci ve ulusal kuruluş hareketlerinde bir yükselişle belirlenen yıllarda oldu. Bu güne kadar komünizm pek çok ilerlemeler gösterdi. Yirmi dört yıl önce, emperyalizm Küba'da da yenilgiye uğradı. O zamanlar henüz bu devrimin anlamını ve onunla açılan ufukları değerlendirmek zordu. Vietnamlı şair To Huu ona, «çiçeğe doğru kanat açmış bir arı» dedi. Ne ki daha o zamanlar, Küba devriminin kapitalizmden sosyalizme geçişin gezegenimizin tümünün gündeminde olduğu olgusunu kanıtlamakta olduğu belliydi. Ve bu, tarihsel gelişmenin yasalarıyla uyumlu olduğu için, devrimci hareket geçici gerilemeler ve engellerle karşılaşsa bile, kaçınılmazdı.

Her devrim gibi, Küba'daki devrimin de kendi ayırıcı özellikleri var ve taklit edilemez. Toplumun yeniden yapılandırılması için tüm ülkelerde uygulanabilir «modeller» yoktur. Her parti kendi ülkesinin özgül koşullarına uyan çözümler arar ve bulur. Nevar ki, her ne kadar sosyalist kuruluşun genel «modelleri» yoksa da, genel yasaları, Marksist-Leninist teorinin ortaya koyduğu ve pratikte sınanmış yasaları vardır. Komünist ve İşçi Partilerinin 1957 Konferansının Açıklaması, kapitalizmden sosyalizme geçiş sırasında gerçekleşen sıçramanın özünü belirleyen bu yasaları bir bütün olarak sıraladı. Bu bütünlük bölünmez ve bu yasaların kimilerine

(*) Bu yazı Roland Bauer'in «Sosyalizm: Özelin ve genelın diyalektiği» yazısıyla başlatılan dizinin devamıdır. Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», sayı 8, 1982.

uymak diğerlerini gözardı etmek olmaz. Eğer gözardı edilirse, sosyalizm kuruculuğunda önemli yanlışlar yapılması kaçınılmazdır. Ve bu yanlışlardan her biri, eğer zamanında düzeltilmezse düşmanımızın, özellikle emperyalist çevrelerin adamlarının açık, gizli karşı-devrimci eylemini kolaylaştırır.

Her komünist partisi kendi ülkesindeki devrimci sürecin geleceğiyle ilgili çok büyük bir sorumluluk taşır. Bugün her parti strateji ve taktiklerini biçimlendirmede tamamen bağımsızdır. Ne varki bu yapılırken proletarya enternasyonalizminin, dünya komünist hareketinin birliğinin altında yatan bu kilit ilkenin önemini küçümsemek çok ciddi bir yanlış olur. Kendini pekiştirmek özlemine hiçbir zaman gizlemeyen anti-komünizm karşısında bu birliğe bağlılık, en yakıcı ve ivedi sorunları, yani barışın korunması, nükleer savaşın önlenmesi, silahsızlanmaya ulaşılması da içinde tüm strateji sorunlarını çözüme kavuşturmakta hareketimizin gücünün kaynağıdır. Bu ilkeyi gözardı etmek, bir partinin işçi sınıfının kurtuluşu için savaşta komünist doğrultuya bağlılığını tartışılır duruma getirir.

Kuşkusuz temel ilkeler, sosyalist kuruculuğun genel yasaları, yani «komünizm hayali» yalnız şu veya bu ülkenin gerçekliğinde ete kemiğe bürünür. Bu yazıda, yeni toplumu kurmanın kimi genel yasalarının ve ilkelerinin Küba'nın özgül koşullarında nasıl yansıdığını analiz etmeye çalışacağım.

Halkın kurtuluş savaşını yöneten militan bir politik öncüsüz, utkuya ulaşmış bir devrim ve onu izleyen sosyalist kuruculuk düşünülemez. Bu yasallık, tarihsel pratikle kesin olarak kanıtlanmıştır. Nevar ki Küba'da politik, sosyal ve hatta coğrafi koşullar öyleydi ki, ulus, radikal devrimci değişikliklere gereksinim duyuyor, ancak bunlar tümüyle gerçekleşemez görünüyordu. Bunun baş nedeni, Küba'nın ABD'ye, dünyadaki bu en güçlü emperyalist güce çok yakın olmasıydı (Küba'nın toprağı ABD'den en az 80 kez küçük, nüfusu ise sayısal olarak 24 kez küçüktür), ABD baskısı altında Küba ekonomisi, Amerikan ekonomisinin güçsüz bir uzantısı olarak biçimlenmişti. Küba ekonomisine devrimden önce damgasını vuran, büyük toprak sahiplerine ve yabancı şirketlere ait topraklarda yaygın bir tarım, tek ürüne (şeker) bağlılık ve üretilenin dışsatımında sıkı ABD kontrolü, emekçi halkın sefillik düzeyinde düşük yaşam standardı, korkunç işsizlikti. Anlaşılacağı gibi, Küba'nın politikası rakipsiz olarak emperyalist yanlısı burjuva ideolojisinca belirlenmişti.

Emperyalistler, Küba halkını küçümseyerek, Küba üzerindeki egemenliklerinin sarsılmaz olduğuna inanıyordu. Onlar bunun Guantanamo'daki (1898–1902 askersel müdahale sırasında ulustan koparılmış toprak parçası) deniz üssüyle güvenilir bir biçimde garantilenmiş olduğuna inanıyorlardı. Dahası, dayandıkları Batista diktatörlüğünün, sağlamca yerleşmiş olduğunu sanıyorlardı. 1952'de kurulan bu diktatörlük, Küba halkının

uzun savaşlarla kazanılmış tüm özgürlüklerini, en küçüğünü bile ortadan kaldırmıştı.

Halkın, pek çok konuda kafasının burjuva partilerince karıştırılmış olması, birliğin olmaması ve bir bölümünün utku olanağına inancını yitirmesi gibi olgular nedeniyle diktatörlüğün alaşağı edilmesi daha da karmaşıklıyordu.

Bu koşullarda, diktatörlüğü alaşağı etmek, demokratik bir halk devrimini gerçekleştirmek, sosyalist devrime doğru yürümek için nasıl bir çıkış yolu bulunabilirdi? Bilindiği gibi, diktatörlüğe karşı savaşımın birinci aşamasında uluslararası işçi sınıfı hareketine bağlı olan proleter komünist partisi, rakipsiz öncülük yapacak bir durumda değildi. Küba dışında kimi çevreler bu durumu, devrimci süreçte ve yeni toplumu kurmakta işçi sınıfının öncülük yapması gereğini tartışma konusu yapmak için bir fırsat olarak kullanma eğilimindedirler. Oysa, bu yasallık eşine rastlanmaz biçimler altında Küba devriminde de kendini ortaya koydu.

Küba'nın Marksist-Leninist örgütünün tarihi 1925 yılına kadar uzanır. 1950'lerde onun adı Sosyalist Halk Partisi idi. Komünistlerin ivedi amacı, günümüzdeki El Salvador ve Guatemala cuntaları gibi cinayet ve zorbalığı devlet politikası düzeyine yükseltmiş olan diktatörlüğü devirmektir. Bunu başarmak için SHP, ulusa içinde bulunduğu durumdan demokratik bir çıkış yolu sağlayabilecek geniş bir muhalefet hareketi örgütlemeye koyulmuştu. 1933 devriminde (1) olduğu gibi bir ayaklanmaya yükselebilecek bir genel grev için hazırlıklar da yapılıyordu. Nevar ki bu planlar o zamanlar, her ne kadar çalışmaları olayların diktatörlüğün istediği yönde gelişmesinin önüne ciddi engeller oluştursa da, proletaryanın partisinin başarabileceğinden çok büyüktü. SHP'nin o dönemdeki koşullarını değerlendirirken Fidel Castro, emperyalistlerin proletarya partisini politik olarak yalıtılmayı ve böylece halkın çoğunluğunu etkileme araçlarından yoksun bırakmayı başarmış olduğunu belirtiyordu.

26 Temmuz Hareketi diye bilinen devrimci gücü yöneten Fidel Castro ve arkadaşlarınınca güvenilir bir yol tutuldu. Onlar zorbalığa karşı silahlı savaşıma, 26 Temmuz 1953'te, Santiago-de-Küba'daki Moncado ordu barakalarına, o zamanların ikinci önemli askeri kalesine bir saldırı ile başladılar.

Hemen belirtelim ki, bu saldırıya katılanlar onu tek bir eylem olarak görmediler. Geleceğin ayaklanma birimlerine silah sağlamayı, yığınları uyandırmayı, onlarda bir tepki yaratmayı ve zorba yönetime karşı savaşabileceğini ve savaşmak gerektiğini ortaya koyan bir örnek vermeyi hesapladılar.

(1) Ağustos 1933 devrimi Machado diktatörlüğünü devirdi ve demokratik reformlar ilan etti. Nevar ki, daha sonra sağ kanat partiler başa geçti ve emekçi halkın kazanımlarını ortadan kaldırdı. — (Not Red.)

Moncado barakalarına saldırı her ne kadar askersel açıdan başarısız olduysa da, devrimcileştirici güçlü bir etki yaptı. Çünkü o, Küba halkına ulusun kurtuluşu için her tür özveriye göstermeye hazır güçlerin olduğunu gösterdi. Yeni harekete emekçi yığınların temsilcileri katıldı. Bu gelişmeler hareketin yöneticilerinin devrimci ateşlerini pekiştirdi. Moncado saldırısından geri kalanların yargılanması sırasında, diktatörlüğün düzenlediği bu yargılamada Fidel Castro halkın çoğunluğunu birleştirebilecek bir kurtuluş programını açıkladı. Burada, o, devrimciler için Lenin'in mirasını öğrenmenin yalnız bir hak değil aynı zamanda bir zorunluluk olduğunu ısrarla vurguladı. O ve arkadaşları o zamanlar Marksizm-Leninizm'e yöneliyorlardı. Ama savaşımın ilk aşamasında onlar diktatörlüğe karşı geniş bir ulusal kurtuluş platformu temelinde silahlı direniş örgütlemeye öncelik verdiler. Bu nedenle sosyalist amaçlara ağırlık verilmedi.

26 Temmuz Hareketi'nin politik sahnede görünmesi, diktatörlüğü sarstı. O, devrimcilerin eylemlerine baskıyı artırmakla yanıt verdi. Ama bu halkın nefretini daha da körükledi. Öğrenciler, kendi örgütlerini kurarak – Devrimci Yönetim – bu koşullarda özellikle aktifleştiler.

Silahlı savaşımın yeni bir aşaması, serbest bırakılmış olan Fidel Castro ve arkadaşlarının «Granma» yatıyla Oriente bölgesine Aralık 1956'da çıkmasından sonra başladı. Bu aşamada savaşım yığınsal karakter kazandı.

Ayaklanma Ordusu kuruldu ve 25 ay boyunca zorbalık rejimine karşı kanlı savaşlar verildi. SHP ve Devrimci Yönetim⁽²⁾ devrimci çalışmalarını aksatmadan sürdürdü. Diktatörlüğe karşı savaş, köylülerin aktif desteğiyle dağlık bölgelerde başladı, kentlerde çeşitli biçimler altında direniş hareketi olarak gelişti.

Küba deriminin politik öncülüğünün üç ana gücü arasındaki ilişkiler sorusu geçmişte sık sık ortaya atıldı. SHP ve 26 Temmuz Hareketi arasında görüş ayrılıkları vardı, ama bunlar yalnız taktik konulardıydı. Yaşlı Kübalı komünist Fabio Grobart, «Batista diktatörlüğüne karşı utkuyla sonuçlanan savaşım yılları boyunca ve daha sonraki sosyalist dönüşümler döneminde 26 Haziran Hareketi'nin baş yöneticisi Fidel Castro ile Sosyalist Halk Partisi ve 13 Mart Devrimci Yönetimi arasında ideoloji, ilkeler ve program açısından önemli bir ayrılık yoktu»,⁽³⁾ diye yazıyor.

Olular bu yargıyı doğruluyor.

Böylece devrim ivedileşiyordu. Ona yol açan temel nedenler nesnel karakterdeydi. Ne ki yalnız nesnel etmenin varlığı (bu temeldir) utku için yeterli değildir. Aynı zamanda aktif bir öznel etmen – halkın toplumu yeniden yapılandırma istemi – gereklidir. Bu etmen politik öncülüğün her

(2) Bu örgüt 13 Mart 1957'de Başkanlık Sarayına saldırının başını çekti ve o günden beri 13 Mart Devrimci Yönetimi adıyla anılıyor. (Not Red.)

(3) «Cuba Socialista», № 1, 1981, s. 64–65.

üç gücü tarafından harekete geçirildi, onlar halkın savaşımının amacını ve onu başarmanın yollarını anlamasına yardım ettiler.

Savaşım sürecinde, devrimci güçler birbirlerine daha çok yakınlaştılar. Bunu herşeyden önce – Lenin'in formüle ettiği ünlü önerileri doğrultusunda – reformist örgütlerden temelli farklı olan gerçekten devrimci bir partinin gereklerine uymaları sağladı.

Onları birbirlerine daha çok yaklaştıran bir etmen, devrimci savaş boyunca proletaryanın, öncü olarak rolünün sürekli büyümesidir. Bu nedenle 26 Temmuz Hareketi'nin ve 13 Mart Devrimci Yönetimi'nin davranışı artan ölçüde proletarya ideolojisiyle, Marksist-Leninist teoriyle belirlendi.

Küba devriminde politik öncünün gelişmesinin köşe taşları bunlardır. Fidel Castro'nun belirttiği gibi, utku «yalnız 26 Temmuz Hareketi'nin çabalarıyla kazanılmadı. İşçi sınıfımızın en iyi temsilcilerini birleştiren Marksist-Leninist Parti pek çok evladının yaşamıyla utkuya katkıda bulundu. Devrimci Yönetimin savaşçıları pek çok kahramanlıkta bulundu ve ayaklanmada aktif rol aldı. Şanlı Komünist Partimizin üzerinde yükseldiği kaynaklar işte bunlardır.»⁽⁴⁾

Devrimle doğan parti devrimle birlikte büyüdü, ve güç kazandı. Bu karmaşık bir süreçti. İşçilerin ve köylülerin iradesini dile getiren Ayaklanma Ordusu ülkede gerçek gücü kazanmıştı. Ama ilk hükümette etkili konumlar burjuvazinin temsilcilerinin elindeydi. Bunlar çok geçmeden açığa çıktığı gibi, halkın değil, emperyalist çevrelerin çıkarlarının savunuculuğunu yapıyorlardı. Bu nedenle bu hükümet yalnızca bir ay başta kaldı, devrimin ileriye doğru gelişmesi Şubat 1959'da Fidel Castro'yu Başbakanlığa getirdi. Devrimci dalga burjuva politikacılarını sildi süpürdü. Tarım reformunun ilk aşaması Mayıs 1959'da başlatıldı. Bununla Küba devriminin demokratik evresinin iyice pekiştiğini söyleyebiliriz.

Tarım reformu şeker endüstrisindeki ve hayvancılık alanındaki Kuzey Amerikalı şirketlere ve büyük toprak sahiplerine karşıydı. Orta kesim için geniş bir çalışma alanı bırakıyordu. Buna karşın, bu kesimler oligarşinin üyelerini ve küçük burjuvazinin sağ kanadını desteklediler. Bunların büyük bir bölümü devrimin derinlemesine gelişmesinin kaçınılmaz olduğunu görerek başka ülkelere sığındılar ve Küba halkının düşmanlarına katıldılar. Politik değişimler, ekonomide ve kültürde reformlar ve halkın uyanmış olan yurtseverliği Castro hükümetine geniş bir yığın tabanı sağladı. Bu arada, halkın hükümeti Batista'nın gizli ajanlarını ve kiralık uşaklarını yargı önüne çıkardı.

Küba'daki devrimci sürecin radikalleşmesi karşısında emperyalizm hiçbir biçimde boş durmadı. Halk hükümetine şantaj yapmaya, onun öner-

⁽⁴⁾ Primer Congreso del Partido Comunista de Cuba, Informe Central, Havana, 1975, s. 29.

diği reformları sabote etmeye çalıştı. Sonunda, korkunç bir ekonomik abluka dayatıldı. Nevar ki Küba seçtiği yolda gerilemedi. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ölkeler onun yardımına koştular, Küba şekerinin dışşatımını ve petrol ve diğer maddelerin dışşalımını örgütlediler.

1960 sonbaharına doğru ölkemizde sosyalizm kuruculuğunun başlatılması için ana koşullar oluşturuldu. Sömürücü sınıflar egemenliğini yitirdi, erk halkın eline geçti, ve üretim araçları üzerinde halk iyeliği ekonomide ön yere geçti. Gerçi bu dönemde, taktik hesaplardan ötürü henüz Küba'da devrimin sosyalizm aşamasından sözedilmiyordu, ama bu aşama Küba'da yaşamın ana alanlarında, gerçeğinde artık kendini gösteriyordu. Ve 1961 sonbaharında emperyalistler ve onların kiralık yandaşları Küba'ya karşı doğrudan saldırıya, boşuna geçmediler. Onlar Lâtin Amerika'nın ilk sosyalist devletini yoketmenin son fırsatını yitirmekten korkuyorlardı. Bu ölüm tehlikesi karşısında Küba tarihsel seçişini açıkça ilân etti. Kiralık çetelerin 16 Nisan 1961'de yapılan Küba'ya çıkartmasından önceki bombardımanlarda kurban gidenlerin cenaze töreninde konuşan F. Castro, emekçi halkı silâha sarılmaya ve kazanımlarını «Yaşasın sosyalist devrim!» belgisi altında son nefesine kadar savunmaya çağırdı.

SSCB, ölkemize, tarihinin bu ağır anında da yardıma koştu. Playa-Giron'un kana boyanan kum tepelerinde kiralık saldırganlar yenilgiye uğratıldı. Ve aynı 1961 yılında, devrimci öncünün ana güçleri olan «26 Temmuz Hareketi», Sosyalist Halk Partisi ve «13 Mart Devrimci Yönetimi», Birleşik Devrimci Örgütler» (BDÖ) adını alan tek partide birleştiler.

Sıralanan olgular, bizim devrimimizin tarihinde, birbiriyle kopmaz biçimde bağlı olan şu iki sürecin gözlendiğini ortaya koyuyor: Hızlı bir radikalleşme, burjuva-demokratik aşamadan sosyalist aşamaya geçiş ve politik öncünün sürekli güçlenmesi, Marksizm-Leninizm öğretisi ve Leninci örgütlölük ilkeleri temelindeki birliğinin pekişmesi. Bu süreçlerin geliştiği politik ve ekonomik koşullar son derece kendine özgü koşullardır. Bu süreçlerin somut belirtileri çok özgüldür. Ama öz bakımından onlar, sosyalizm için ortak olan şu yasallığı doğrulamaktadır: Partinin yeni toplumu kurmadaki rolünün sürekli artması.

Küba'da bu süreç, giderek yükselen bir çizgi üzerinde gelişti, ama bu, elbette, değişik türden önyargılarla, güvensizlikle, sekterlik belirtileriyle savaşsız geçmedi. Partinin örgütsel yapısı da iyileştirildi. 1962-1963'de BDÖ, Birleşik Sosyalist Devrim Partisi'ne dönüştü ve bu parti daha sonra, 1965'de Küba Komünist Partisi adını aldı ve kendi Merkez Komitesi'ni oluşturdu. MK Birinci Sekreteri F. Castro oldu. Böylece sosyalist devrimimiz, kendisiyle özdekleşmiş, sıralarını sıklaştırmış etkin politik örgütüne, işçi sınıfının ve tüm halkın Marksist-Leninist partisine, uluslararası işçi hareketiyle en sıkı biçimde bağlı, Küba'da sosyalizm ve komünizmi kur-

mayı önüne görev olarak koymuş bulunan ve halkın bu amaç uğrunda savaşımlarını yöneten partiye kavuştu.

1975 Aralık ayında Küba Komünist Partisi'nin 1. Kongresi yapıldı. Yeni toplumun tüm alanlarını kapsayan bir kuruculuk planı niteliğindeki Platform Programını kabul eden bu Kongre, sosyalizme doğru ilerleme yolunda tamamlayıcı aşamanın başlangıcını belirledi.

Devrimimizin yöneticileri, ta baştan açıklıkla anlıyorlardı ki, halkın bu devrim süreci boyunca çözmesi gereken ödev ikilidir. Çünkü, F. Castro'nun vurguladığı gibi, «ulusu emperyalizmin egemenliğinden kurtarma ödevine kaçınılmaz olarak toplumumuz içinde insanın insan tarafından sömürülmesini ortadan kaldırma görevi eklendi.»⁽⁵⁾ Yani daha geniş anlamda, ulusal kurtuluş savaşımı sosyal kurtuluş savaşımından ayrılmıyordu. Küba'da sosyal ve (bunun temeli olarak) ekonomik sorunların çözümü, çok büyük güçlüklerin aşılmasını, en başta üretici güçlerin son derece düşük gelişme düzeyinde olması, yukarıda da sözü edildiği gibi, halkın yaşam düzeyinin çok kötü düzeyde olması gibi nesnel nitelikte zorlukların giderilmesini gerektirdi.

Buna karşın halk devleti birçok başarı elde edebildi. Bugün bizde yaşam düzeyi henüz mütevazı olsa da, devrim öncesindekiyle kıyaslanamayacak kadar daha yüksektir. Küba'da kronik besinsizlik ortadan kaldırılmıştır (Küba'lı günde ortalama 2.900 kilokalorilik gıda almaktadır). Bizde artık işsizlik yoktur. Bakımsızlık, fuhuş ve narkotik tiryakiliği gibi sosyal hastalıklar giderilmiştir. Sağlık hizmetlerinde büyük başarılar sağlandı. Devrimin gerçekleştirildiği yıl Küba'da 6 bin doktor vardı, ama bunların yarısı müşterilerinin hemen ardından kaçıp gittiler, çünkü onlar genellikle nüfusun üst sınıflarına hizmet ediyordu. Bugün Küba'da 17 bin doktor var ve onlar öncekiler gibi yalnız başkentte değil, ülkenin her tarafında, hatta yurt dışında çalışıyor, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın birçok ülkesinde sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine yardımcı oluyorlar.

Küba'da çocuk ölümü oranı hızla düştü (bu oran bugün Latin Amerika'nın öteki ülkelerindekinden çok düşüktür), ortalama yaş devrim öncesinde 62 iken bugün 73'e çıktı.

Biz okuma-yazma bilmezliği ortadan kaldırmayı başardık. Nüfusun çoğunluğunun eğitim düzeyi, ortalama olarak 6 sınıfın üzerindedir. Birçok işçinin ise, 9 sınıfın üstündedir.⁽⁶⁾ Yüksek okullarda eğitim görmekte olan öğrenci sayısı 7 kat arttı. Nüfusun üçte biri, eğitim görür durumdadır.

⁽⁵⁾ Primer Congreso del Partido Comunista de Cuba. Informe Central, s. 15.

⁽⁶⁾ Küba'da okulların eğitim yapısı, ilkokulu (1.-6. sınıflar), 1. dereceli orta okulu (7.-9. sınıflar) ve 2. dereceli orta okulu (10-12 sınıflar) içeriyor (Not Red.)

Uzmanların büyük bir bölümünün, devrimin ilk yıllarında göçetmesi nedeniyle halk devleti Küba'da çok zorluklarla karşılaştı. Yönetici görevlere, çalışma azmiyle yanıp tutuşan, ama bunun için gerekli bilgiye sahip olmayan, halktan çıkma insanlar getirildi. Bugün bu çelişki giderilmiş durumdadır. Bizim uzmanlarımız, halk aydınlarının temsilcileri yüksek düzeyde hazırlığa sahip ve sosyalizm ülkelerine bağlıdır.

Başarıların başlıca nedenleri nerede yatmaktadır? En başta, Küba'nın ekonomisini sosyalizmin ana yasallıklarına uygun biçimde ve kararlılıkla yenibaştan düzenlemesinde. Bugün bütün endüstri, iç ve dış ticaret, maliye ve tarım üretiminin dörtte üçü sosyalist sektöre bağlıdır.

Küba'nın kardeş ülkelerle işbirliği ve 1972'den beri üyesi bulunduğu EYK'ne katılımı da sosyalizm kuruculuğunda çok büyük rol oynadı ve oynamaktadır. Bu işbirliği sayesinde cumhuriyet yalnız karşısına çıkan değişik engelleri (örneğin, dış satımımızın büyük bir bölümünü oluşturan şeker fiyatlarının dünya pazarında düşmesi) daha kolay aşmakla kalmıyor, makine yapımı (en başta tarım makineleri yapımı), renkli madenler işleme, kağıt ve selüloz üretimi ve son zamanlarda da elektrik araçları üretimi gibi kolları geliştirerek halk ekonomisinin yapısını da iyileştiriyor.

Halk devletinin, yaşamın tüm alanlarında, iç ve dış politikadaki başarıları, partinin başarılarından ayrı ele alınamaz. Onun yöneticiliği, bazen ortaya çıkan önel nitelikteki yanlışların giderilmesini sağlıyor. Örneğin, ekonomide volüntarizm belirtileri bu tür yanlışlardan biriydi. Rusya'da da Sovyet erkinin ilk yıllarında olduğu gibi, Küba'yı da sosyalizmi atlayarak komünizme ulaşma istemleri etkiledi. Bu istemi dile getirenler, denetim ve hesaplama işlerini yadsıyor, sosyalizmde değer-fiyat yasasının ve mal-para ilişkilerinin rolü üstüne söz edilmesini bile istemiyorlardı. Parti, bu görüşlerin yanlışlığını gösterdi. Ama aynı zamanda, maddesel özendirmenin haklı olarak sahip olduğu rolün kendisine yeniden verilmesinin, moral, tinsel özendirmenin unutulmasına yolaçmaması gerektiğini, çünkü her ikisinin de yığınların girişimlerini aktifleştirmenin en zorunlu araçlarından olduğunu vurguladı.

Politika saptanırken Küba'nın özgünlüğüne mutlak bir önem verilmesi, öteki sosyalist ülkelerin deneyiminin ise küçümsenmesi de başka bir yanlışla yolaçıyordu. Bu, ekonominin plânlanmasından, devletin demokratik kurumlarının iyileştirilmesinden ve kooperatifçilik hareketinin desteklenmesinden vazgeçilmesine neden oluyordu. Doğaldır ki, parti bu alanlardaki durumu da düzeltti. Bugün halkımız ikinci beşyillik planın gerçekleştirilmesi için savaşıyor. Ülkemizde orta ve uzun vadeli programlar hazırlanıyor. Sosyalist demokrasinin geliştirilmesine, emekçilerin, her düzeyde devlet yönetimine çekilmesine büyük özen gösteriyor.

Volüntarizme dayanan yanlışlıklar tarıma özellikle sancılı etkiler yapıyordu. Nitekim, devrimin ilk yıllarında ekonomiyi tek ürün üretme siste-

minden kurtarmak için, bunun gerekli olduğu ileri sürülerek, şeker kamışı ekili topraklar azaltılmaya başlandı. Kimilerinin bu toprakların tarım işçileri arasında paylaşılmasını istemesine karşın, F. Castro'nun girişimiyle şeker fabrikalarının kamış ekili büyük arazileri korundu.

Böylesi bir konum niçin hatalıydı? Çünkü, o kapitalizm ile sosyalizmde üretim ilişkilerinin karakterleri arasındaki farkı hesaba katmıyordu. Gerçekten de, emperyalist ekonominin hizmetinde bulunduğu koşullarda tek ürün sistemi Küba'nın her bakımdan geri kalmışlığının kalıcılaştırılmasına yolaçtıyordu. Ülkenin uluslararası sosyalist emek dağılımına kattığı koşullarda ise şeker, karşılıklı yarara dayalı dış ticaretin en önemli maddesi oluyor ve endüstrileşme politikasının gerçekleştirilmesine olanak sağlıyor.

Şeker pancarının yetiştirilmesi ve şeker üretimi, devletin özen gösterdiği başlıca alandır. Devrimden önce maçeta (?) ve kürek yapacak bir fabrikanın bile bulunmadığı Küba'da bugün kamış toplama makineleri üretiliyor. Ürünü toplama işlerinin $\frac{9}{10}$ 50'si makineleştirilmiştir. Şeker kamışının bütün yetiştirme ve işleme sürecinin tamamıyla makineleştirilmesini öngören yeni teknolojiyi yaratma ödevi çözüyor. Şeker üretimi hızlı tempolarla artmaya devam ediyor. Endüstrileşmedeki başarılarla gelince, bu konuda iki veriye değinelim: Elektrik santrallerinin kapasitesi halk erki yıllarında 5 kat, ticaret filosunun yük taşıma kapasitesi ise 18 kat arttı.

Yeni toplum kuruculuğunu yönetme işlerinin niteliği, önemli ölçüde komünistlerin Marksizm-Leninizm bilimini ne derecede özlü biçimde öğrenebildiklerine, pratikte uygulayabildiklerine ve yığınların sosyalist bilinişini oluşturmada elde ettikleri sonuçlara bağlıdır.

Bu ödevin önemli bir parçasını, komünistlerin parti içinde, gerekli teorik düzeyde yürütülen sistematik politik eğitimi oluşturuyor. Marksizm-Leninizm'in kurucularının ülkülerinin, komünist partilerinin deneyimlerinde nasıl bir gelişme kazandıklarının öğrenilmesine önemli bir yer ayrılıyor. Küba komünistlerinin ideolojilerini saptarken kılavuz edindiği belgeyi Küba Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri şöyle formüle etti: «Birincil ilke, ilkelere uymaktır.» Bu belge, revizyonizmin her türden biçimlerine karşı uzlaşmazlığı da içeriyor.

Yığınların politik eğitimi alanında komünistlerin çok büyük sorumluluk gerektiren misyonu vardır. Komünistler, ırk ezgisine, kadınlara karşı ayırma yer olmayan, insan ve yurttaş olmanın onurunu duyan Kübalıların ilk kez özgürlük havasını soludukları bir devlet kurarak, halkı parti etrafında birleştirmeyi başardılar. Halkımız, sosyalist ülküler uğrunda savaşarak, önce sömürden, ardından da «eskoria» dediği unsurlardan – cüruftan, yani lümpen – proleterlerin kafa ruhundaki önemsiz azınlıktan – kurtulmayı

(?) Şeker kamışı kesmek için özel orak.

başardı. Bu kafa ruhunun Küba'da belirmesine, emperyalizmin ahlak ve moral bozucu etkisi yolaçtı. Onun için tipik olan bireycilik, çalışmak istememek, çürüyen topluma özgü hastalıklara açıklıktır.

Ülkede aynı zamanda, toplumsal üretim araçlarını ve devlet erkini elinde bulunduran işçi sınıfının oynadığı öncü rol sürekli güçleniyor. Küba Komünist Partisi'nin 1. Kongresinde belirtildiği gibi, parti kendi kadrolarını herşeyden önce, sosyalizm kuruculuğunun yöneticiliğini yapan, bu misyonu emekçi köylülükle ve emekçi halkın öteki katmanlarıyla, yani nüfusun ezici çoğunluğu ile bağlaşıklık içinde yerine getiren işçi sınıfının saflarından kazanıyor.

Parti ve işçi sınıfı toplumu, Devrimi Savunma Komiteleri, Küba Emekçilerinin Sendika Merkezi, Küba Kadınlar Federasyonu, Küçük Çiftçiler Ulusal Birliği vb. gibi bir sıra örgüt aracılığı ile yönetiyorlar. Partinin yedeği olan Genç Komünistler Birliği'ne özel bir dikkat gösteriliyor. Tüm sosyalist devletlere özgü en önemli yasallıklardan biri de, parti ile toplumsal örgütlerin ortak eylemlerde bulunmalarıdır.

Küba halkının şevkinin ve devrime bağlılığının azalmak şöyle dursun, her geçen yılla daha da artmasının sırrı şudur: Yeni dünyayı kurarken onun genel yasallıklarını kılavuz edininip, bunları özgün somut koşullarda yaratıcılıkla uygulamayı açık, kesin doğrultu olarak kabul etmek. Eleştiri ve özeleştiri ilkelerine aralıksız uyulduğu koşullarda bu doğrultu, başında işçi sınıfının öncüsü Komünist Partisi'nin bulunduğu, kardeş ülkeler halkları ve tüm dünya ilerici güçleriyle enternasyonalist dayanışma birliğinde olan Küba halkının, emperyalizmin karanlık güçleriyle savaşımında, bundan böyle de üstün geleceğinin garantisidir.

Günümüz sınıf savaşımında Lenin'in hegemonya konsepti

Uluslararası bilimsel seminer

«Barış ve Sosyalizm Sorunları»nın girişimiyle Prag'da, «Hegemonya ve erk sorunu. Devlet ve toplum» konulu bir uluslararası seminer yapıldı. Seminere, 33 ülkeden komünist ve işçi partilerini temsil eden Marksist bilim adamları katıldı. ABD, Arjantin, Avusturya, Bolivya, Bulgaristan, Dominik Cumhuriyeti, Ekvador, Güney Afrika, Guyana, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filinpler, Irak, İngiltere, İran, İrlanda, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta Rika, Küba, Lübnan, Panama, Paraguay, Portekiz, El Salvador, Senegal, Sri Lanka, SSCB, Sudan Şili, Uguay, Venezüela, Vietnam ve Yunanistan.

Aşağıda, seminere sunulan tebliğlerin (kısaltılmıştır) kimileri yer alıyor. Bu seminere sunulan öteki tebliğler de yayınlanacaktır.

Programımızın yönelim çizgisi

Ernst Wimmer

Avusturya Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi

İlk kez Lenin tarafından ele alınan hegemonya konsepti, işçi sınıfının, onun devrimci öncüsünün önderliğinde eski toplumu değiştirmek ve yeni-sini kurmak amacıyla geniş, sağlam bir bağlaşıklıkla zorunluluğunu ortaya koyuyor. Bu konsept bugün ilerleme savaşımının milyonlarca savaşçısının düşüncesini, amaçlarını ve eylemlerini belirliyor. İçeriği, elbette her özgül duruma göre değişmektedir, çünkü bu içerik, işçi sınıfının «tüm erki» ele geçirmek anlamına gelmeyen ara amaçları mı güttüğü, kendi erkini kurmak için mi savaştığı, yada çoktan erki ele geçirmiş mi olduğu tarafından belirlenir. Bu içerik, savaşımın yürütüldüğü koşullarca, bağlaşıklıkların amaçlarınınca, eylemlerin militanlık düzeyince, hareketin örgütlülük ve bilinç düzeyince ve herşeyden önce, hegemonya ve erk arasındaki somut ilişkiyle belirlenir. Bu nedenle her durum somut olarak irdelemek gerekir: Hangi sınıf bağlaşıklığı için hegemonya; hangi erkle ya da erk için savaşımın hangi aşamasıyla ilişkili hegemonya gibi.

Toplumsal gerçeklikte «hegemonya» kavramının içeriği burjuvazi için tarihsel evriminin değişik aşamalarında, işçi sınıfı için kapitalist sistemi yıkmaya savaşımında ve utkuya ulaştığı yerde değişiktir. Ortak olan nokta nedir? Kuşkusuz, bir sınıf için moral-politik ve ideolojik bağlamda öncü

rolünün üstlenilmesidir. Ne ki, her şey, hegemonya ile erk arasındaki ilişki, daha kesin belirtmek gerekirse, hangi türden erkin gündeme gelmiş olmasıyla belirlenir. İşçi sınıfının hegemonyasının, anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketinde bir tür içeriği, anti-faşist harekette bir başka tür içeriği, anti-tekell hareketinde de üçüncü tür bir içeriği olur. Şu ya da bu aşamanın gündeme gelmesiyle ve daha ileri sosyal görevlerin yerine getirilmesine yönelimle, örneğin, sosyalizme varmak, hegemonyanın içeriği, Lenin'in belirttiği gibi, bağlaşıkların yeniden gruplaşması ya da onların amaçlarının değişmesi gereksinime bağlı olarak değişir. Örneğin, tekellci sermayenin erkine son verme üzerine bir birlik, tüm sermayenin malını mülkünü ve sosyal ayrıcalıklarını elinden alma konusunda da bir birlik anlamına gelmez. Açıktır ki, tüm bu aşamaların her birinde işçi sınıfının hegemonya biçimleri birbirinden önemli ölçüde farklıdır.

Günümüzde daha Komünist Manifestosu'nda ilan edilen işçi sınıfının erki kazanma amaçlarıyla hiçbir şekilde bağlı olmayan yaygın hegemonya konseptleri vardır. Bunlar, hegemonyayı, «tarihsel olarak eskimiş» ve «gereksiz» diye nitelendirirler. Bizim bu türden görüşleri öne sürenlerle saygın bir polemik yürütme yeteneğimiz ve gerçekliğin derinliklerine varmamız, yalnızca bunların birçoğunun hangi yoldan gittikleriyle ve kapitalizme karşı bir alması oluşturmak isteyenlerin kim olduklarıyla bağlı değildir. Hegemonya ve erk sorunlarıyla ilgili ideolojik netlik, komünist partilerinin devrimci karakterlerini koruma ve en geniş bağlaşıklıklar ve bunların sürekli gelişmesi için çalışmanın koşuludur.

Daha Antonio Gramsci, bu onun büyük hizmetidir, sınıf düşmanlarının neye dayandıklarını kavramak için gelişmiş kapitalist ülkelerde geniş anlamda devlet konsepti olmaksızın yolumuzu bulamayacağımızı göstermişti. Politik erk, mümkün olduğu yerlerde sistemi birarada tutan binlerce işliği açığa çıkarmadan kazanılabilir mi? Bu alandaki araştırmalar hiçbir zaman doyurucu, «tam» olamaz. Her zaman anımsanmalıdır ki, devlet ve toplumun işlevlerinde, yapılarında ve ilişkilerindeki her önemli değişim, devrimci öncünün taktiklerinde, stratejisinde ve örgütlenmesinde yansımak zorundadır.

Bu, dar anlamdaki devlet konseptiyle bağlantıyı kesmek anlamına mı geliyor? Biz, böyle olduğunu düşünmüyoruz. Marksizm'in devleti yalnızca örgütlenmiş şiddet olarak gördüğü yolunda savlar ileri sürüldüğü her yerde, daha derinlemesine bakıldığında, burada devletin yalnızca hegemonyada uzlaşmaya dayandığını, egem sınıfın politik bakımdan toplumun önde gelen sınıfı olmasına ara verildiği zaman «sonu geleceği»nin kanıtlanma çabalarının yattığı açıkça görülür. Bu yöntemi, iyi bilinen ve sık sık yankılanan «toplum yaşamına potansiyel katılımın» uzun erimde «gerçek katılım»a dönüşeceği tezini savunan «argümanlar» öne süren Eduard Bernstein kullanmıştır. Özünü çarpıtarak, devlet kavramının böyle

«genişletilmesini» savunanlar, kimi zaman Gramsci'ye atıfta bulunurlar. Oysa onların bu çabası geçerli değildir. Çünkü Gramsci kesinlikle şunu açıklamıştır: «Politikada yanlışlar, devletin ne olduğunun yanlış kavranmasından ortaya çıkar (kelimenin tam anlamıyla: diktatörlük artı hegemonya)». (1)

Gramsci tarafından yinelenerek kullanılan bu formül neyi gösteriyor? Hiçbir şekilde devletin, kelimenin dar anlamıyla, egemen sınıfın yığınlarının politik öncüsü olan durumunu yitirdiğinde kendiliğinden yok olacağını değil. Bu, daha çok, işçi sınıfının devrimci hareketteki hegemonyası aracılığıyla neyin yok edilmesi gerektiğinin açıklıkla anlaşılması gerektiğini gösteriyor. Deneyim gösteriyor ki, ilerleme güçleri gittikçe daha açık ön sıralara çıktıklarında, düşmanın hangi kaynaklara dayandığını ve kendi güçlerini daraltanların ne olduklarını daha kesinlikle bilmeleri çok daha büyük önem kazanır.

Yanlış anlaşılmasın için, önceden şunu söyleyelim: Önce hegemonya sağlanmadan, işçi sınıfının erki ele geçirmesini her koşulda «anlamsız» ilân edip dıştalamak doğmacılık olur. Yüksek düzeyde gelişmiş kapitalist ülke koşullarında ise AKP, işçi sınıfının hegemonyasını sağlama doğrultusunu, programdaki saptamalarının ayrılmaz bir unsuru sayıyor.

Devlet tekel kapitalizmi için karakteristik olan, devlet ile politik sistemin öteki alanları arasındaki karmaşık, değişken «iş bölümü»nün işlevsel bağlarının içiçe geçmesinin sonucu olarak, bu sistemdeki sınırların, eski ara çizgilerin silinmesidir. Bu durumda «devlet ile toplumun kaynaştığını» saptamak uygun olmaz mı? Avusturya'da devlet, birikim, tüketim, dolaşım vb. alanına karışarak, kendisine katılan ve onunla birleşen, kısmen devlet işlevleri verilen örgütleri sistematik bir biçimde kullanıyor. Devlet, bu örgütlerin aygıtından ve uzmanlarından yararlanarak, kendi avadanlığını genişletiyor, takviye ediyor. Burada «kaynaşmadan» veya «bütünleşmeden» söz etmek doğru olur mu? Bu, şu veya bu unsura uygulandığı zaman doğru olabilir. Ama kanımıza göre, söz konusu yaklaşımda çok önemli bir olgu yeterince hesaba katılmıyor, ya da tamamiyle gözden kaçırılıyor: Üyelerine kendilerini «devletin tam egemenliğinden» korumayı vaadeden birlikler egemen sınıflarca «kalkan», ileri konumdaki kendi «siperleri» olarak kullanılıyor. Örgüt ve kurumların devlet sistemine «çekilişi», her zaman bunların bağımsızlığını ortadan kaldırma, emekçilerin denetiminden çıkarma ve onların çıkarlarına karşı kullanma çabasıyla yapılıyor.

Avusturya'da böylesi çakışmışlığın son derece yoğun olması karşısında «birlik devletinden» söz ediliyor. Bu devlet, «sınıfsal güçlerin topluşması», kurumlaştırılmış «sosyal partnerlik» ise «sınıf savaşımının masa başında

(1) Antonio Gramsci, *Passato e Presente*, Turin 1954, s. 72.

süblimleşmesi», «çoğulculukla» hazırlanan ve «ortak çıkarlara» hizmet eden çözümler olarak niteleniyor. Burada, bu konuda ayrıntılara inmeye gerek yoktur: Devrimcilerin günlük çalışmaları, kuşkusuz, devletin aldığı kararları etkilemek, K. Marks'ın dediği gibi «toplumsal bilincin toplumsal güce dönüşmesini», yasalara dönüşmesini sağlama, devleti bunları uygulamaya zorlama ⁽²⁾ amacına da yönelik olarak, sınıfsal çıkarların bilincine varılması ve örgütlenilmesine yardımcı olmaktan ibarettir.

Biz, devletin «sınıfsal güçlerin toplaşması» olarak gösterilmesine, en başta iki nedenden ötürü karşı çıkıyoruz: Birincisi, şu nedenle ki, egemen sınıfın hegemonyası «ödünsel denge», yani bu hegemonya kime karşı uygulanıyorsa, onların çıkarlarının hesaba katılmasını gerektiriyor olsa da, Gramsci'nin belirttiği gibi, «böylesi özverilik ve böylesi ödün, öze dokunamaz». ⁽³⁾ İkinci neden de şu: Devletin «sınıfsal güçlerin toplaşması» olarak gösterilmesi, sırf sınıfsal güçler oranını değiştirmekle devletin sınıfsal niteliğinin sözde köklü bir biçimde değiştirilebileceği yolunda yanlış sonuçlar çıkarılmasına yol açıyor. Burada, hegemonyanın erk ile eşitlenmesi söz konusudur.

Eğer görev, sermaye erkinin dayanabileceği yöntem, kurum ve aygıtların, elden geldiğince tümünü incelemek ise, ki bunda kuşku yoktur, bu durumda gelişigüzel bir yaklaşım uygulamak çok daha yanlış ve zararlı olur. Bir örnek verelim. Avusturya'da «sosyal partnerlik», devlet tekel kapitalizminin onyıllardan beri varolan egemenlik biçimi ve çok dallı yönetim sistemidir. Devlet ile politik sistemin parçalarının somut olarak birbiriyle çakışması, uzun zaman, kapitalist egemenliğin biçimi olarak kavranamadı ve bu da partimizde ağır taktik yanlışlara, stratejik yanlışlara ve büyük yenilgilere yol açtı.

Bununla birlikte, zaman zaman yapıldığı gibi, en değişik din, okul, aile, hukuk, sendika ve kültür kuruluşlarına aynı damgayı, «devletin ideolojik veya hegemonya aygıtları» damgasını vurmak, bunun karşısı bir yanlış olur. Çünkü, bu yöntem, devrimci partinin çoğu kez esasta ayrımlı yaklaşım göstermesi gereken unsurların bir çuvala tıklılmasıdır. Kuşkusuz, Avusturya'daki «sosyal partnerlik» sisteminde sendikalar, «devletin uzantısı», sınıf düşmanınca kurulmuş düzenin koruyucusu işlevini de görüyor. Ama onları «devletin hegemonya aygıtı» olarak nitelemek, sendikaları savaştan organlar haline getirmek olan çözümleyici görevin bilincine varılmasını zorlaştırmak olacaktır. Sendikaların savaştan organlar haline getirilmesi, ülkemizde sınıfsal güçler arasında, politik sistemin parçaları ile devlet arasında başka ilişkiler doğuracak, işçi sınıfının tekelere karşı savaşında hegemonyasının gerçekleştirilmesi için çok daha elverişli koşullar yaratacaktır.

⁽²⁾ Bak: K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 198.

⁽³⁾ A. Gramsci. Note sul Machiavelli. Torina 1952, Prag, s. 31.

Biz, işçi sınıfının hegemonyasının olanaklı ve gerekli olduğu saptamasına, günümüz kapitalizminin nesnel uyumsuz çelişkilerinden hareket ederek varıyoruz. Bizim hegemonya konseptimizin sosyal-demokratlarından, kuşkusuz tek değil, ama en önemli farkı burada yatıyor.

Şu tipik bir tutumdur: On yıldan fazla bir zamandır parlamentoda mutlak çoğunluğu elinde bulunduran sosyal-demokrat parti liderleri bazan, halk arasında burjuva düşünce tarzının ağırlıkta olduğundan ve çoğunluğun hâlâ sosyalizmi istemediğinden, ellerindeki mutlak çoğunluğa karşın, sosyalizm için bir yetkiye sahip olmadıklarından yakınıyorlar.

Kuşkusuz, buna haklı olarak itiraz edilebilir: Sosyalist Partisi, halk arasında burjuva düşünce ve algılama tarzının, eylem biçiminin egemen durumunun korunması için bizzat yoğun çaba gösteriyor. Nitekim, bu parti her gün, sermayeyle işbirliğinden beklediği «ortak yarar» çağrılarını yapıyor. Ama, böylesi bir durumda, bu tür hayallerin yığınları etkilemesine yardım eden nesnel etkenler gözardı edilmiş olacaktır.

Eğer yalnızca uzlaşmaz sınıf çelişkileri varolsaydı ve bunların yanısıra değişik grup ve sınıfların çıkarlarının kesiştiği, birbirine bağlandığı hayali veya gerçek noktalar, onların kısa erimli ve uzun erimli çıkarları arasında çatışmalar olmasaydı, birçok gelişmiş kapitalist endüstri ülkesinde sosyalizm çoktan utkuya ulaşmış olacaktı. Çünkü, varolan yalnızca ara katmanların yıkımı, proleterleşme süreçleri değildir: Küçük üreticiler büyük sermayeye yeni bağımlılık duyuyor, kendi yükselişi olasılığını ona bağlı görüyor, «bireysel ilerleme» hayallerini paylaşıyorlar. Çünkü, varolan yalnızca sömürü ilişkilerinin genişlemesi değildir: Bunun yanısıra, ayrımlaşma devam ediyor ve bu ilişkilerin üstü örtülüyor.

Kuşkusuz, bu birbirine karşıt eğilimler çözümleyici değildir. Ancak bu eğilimler, onların değişen etkisi, savaşımın zor ve karmaşık olmasına, çoğu kez «konumsal savaş» denen şeyin gerekli olmasına neden oluyor.

Yeniden ve yeniden reformlara başvurmak zorunda kalan ve aynı zamanda «arı», «sınıf dışı» demokrasi hayallerini sosyalizme karşı silâh olarak kullanan düşmana karşı «konumsal savaş»ta işçi hareketinin reformlar, demokratik haklar için direnişleri, her zamankinden daha büyük önem kazanıyor. Kendi gücünün bilincine varmak, zincirleri kırmak gerektiğini, bu yapılmadan bütün kazanımların tehlike içinde olduğunu kendi deneyimi temelinde anlamak, ancak böylesi direnişlerde olanaklıdır.

Parti programının tartışılması sırasında birçok kez ileri sürülen bir sorun daha var: İşçi sınıfının hegemonyası, onun tüm en önemli sorunlarda bağlaşıklarıyla birliği anlamına mı geliyor? Buna şöyle bir yanıt verilebilir: Belirleyici sorunlarda birlik zorunludur. Dahası, bağlaşıklar arasındaki birlik görüşleri yalnız yakın değil, perspektif amaçlara götüren adımlarda ne kadar sağlamsa, niteliksel yeni ilişkilere geçiş için koşullar da o

kadar daha elverişli olacaktır. Ancak tüm önemli sorunlarda birlik, olanaksız bir şeydir.

Bu bağlamda, işçi sınıfının daha kapitalist koşullarda sağlam, «sarsılmaz» hegemonyasına yönelmek gerçekçi midir? Gramsci'nin oldukça geniş önemde kullandığı «tarihsel birlik» kavramı, çoğu kez pekiştirme, sonuçlandırma, «hegemonyanın son kez genişletilmesi», özü bakımından alt yapı ile üst yapının artık değiştirilmesi, bunlar arasında yeni ilişkiler kurulması gibi yorumlanıyor. Burada hegemonyadan bekleneni yalnızca erkin ele alınmasının verebileceği olgusunu şimdilik bir yana bırakalım ve hegemonyanın yeni düzenin etkusuyla eşanlamlıymış gibi gösterilmek sorununu ele alalım.

V. İ. Lenin, Komintern'in 2. Kongresi için hazırladığı tezlerde, 2. Enternasyonal'in yaydığı emekçilerin çoğunluğunun daha kapitalist koşullarda kendilerinde sosyalist bilince tam bir açıklık ve sosyalist inançlara kesinlik kazandıracak yetenekte oldukları görüşüne karşı çıkmıştır. O, ancak sömürücüleri alaşağı ettikten, yaşam koşullarını iyileştirdikten sonra proletaryanın yönetiminde özel mülkiyetin doğurduğu egoizmden, dağınlıktan, kötülüklerden ve zayıflıklardan kurtulunabileceğini belirtmiştir (4), A. Gramsci'nin dediği de tam budur: «Devlet ele geçirilmeden işçi sınıfının bilincinin tümünden değiştirilmesi gibi bir görev öne konulamaz, bu hayalciliktir, çünkü sınıf bilinci ancak o sınıfın yaşam biçiminin değişmesiyle, yani proletaryanın egemen bir sınıf olduğu koşullarda değişiyor ... » (5)

Belki artık Lenin'in ve öteki otoritelerin söyledikleri geçerli değildir? Hayır, hiç te öyle değil! Bunun da ötesinde, bize sınıf savaşımının derslerinden acılı sonuçlar çıkarma görevi düştü. Erkin elde edilmesinden sonra işçi sınıfının ve bağlaşıklarının ekonomide, yığınsal enformasyon araçlarında ve daha birçok alanda kilit noktaları ellerinde tutular dahi, çok elverişsiz koşullar ve ciddi nesnel yanlışlıklar sonucu toplumda hegemonya sarsılabilir, zayıflayabilir. Biliniyor ki, henüz erkin elde edilmediği, sınıf düşmanının ise bu ve daha birçok başka silâha sahip olduğu koşullarda, kazanılan hegemonyanın yitirilmesi tehlikesi kıyaslanamayacak ölçüde büyüktür. Ve devrimin başarısının tehlikeye girdiği, sallantılı öğelerin kararsızlığının ve düşman kampında kargaşanın sürdüğü bir sırada, hegemonyayı en güçlü döneminde kullanmak (Şili'li yoldaşlar bunu vurguluyor) zorunluluğunu kavramak, Şili devriminden çıkarılan en önemli ders bu değil midir?

İşçi sınıfının inişli çıkışlı aşamalarında, kaplumbağa hızıyla gelişen olaylarda kesin bir dönüş yapılması, politik-ekonomik düzensiz gelişmenin

(4) Bak: V. İ. Lenin. Tüm yapıtlar, c. 41, s. 186.

(5) A. Gramsci. La Costruzione de Partito Comunista. Torino, 1971, Pag. 54.

önemini etkiliyor. Tekellerin bütünsel ve güçlü devlet erkine tüm cephelerden saldırıya geçmek, sınıf savaşının bir yöntemi olarak ülkemiz koşullarında elverişsizdir. Demek ki, «konumlanma savaşı» kaçınılmazdır. Ama, yukarıda söylenenlerden hareket edildiğinde bunun da tek savaş yöntemi olmadığı görülecektir.

Bugün Avusturya-Marksizmi örnek gösterilerek, sözde belirleyici seçenekten kaçınmaya olanak sağlayan ve «sürekli biçim değiştirmeyi» garantileyen «üçüncü bir yol» propaganda ediliyor. Ancak, Avusturya-Marksizminin önde gelen teorisyeni O. Bauer'in 30'lu yıllarda «tarafsızlığı» ve «biçim değiştirme yeteneğini» sık sık doğrulayan bugünkü Avusturya sosyal-demokrat devlet erkinin bozguna uğramasından sonra yazdıklarını anımsayalım. Onun, daha önceleri de yaygınlaştırılan sözde işçi sınıfının «reformist eylemler yolundan kopmadan, bunu ardıcıl sürdürerek burjuva demokrasisini sosyalist demokrasiye doğru adım adım, şaşmadan geliştirebileceği» yollu hayallere karşı çıktığını anımsayalım. ⁽⁶⁾

Avusturya sosyal-demokrasisi, 20'li yıllarda, kapitalist dünyada en güçlüydü. Bu parti, hattâ silahlı işçi birliklerine de sahipti. Bu partinin daha az bilinen çok sayıda «yan örgütleri» vardı. O, bunlar sayesinde işçileri kendi istekleriyle burjuvazinin ortamından koparmayı tasarlıyordu. Onun emrinde spor örgütlerinden posta pulları koleksiyoncuları kuruluşlarına kadar uzanan örgütler de vardı. O dönemde hegemonyadan söz edilmiyordu, ama bu sosyal demokrasinin kapitalist dünyanın herhangi bir dönemde, her hangi bir yerde sahip olduğu en yaygın «hegemonyacı aygıt»tı. O dönemde sosyal-demokratlar şunu ilân ediyorlardı: Devlette öylesine değişiklikler sağlanmıştır ki, artık bunları ortadan kaldırmak olanaksızdır. Ancak bundan 12 yıl sonra, devrimi önlemekle görevli olan reformlar, kapitalizm tarihinde en hızlı bir biçimde tırmandıkları bir dönemde, Avusturya işçi hareketi ezildi. Biz hegemonya ve erk orantısı üzerinde konuşurken, ülkemiz tarihindeki bu en acı dersi her zaman gözönünde bulunduruyoruz.

Kuşkusuz, burjuva hegemonyasının tarihsel gelişme sürecindeki oluşma deneyiminden yararlanarak – bu bağlamda «tarihsel birlik», deneyiminden de – biz kendi işimiz için de dersler çıkarabiliriz. Ama bu örnek *proletarya* devriminin özellikleri titizlikle hesaba katılmadan benimsenmemelidir. Burjuvazi, politik erki ele alana kadar belirli bir ekonomik erke sahip olmuştur. İşçi sınıfının denetimi sağlamak, üretim süreci ile ilgili kararlar almak, etki yapmak açısından kapitalist ekonomi içinde sosyalist adacıklar oluşturması son derece önemli olmasına karşın, görülmüyor ki, bunlar ileride varlıklarını sürdüremeyecekler. İşçi sınıfının geleceğin toplumunda hegemonyayı elde etmesi için yığınların yaratıcı gü-

⁽⁶⁾ Otto Bauer. «Zwischen zwei Weltkriegen», Bratislava, 1936, s. 193.

cünün eyleme geçirilmesinin zorunlu olduğu nedeni de buradan kaynaklanıyor. Aydınların *burjuva* hegemonyasının oluşmasında ve işçi sınıfının hegemonyası için savaşımında değişik rollerinin nedeni de burada yatıyor. Aynı zamanda «demokratikleşme ve reform stratejisinin arılığı» gibi «hegemonyacı stratejinin arılığı»nın da neden başarıya götüremeyeceği sorusunun yanıtını da burada aramak gerek.

AKP'nin programında şöyle deniyor: «... Hegemonyanın elde edilmesi henüz daha düşmanın erkten uzaklaştırılması anlamına gelmiyor. Sermaye devletinde, ekonomide, yığınsal enformasyon araçlarında egemen konumlarını sürdürdüğü sürece, o, bunlara dayanarak halk arasına düşmanlık ve şaşkınlık yaymaya, onun dayanışmasını kırmaya çalışacak, işçi sınıfını geriletmek için tehdit ve teröre başvuracaktır. Er veya geç, her türlü ara aşamalardan bağımsız olarak yeni düzene yolu açmak için eski devletin baskı ve yalan makinesini ortadan kaldırma sorunu kaçınılmazlıkla öne çıkacaktır.» Bu olağanüstü zor ve karmaşık sorunlardan biz, yığınlarla birlikte öğrenen partinin sonuç olarak kendi öz görevini en iyi bir biçimde yerine getirmesi için ne gibi yeteneklere ve işleve sahip olması gerektiği sonucunu çıkarıyoruz.

Sosyal bağlaşıklığın iki türü

Yuri Krasin

Profesör, Felsefe Bilimleri doktoru (SSCB)

Politik erk, sınıf egemenliğinin bir aracı olarak devlet, Marksist politik teorisinin ve işçi sınıfının, komünistlerin devrimci politikasının anahtar sorunudur. Bu sorun, Marksizm-Leninizmin kurucuları tarafından özlü bir biçimde irdelenmiş ve her zaman Marksist teorik düşüncenin dikkat merkezinde yer almıştır. Şimdi devlet ile toplumun karşılıklı etkileşiminin yeni yanları ortaya çıktı. Sorunu incelemeye kimi yeni yaklaşımların teorik açıdan aydınlatılması gerekiyor.

Bunun nedeni, ilkönce, devlet tekel kapitalizminin gelişmesi ve onunla eşgiden burjuva devletinin işlevlerinin önemli ölçüde genişlemesidir. Devlet tekelci düzenlemesi, yalnızca ekonomide değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerde (reformist sosyal politika), kültür ve ideolojide de yaygınlaşmıştır. Gerçekte, sosyal yaşamın hemen hemen hiçbir alanı yoktur ki kapitalist devlet elini uzatmamış olsun. Bu bağlamda, gelişmiş kapitalist ülkelerin çoğunluğunda halk, «sivil toplum»u emen devletten söz eder. İkinci, toplumun politikleşmesi süreci hızlanıyor. Bu, nüfusun değişik kesimlerinin politik bilincinin ve politik kültürünün büyümesinde, politik karar

vermeye katılma isteminde görülüyor. Özellikle, değişik sosyal-politik hareketlerin güçlü bir atılımı gözleniyor. Kimi zaman bunlara «yeni hareketler» denilerek bunların kurulu parti-politik yapıların dışında geliştikleri kastediliyor. Üçüncüsü, ele aldığımız konunun önemi, işçi sınıfının ve demokratik hareketlerin devlet erki kurumları da içinde, bizzat burjuva politik sisteminde önemli köprübaşları tutmuş olmasıyla belirleniyor.

Kapitalist ülkelerde politik egemenliğe ilişkin iki zıt eğilim vardır: Liberal-reformist ve tutucu-totaliter. Bir yandan devlet tekелci düzenlemesi ve bununla bağlı burjuva ve sosyal-demokrat reformizm politikası belirli ölçüde kapitalizmin konumlarını güçlendirirken, kimi zaman toplumu devrimci dönüşüm, sosyalizme geçiş gereksiniminin doğduğu tehlikeli sınıra getirir. Tekelci burjuvazinin gerici kesiminin, totaliter egemenlik yöntemlerine dönme çabaları buradan kaynaklanıyor. Öte yandan kapitalist toplumda sınıf güçlerinin konumlanması şimdi öyledir ki, kapitalist egemenlik artık yalnızca totaliter yöntemlerle ayakta tutulamaz olmuştur. Onun geniş bir sosyal tabana gereksinimi vardır ve bunun oluşturulmasına sosyal reformist politika ve ona dayalı yaygın ideolojik faaliyet, her şeyden önce işçi ve demokratik hareketlerde konformist bilinç aşılama yardımı eder.

Burjuva devletin karşı karşıya kaldığı çelişkiler içinde çıkış yolu hangisidir? Çıkış yolu yoktur. Yalnızca çelişkiyi hafifletme, bir uçtan öteki uca – tutucu politikanın sert çizgisinden reformist politikanın daha esnekliğine ve geriye – gitgeller vardır.

Tekelci sermayenin politik erkinin somut biçimlerinin birçok varyantı olmasına karşın, bugünkü koşullar için tipik olan devlet tekелci elitinin toplumdaki egemenliğini, sözün gelişi, sınıf yapısına uygun düşmeyen ikincil bir bağlaşıklık sistemi yaratarak sürdürmeye çalışmasıdır. Ve biz devlet ve toplum ilişkisinin günümüzdeki en önemli sorunu üzerinde konuşurken, bugün burjuva devletin toplumun değişik alanlarında dallı budaklı bir sisteme sahip olduğu olgusuna dikkat etmemiz gerektiğini düşünüyoruz. Elbette ekonomi, temel olarak kalıyor. Fakat, ek olarak, burjuva devleti yeni yapay sosyal, kültürel ve ideolojik dayanaklar da yaratıyor.

Devlet tekелci egemenliğinin sosyal tabanının, egemen azınlık ile halkın büyük çoğunluğu arasındaki çıkar çelişkisi tarafından çabucak aşındırılacağı sanılır. Görünürde, işçi sınıfı, «eski» ve «yeni» orta tabakalar da içinde, hiçbir büyük sosyal grup yoktur ki devlet tekелci sisteminin şu ya da bu ezgisiyle karşı karşıya kalmayın. Bu sistem ile halkın temel çıkarları arasındaki derin çelişki, emek ile sermaye arasındaki zıtlıkla içiçe geçmektedir. Bu nedenle sosyal güçler kutuplaşır. Ne ki, şu soru sorulabilir: Tüm bunlara karşın neden devlet tekелci egemenlik sistemi varolmaya ve işlemeye devam edebiliyor?

Bunun nedeni, bana göre, güçlerin kutuplaşmasının sosyal-sınıfsal ve özellikle politik düzeylerde bir ve aynı yolu izlememesinde yatıyor. O, bu güçlerin çatışan sosyal çıkarlarından otomatik olarak çıkıyor, bu kutuplaşmayı engelleyen ve bulandıran karmaşık ve çelişkili süreçler arasından yolunu buluyor. Örneğin, devlet tekelci azınlığın nesnel olarak karşısındaki sınıf ve tabakaların yapısında farklılıklar yaratan yoğun bir sosyal ayırılmaya tanık oluyoruz.

İşçi sınıfında ve orta tabakalarda bu ayırılma, farklı görüşlere, davranışlara ve çıkarlara yol açıyor. Ve bu, egemen sınıflara, geçici olarak ve bir yere kadar, kendi çıkarları ile halkın demokratik çoğunluğunun çıkarları arasındaki zıtlığın keskinliğini törpüleyebilme olanağını veriyor. Tekelci burjuvazi, reformist politikayı ve ideolojik baskı aygıtını, egemenliğini ayakta tutabilmek için bir sosyal bağlaşıklar sistemi yaratmada kullanıyor. Böylelikle, egemen sınıfın yarattığı bir ikincil bağlaşıklık dizisi, toplumun sınıf yapısına olduğu gibi dayatılıyor.

Burjuva toplumunun bir kutbu görece homojen olmasına karşın – ki burada devlet tekelci azınlığı yoğunlaşmıştır –, ötekisi aynı ölçüde açık değildir. Büyük sermayenin erkine karşı halk çoğunluğunu yaratan birleştirici güçler, egemen sınıfın bu çoğunluğu bölmek için uyguladığı ayırımı yaklaşım sonucu zayıflamıştır.

Yukarda söylenenlerden, devrimci işçi sınıfı hareketinin sınıf bağlılığı stratejisi açısından şu önemli bir sonuç çıkıyor: Devlet tekelci egemenlik sistemine karşı olan politik güçler arasında birlik, çelişkiler aşılarak sağlanır ve bu birliğin kendi iç çelişkileri vardır. Bu güçler birlik çerçevesinde bir birleriyle bağlanırlar, ama kendi özgül grup çıkarlarını korumayı sürdürürler. Bu nedenle, farklılığın ve birliğin karmaşık ve çelişkili diyalektiğini dikkate almada kalıcı ve aynı zamanda yeterli esneklikte bir mekanizmaya gereksinim vardır. Bu sorun, kapitalist dünyadaki demokratik ve devrimci süreç için ana sorun olmaktadır.

Anti-tekel birliğin biçimlenmesi, birçok aşamadan geçen dinamik bir süreçtir. Bunun ilk temeli, bir ivedi istemler platformudur. Bu istemler en çok ortak noktalar içerir ve demokratik sosyal-politik akımların kendi deneyleri aracılığıyla diğerlerinden daha çabuk kavranır. Bu arada görece uzun erimli hedeflerde esaslı farklar daha kalabilir.

Elbette, bu koşullarda, anti-tekel birlik platformu her zaman uzlaşmalar temeli üzerinde olur. Fakat bu uzlaşma, kimi politik güçlerin ötekilere bağımlı olmalarına ya da ideolojik ilkelerini zorla dayatmalarına yol açmaz. Anti-tekel birlik, eğer iç mekanizması politik savaşa katılan her demokratik gücün bağımsızlığını ve özgüllüğünü dikkate alan ve saygı gösteren maddeler içeriyorsa, başarılı olabilir ve daha istikrarlı biçimler alabilir. Uzlaşmanın özü, ortak kısa erimli programa anlaşmazlık bulunan ilkelerin konmamasıdır. Bu ilkeler politik partilerin programlarında

korunurlar ve ideolojik tartışma konusu olarak kalırlar, fakat ortak istemler programına karşı kullanılmazlar.

Peki, o zaman birliğin perspektifleri nelerdir? Kısa ömürlü, istikrarsız, bazı adımlar atılır atılmaz kaçınılmaz olarak parçalanarak birliklerle mi ilgileneceğiz?

Eğer birlik modeli statik olsaydı, bu tehlike geçerli olurdu. Demokratik güçler arasında istikrarlı bir birliğin sağlanması için birliğin dinamiğini, politik sürecin gelişmesini dikkate almak zorunludur. Yani, devrimci süreç yeni aşamalara yükseldiği zaman, bir önceki aşamada çıkarların farklılaştığı temel üzerinde, çıkarların birleştiği daha ileri bir platform oluşturmak için daha büyük olanaklar ortaya çıkar. Bu yönde ilerleme, ortak eyleme katılanların görüşleri ve yaklaşımlarını yakınlaştıran ve daha önce anlaşmazlıklara konu olan birçok şeyi ortadan kaldıran pratikten öğrenmeleriyle sağlanır.

Elbette ki bu, kendiliğinden bir gelişme değildir. Sürekli bir deneyim ve fikir değiş tokuşu vardır. Katılan her politik gücün sorumluluk duygusu ve bilinçli olarak uzun erimli ortak çıkarlar ve hedefleri belirlemeye hazır olması çok büyük önem taşır. Böylece yalnızca sisteme muhalefet temelinde değil, aynı zamanda işçi sınıfı ve öteki demokratik güçlerin temel çıkarlarının özdeşliği temelinde de demokratik bir birliği oluşturma olanağı doğar.

Bize göre, kapitalizmde, işçi sınıfının hegemonyası için savaşımın özü, egemen azınlığın yapay olarak biçimlendirdiği ve «ulusal uzlaşma» politikasına temel olan bu ikincil bağlaşıklıklar dizisini yıkmak ve işçi sınıfının etrafında birincil sınıf ilişkilerini pekiştiren, devlet tekelci kapitalizmine ve onun politikalarına karşı demokratik almasıklar ortaya koyan geniş bağlaşıklıklar sistemi kurmaktır.

Böylesi bir hegemonya için nasıl savaşılacağı, halkın çoğunluğunun işçi sınıfının sosyalist amaçlarını desteklemeye nasıl kazanılacağı sorunu, işçi sınıfının politik erki kazanmasıyla bağlı olarak yaşamsal önemdedir. İşçi sınıfının, aynı zamanda politik erki ele geçirme sorununu çözmeden, toplumda hegemonyayı kazanması mümkün müdür? Marks'ın teorisinin ve Rus devriminin deneyiminin temelinde Lenin, işçi sınıfının ilkönce devlet erkini kazanması ve sonra bunu «emekçilerin çoğunluğunun sempati ve desteğini kazanmak için bir sınıf aracı olarak kullanması» (7) gerektiği sonucunu çıkarmıştır. Dahası, bu durumu, proletaryanın, nüfusun çoğunluğunun desteğini kazanabileceği bağlaşıklarını, «ancak devlet erki gibi bir araçla, yani ancak burjuvaziye devirdikten ve burjuva devlet aygıtını parçaladıktan sonra» (8) kazanabileceğini yazarak somutlamıştır.

(7) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 40, s. 12.

(8) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 40, s. 23.

İşçi sınıfının nerede olursa olsun *toplumda* ilkönce ideolojik ve politik hegemonyayı kazanması, sonra erk sorununu ortaya atması bugün de kabul edilebilir bir şey değildir. İşçi sınıfının en aktif güçlerinin öne atıldıkları, birbiri ardı sıra politik konuları ele geçirdikleri, bu temel üzerinde potansiyel ve sallantılı bağlaşıklarına onların da çıkarlarının herhangi birisinden çok daha ardıcıl olarak işçi sınıfı tarafından savunulduğunu kanıtlarıyla göstermezse, halkın çoğunluğunun sosyalist amaçları desteklemesi beklenemez.

Sosyalizme barışçı geçiş, devrimin gelişmesinin hızı ve işleyişi bakımından, elbette silahlı savaşı izleyen bir geçişten farklıdır. Bu durumda, evirtme, yani ilkönce politik değişiklik ve daha sonra devletin aracılığıyla tüm halkı sosyalizmin yanına kazanmak için bir dizi önlem gerçekleştirme, büyük bir olasılıkla o kadar açık bir biçimde belirmeyecektir. Ne ki, sosyalist devrimin genel yasası değişmez: Toplumda işçi sınıfının hegemonyasının kurulması, devlet erkinin işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesiyle kopmaz bir biçimde bağlıdır. Sosyalizme barışçı geçişten, ilkönce toplumda hegemonyaya sonra da erke yönelmeyi beklemenin yanlış olduğunu düşünüyoruz. Tam tersine, biz, hegemonya için ve erk için savaşımında paralel ve sınıksız ilişkili eylemlere yönelmeyi görmeye eğilimliyiz. İşçi sınıfı, bu yolda, erk yapısında kimi konular sağlama olanaklarına sahip olabilir ve egemen olmasa da, önemli konuları elde tuttuğu zaman, devrimci demokratik erkin «geçiş türlerini» kurabilir. Bu ara aşamaların başlangıcında devlet yönetiminin kimi kaldırma araçlarını kullanarak nüfusun daha geniş kesimlerini sosyalizme kazanma olanağını bulabilir. Bu, yığınlara, sosyalist amaçları benimseyebilmek için gerekli politik deneyimi edinme konusunda oldukça büyük olanaklar sağlar.

Biz, Lenin'in kalıtıyla uyum içinde, «sosyal dönüşümlerin geçiş biçimlerinden», buna uygun olarak «erkin geçiş biçimlerinden» söz ediyoruz. Rusya'da sosyalist devrimin arifesinde Lenin, kapitalist gelişmenin en üst biçimlerini ele aldığı ve «devrimci demokratik devlet» terimini kullandığı «Tehtit eden felaket ve buna karşı nasıl savaşılmalı?» başlıklı bir makale yazmıştı. Bu erke devrimci denir, çünkü devrimci yöntemlerle çalışır, ve demokratik denir, çünkü geçiş niteliği olan değişiklikleri gerçekleştirir. Lenin'in sözlerini kullanırsak, bu «henüz sosyalizm değildir», ama «artık kapitalizm de değildir.»⁽⁹⁾

Burjuva reformistleri ve sosyal demokratlar, komünistleri, kapitalist sistemle bütünleşmeye sürüklemeye çalışıyorlar. Bu bütünleşmeyi kesinlikle önlemek ve aynı zamanda erkin kaldırma araçlarını işçi sınıfının çıkarına kullanılmak mümkündür. Bu bir çelişkidir, ama güçler dengesinin işçi sınıfından yana değiştiği koşullarda kapitalizmin politik gerçekliğinin bir çelişkisidir.

(9) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 34, s. 194.

Yalnızca hükümette değil, değişik devlet kurumlarında da komünistlerin katılımı, eğer sermaye egemenliğine karşı geniş bir saldırı amacını taşıyorsa, sınıf savaşımının gelişmesini hızlandırır. Elbette, oyunun belirli kurallarına uymadan sosyalist olmayan bir hükümete katılmak olanaksızdır. Fakat bu çerçevede bile, işçi sınıfının çıkarlarına uygun olarak sistemi yıkacak güçleri biriktirmek ve ortaya koymak, yığınları politik üstyapıda ve tüm sivil toplumda sağlam, devrimci değişiklikler için harekete geçirebilmek olanaklıdır.

Her devrimci süreç için ortak olan bir yasa vardır: Kesintili olması, belli aşamalardan geçmesi. Burada sadece aralıksız ilerleme, mutlak süreklilik olamaz. Bunun iki temel nedeni vardır. Birincisi, günümüz kapitalizmi birbiri üzerinde yükselen çelişkilerden örülmüştür ve bunu bir seferde yok etmek olanaksızdır. Bu olanaklı olsaydı, bir devrim tüm çelişkileri aynı anda çözen tek bir eylem olurdu. Çelişkilerin en üst tabakasında, bugün, en önemli olanları vardır, çünkü bunlar çok geniş demokratik güçleri işçi sınıfının etrafında sağlam anti-tekel ve doğrudan sosyalist amaçların benimsenmesini getirmeyen değişiklikler platformu üzerinde birleştirmeyi olanaklı kılıyor. İkincisi, bir devrim yığınların hareketidir ve önce bu yığınlarda devrimci enerjinin birikmesi ve bunun köklü değişiklikler aşamasında serbest kalması gerekir. Başka bir deyişle, fiziğin terminolojisiyle, olup biten, devrimci enerji kuvantumlarının radyosyonudur.

Devrimci sürecin kesintili karakterini vurgulamak neden önemlidir? Çünkü teorimize genellikle reformist görüşler kanalıyla sızan tedricilik olağanüstü tehlikelidir. Tehlike, bu tür görüşlerin sosyalizme sıradan günlük reformlarla varılmasının olası olduğu düşünüyüşüne ve derinlemesine, devrimci bir ayaklanma için hazırlıklara çağırmasındadır. Bu türden konseptler, değişikliklerin yukarılarda bir yerlerde belirleneceği, parlamentoda, varolan devlet çerçevesinde tek tek kurumların derece derece önemsiz bir yeniden biçimlenmesi aracılığıyla olacağı inancına götürür. Oysa toplum, eğer bu türden önlemler sağlam, yığınlara dayalı bir hareketle birleştirilmediğinde, temelden değiştirilemez.

Sermaye egemenliğine karşı geniş bir saldırı için olasılıklar, komünist hareketin anti-tekel demokrasi konseptinde teorik olarak ifade edilmiştir. Bu demokrasi, saldırı sürecini, tüm çelişkileriyle birlikte, içerir. Bu konseptin kimi kapitalist ülkelerde işlemediği doğrudur, çünkü, bize göre, çok fazla özgül, açıkça ayrımlanan bir aşamada, hatta anti-tekel rejimin görece istikrar sağlamasında odaklaşmıştır.

Ne ki, birçok kapitalist ülkede istikrarlaşmadan değil, köklü demokratik değişikliklerin artan tırmanışından söz edilebilir. Bu süreç, elbette her zaman kesintili karakterli olacaktır, ve bu nedenle de çeşitli aşamalardan geçecektir. Bu aşamaların köklü devrimci dönüşümlere yaklaşma ve geçişin bütünsel süreci içindeki sınırları elbette sürecin hızına bağlı

olarak belirecektir Ayrıca anti-tekel demokrasi bellidir ki, geriye dönüşüz olmayacaktır. Bu, daha çok ilerlemeye açık, ama hiçbir zaman geri yöndeki gelişmeleri dışlamayan, yeni olanaklara açılan bir sınıf savaşımı aşaması olacaktır.

Sosyal dönüşümün geçiş biçimlerinin ve erkin geçiş türlerinin gerekliliğini kabul edersek, her zaman şunu akılda tutmalıyız ki, bunlar geçici oldukları gibi, yalnızca geleceğe değil, geçmişe de yöneliktir. Bu nedenle, gerçekliğin getireceği ve her zaman hoşumuza gitmeyecek olan isteklerimizle uyumlu olmayan geçiş biçimlerine de hazır olmak gereklidir. Özellikle anti-tekel demokrasinin geleceğinden söz ederken, sosyal demokrasinin kişiliğinin damgasını taşıyan bir demokrasinin kurulması ve gelişmesi sürecini görmeye de hazır olmalıyız. Çünkü sosyal demokrasi de bu süreç içinde yer alacaktır. Elbette onun değişimini hesaba katabiliriz. Ne ki, bunun çok çabuk gerçekleşeceğini varsaymak zordur. Bu nedenle anti-tekel demokrasi hemen sosyalist amaçlara götüren düz bir yol değildir. Anti-tekel demokrasi, komünistlerin amaçları uğrunda bir savaşımı demektir, bu amaçların elde edilmesi değil.

Anti-tekel demokrasi kavramı açıktır ki, üzerinde daha tartışılması, keşimi demektir, bu amaçlara ulaşılması değil.

Burjuva devleti ve işçi hareketi

Josef Schleifstein

Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyesi

FAC'de devlet tekel kapitalizminin yüksek gelişme düzeyi, devletin özelliklerine, niteliğine, eylemlerine, yapısına ve tüm politik sisteme yansıyor. Ülkede yapılmakta olan çok sayıda tartışmalar bu etkinin kavranması ve değerlendirilmesiyle, onun sonuçlarıyla bağlıdır. Biz konumumuzu açıklarken her şeyden önce çağdaş devletin sınıfsal niteliğini reddeden burjuva ideologlarının ve sağcı sosyal-demokratların girişimlerine ve aynı zamanda burjuva parlamenter demokrasisinin işçi sınıfının savaşımı için önemini küçümseyen aşırı solcuların görüşlerine karşı koyuyoruz.

FAC devleti tarihsel biçim bakımından burjuva olmakla birlikte, tekellerin egemenliğinin ağırlıkta olmasıyla niteleniyor.

Tekeller ve devlet bütünsel ekonomik ve politik egemenlik sistemi oluşturuyorlar. Onlar burada içiçe geçiyor, birbirini etkiliyor, ama aynı zamanda görece bağımsızlığını koruyorlar. FAC'nde tekeli çıkarların politik bakımdan sağlanmasında devlet ile tekeller arasında bir tür menteşe olan

patron örgütleri belirleyici rol oynuyorlar. Devlet kararları değişik tekelleri gruplar arasındaki güçler dengesini, bu sonuncuların devlet erkinin merkezlerine (hükümet, devlet aygıtı, parlamento grupları) etkisini yansıtır. Burada tekeller politik çizginin, ekonomik ve mali önlemlerin vb. sorunların saptanmasında doğrudan rekabetçi öge olarak ortaya çıkabilirler. Ama ne de olsa sistemin desteklenmesi ve istikrarın sağlanmasında ortak ilgi egemendir.

Çağdaş kapitalizmde burjuva devletin tüm geleneksel görevleri korunmuştur. Bununla birlikte tekeller ile devletin sınıksız birbirine bağlanması nedeniyle onun eylemlerinde belirli ölçüde genişleme olmuştur. Sermayenin, bunalımların gerçekleşmesi koşullarının etkisinde kalması ve onun tekelleri niteliğine bağlı olması, devletin ekonomik işlevlerinde niteliksel yeni bir evrim aşaması oluşturmuştur. Bundan başka genel ekonomik gelişme ile sıkı ilişki içinde ve sınıf savaşlarının sonuçları nedeniyle bugün yeniden üretim yapmak ve kapitalist sistemin varlığını korumak için bir zorunluluk olarak ortaya çıkan devletin sosyal-ekonomik işlevleri (sosyal hizmetler sistemi) oluşmuştur.

FAC'nde, burjuvazinin sınıfsal egemenliğinin savunulmasında baskıcı aygıt ile uzlaşma arasındaki oranın nasıl olması gerektiği üstüne geniş bir tartışma yürütülüyor. Devlet ve devlet dışı ideolojik aygıtın yardımıyla yerleştirilen uzlaşmacılığın tüm önemine karşın baskı ve zorbalık devletin «son kanıtı» olarak kalıyor. Bu, son 10 yıl içinde olağanüstü bir biçimde genişledi.

Ülkede devlet yapısının gelişmesinin ayırıcı niteliği, demokratik mekanizmanın ve hakların daralması, parlamentarizmin kısırlaştırılmasıdır. Politik sistemin burjuva-parlamentar biçimiyle onun somut sınıfsal içeriği arasındaki ana çelişki keskinleşiyor. Bu uyumsuzluk, politik yaşamın tüm alanlarında hissediliyor. «Tüm önemli kesimlerin» devletin danışma organlarında ve yasaların parlamentodaki tartışılmasında eş değerli temsil edilecekleri bir hayaldir. FAC devletinin en önemli çizgilerinden biri de, parlamentonun dolaysız erk organı görevini yitirmesidir. Parlamentoda saygınlık artık koalisyon hükümetinin, parti yönetiminin ve parlamento gurubunun aldığı kararları uyguluyorlar. Bu mekanizma muhalefet partileri için de geçerlidir. «Plüralizm» (çoğulculuk) de uydurmadır.

Kuşkusuz, işçi sınıfının, diğer emekçi katmanlarının savaşımı, bugün çoğu politik kuruluşlarda ve FAC devlet aygıtında gerektiği gibi hissedilir ölçüde olmasa da, bu savaşım tekelleri sermayenin erkini etkiliyor. Eğer bu etkinin ilkesel sınırları sözkonusuysa o zaman Marksist olmayan ideolojilerin iddialarına karşın, bunun devlet erkinin niteliğine değil, biçimine değiştiğini görürüz (devlet erkinin niteliği dayandığı mülkiyet ilişkilerine bağlıdır).

FAC'nde, sınıfsal egemenlik sisteminde tekeli sermayenin hegemonyası herşeyden önce partiler sistemi yoluyla gerçekleşiyor. Federal Mecliste temsil edilen HDB/HSB, HDP ve SPD-açıkça yada üstü kapalı bir biçimde tekeli çıkarları savunuyorlar.

Ekonomik egemenliğin ve tekeli sermayenin ayrıcalıklarının korunması açısından bakıldığında ülkenin parlamentodaki partileri birbirini belirli sürelerle değiştiren partiler durumuna geldiler. Sosyal-demokratların erkte olduğu yıllarda FAC'nde büyük sermaye daha da hızlandı. Onun yoğunlaşma ve merkezleşmesi, hristiyan-demokratların erkte olduğu yıllara kıyasla daha hızlı bir biçimde gerçekleşiyordu. Elbette somut iç ve dış politika, demokratik haklar vb. sorunlar söz konusu olduğunda, devlet erkinin sosyal-demokratların mı, yoksa hristiyan-demokratların mı elinde bulunduğu sorusuna hiç te kayıtsız kalınmaz.

Devletin sınıfsal niteliğini temel öge olarak vurgularken biz, erk biçiminin önemini küçümsemiyoruz. Faşizme karşı savaşta elde edilen acı deneyimler – ve özellikle de Almanya işçi hareketi açısından – burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin gericiğin ve otoriterliğin saldırıları karşısında savunulmasının ne büyük bir önemi olduğunu gösterdi. AKP, programında ve pratik politikasında işçi sınıfının ve ilerici güçlerin sınıfsal ve genel demokratik savaşımının devlet ve politik ilişkileri etkileyebileceği, bunu değiştirebileceği olgusundan hareket ediyor.

Bugün burjuva partilerinin, bu partilerin yığınsal sosyal tabanını oluşturan tekel dışı burjuvaziye, esnaf ve sanatkarlara, tarım kesimlerine, aynı zamanda sendikal ve politik güce bağlı olan ve bunu ağırlık kefesine koyabilen işçi sınıfına ödünler vermeden tekellerin çıkarlarını temsil etmeleri artık olanaksızdır. ASDP'nde üstünlüğünü koruyan sağ kanat, tekeli sermayenin çıkarlarının korunmasına yardımcı oluyor.

FAC'nde, büyük burjuvazinin egemenliği için aynı zamanda toplumun spor birliklerine kadar uzanan diğer çok sayıda örgüt ve birliklerin büyük önemi vardır. Bu örgütler, sınıfsal güçlerin bir başka orantısında toplumsal değişikliklerin gerçekleşmesine katılabilirler. Ancak bunlar, sınıfsal egemenlik sisteminde genellikle istikrarı sağlama işlevi görüyorlar. Hristiyan sosyal güçler ve sağ sosyal demokratlar, sendikalar içinde, emek ile sermaye arasında bir uzlaşma çizgisi sürdürmeye çalışıyorlar. Büyük burjuvazinin aynı zamanda köylülerin ve orta katmanların ekonomik birliklerinde de etkisi çok büyüktür.

Hükümet ve hükümet dışı ideolojik aygıt, yığınsal enformasyon araçları önemli ölçüde güçlü kapitalist şirketlerin denetiminde bulunuyorlar, yada emek ile sermaye arasında uyum sağlanmasından yana çıkıyorlar. Büyük burjuvazinin egemenliği için büyük önemi olan böylesi ideolojik etkileme, işçi sınıfı içinde derin kökler salmış olan burjuva demokrasisi

çerçevesinde emek ilişkilerinde «toplu sözleşme eşitliği», politik «eşitlik» gibi hayallere dayanıyor. Benzeri hayaller ücretli emeğin kapitalist ilişkilerinden ve burjuva demokrasisinden kaynaklanıyor.

Ülkemizde yakın geçmişteki olaylar, tekelci sermaye egemenliğinin parti-hükümet sisteminin keskin bunalımlar döneminde bile nasıl gerçekleştirildiğini gösteriyor. Tekelci burjuvazinin en kodaman kesimleri durumundan hoşnut olmadıkları ve kendilerine bunalımın ağır yükünü işçi sınıfının, diğer emekçilerin sırtına daha da yüklemeleri için gereken önlemleri sağlamazsa, eğer bunlar gerici sosyal çizgiyi daha da hızlandırmak isterlerse şu veya bu parti yönetimini (bugünkü ortamda HDP) önceki vaatlerine karşın hükümet koalisyonundaki ortağını değiştirmeye zorlayabilirler.

FAC'nde işçi sınıfının devletle ilişkisi yalnızca yabancılaşma değil, aynı zamanda bütünleşme niteliği gösteriyor. Ülkede hem tekellerin, hem de sendikaların temsil edildiği, ama örneğin parlamento komitesi gibi, sendikaların etkisinin tekellerle kıyaslanamayacak kadar az olduğu, değişik komiteler oluşturulmuştur. Böylesi bütünleşmeleri ekonomik, politik ve ideolojik her alanda görmek olanaklıdır. Devletin izlediği politikanın teknelci sermayenin çıkarlarını kesin ve temelli bir biçimde yansıtmayı bu sürecin özelliğini oluşturuyor.

Tekelci burjuvazinin politik erk ve egemenliğinin gerçekleşmesine yardımcı olan mekanizmalar, sağ sosyal-demokrat kanadın üstünlük durumundaki rolü ve politikası, aynı zamanda kimi sendika yöneticilerinin «sosyal partnerlik» tutumları nedeniyle işçi sınıfını kapitalist sistemle bütünleştirmeyi ve onun bilincini reformist görüşler ve burjuva parlamentarizm ilkeleri çerçevesinde zincire vurmaya başardıkça işlev görebilir.

İşçi sınıfının, FAC'nin sosyal ve politik yaşamında egemenliği, ancak uzun tarihsel gelişmenin bir sonucu olarak düşünülebilir ve bu da her şeyden önce işçi sınıfının bilincinde önemli gelişmeleri, onun politik eylemlere hazır olmasını gerektiriyor. Bu, işçi sınıfı, sendikalar ve sosyal demokratlar içinde güçler dengesinin değişmesi için yürütülen ardıcıl savaşım sorunudur. İşçi sınıfının toplumdaki tam egemenliği, onun erki ele aldığı zaman gerçekleşecektir. Bu kuralda istisnalar olabilir, ama tarihsel deneyimden hareket edilirse, bunun olasılığı çok azdır. Böyle olsa da işçi sınıfının erki ele almadan önce toplumdaki egemenlik öğelerini elde etmede önünde duran görevlerin gözardı edilmesi yanlış olur.

Ülkede devlet tekel kapitalizminin derin ekonomik bunalımı, işçi sınıfında henüz köklü değişikliklere yol açmamıştır. Ekonomik durumun geniş emekçi yığınlarında yarattığı hayal kırıklığı, yığınsal işsizliğin büyük boyutlara ulaşması, sosyal-demokratların başını çektiği hükümet döneminde sosyal kazanımların önemli ölçüde kısıtlanması, yığınların desteğine da-

yanan sol bir alternatifin olmaması, sosyal-demokrat seçmenlerin bir bölümünün burjuva kampına geçmeleri sonucunu doğurdu. Bununla birlikte genç kuşağın hayal kırıklığı, güçlü gençlik eylemlerinin işçi hareketi yararına değil, özgül ekoloji yönelimli «yeşiller» yararına gelişmesine yol açtı.

FAC gibi ülkelerde sol güçler – komünistler, sosyal-demokratlar, partisizler – yararına önemli değişiklikler olmadan, sendikalarda büyük etkisi olan ve sosyal demokrasi içinde yaygınlaşan sol güçlerle blok kurmadan, genel demokratik protesto hareketiyle birlik oluşturmadan, barışı koruma eylemleri gibi parlamento dışı yığımsal hareketleri daha da güçlendirmeden, işçi sınıfı yararına her hangi ciddi bir değişiklik yapmak asla olanaksızdır. Biz, değişik hareketler, politik güçler ve partilerle ilişkilerimizde korkuyu bir yana bırakıp ardıcıl ve aynı zamanda esnek bir tutum takınıyoruz. Böylesi bir tutum adım adım hazırlandı. Başlangıçta biz ekoloji ve feminist harekete, vurguyu görüş farklılıklarına vurarak yanaşıyorduk. Kuşkusuz, görüş farklılıkları şimdi de var, ancak AKP bu türden hareketlerle politik birlikten yanadır. Sosyal bakımdan bunlar değişik ve çok geniş katmanları kapsıyorlar. Örneğin, barış yanlıları hareketine emekçilerle yanyana burjuvazinin tekel dışı katmanları da katılıyor. Hatta tekellerin değişik temsilcileri bile gerçekçi bir barış politikasından yana çıkıyorlar.

İşçi ve ilerici hareketlerin gelişmelerinin ana sorununu, FAC'nde barışı savunma hareketlerinin dayandığı birliği güçlendirme ve genişletme sorunu oluşturuyor. AKP ve sendikalardaki aktif güçler işçi sınıfının rolünü bu birlik içinde pekiştirmeye, dolayısıyla onun toplumsal-politik ağırlığını artırmaya çalışıyorlar. İşçi sınıfı günümüzde ancak böylesi ve diğer parlamento dışı hareketlerle birlikte, gelecekte toplumda egemenliği elde etmek için koşullar yaratabilir.

Olgunlaşan sosyal ve demokratik değişikliklerin yapılması, her şeyden önce işçi sınıfının yaşam düzeyinin ve işyerlerinin korunması için, reel ücretlerin düşürülmesine, devletin sağladığı sosyal yardım ve hizmetlerin kısıtlanmasına karşı eylemlerinde birliğini gerektiriyor. Bir de kapitalist bulguların neden olduğu insan emeğine gereksinimin giderek daha da azalacağı olgusu, çalışma gününün kısıtlanması için verilen çok yönlü savaşıma son derece büyük bir önem kazandırıyor. Bu savaşımın başarısı önemli ölçüde sosyal-demokratlarla komünistlerin işletmelerde ve sendikalardaki işbirliğine, sosyal-demokrasi içindeki sol güçlerin güçlenmesine bağlıdır.

FAC'nde, hükümet değişikliği sırasında kendini gösteren ekonomik bunalım ve «sağa kayış», geleceğin sosyal ve politik savaşımalarının savunma niteliğini güçlendiriyor. Bu savaşımda (şimdi sendikaların sosyal-demokrat hükümetin politikasını hesaba katma zorunluluğundan kurtul-

muş olmaları nedeniyle) sosyal-demokratlarla komünistlerin ortak eylemlerde işbirliği için yeni olanaklar ortaya çıkabilir. Partimiz parlamentoda, yeni sağcı koalisyonla ve sağ sosyal-demokrat politikaya karşı koymayı görev edinecek, işçilerin ve tüm halkın çıkarlarına yanıt verecek sol bir alternatif birliğin kurulması için çalışacaktır.

Biz gelecekte, politik güçler dengesinde sosyalizme yolu açacak anti-tekelci demokrasinin yerleşmesini sağlayacak değişiklikler elde etmeyi amaçlıyoruz. Onun sosyal içeriğine gelince, burada tekeli sermayenin egemenliğinden kurtulmuş devlet erki söz konusudur. Böylesi bir erk ancak işçi sınıfının eylem birliği sayesinde komünistlerle sosyal-demokratların işbirliği, diğer emekçilerle ve bunların politik temsilcileriyle geniş birliği sonucu ortaya çıkabilir.

FAC'nde politik güçlerin anti-tekelci demokrasiyi gerçekleştirme yeteneğine ulaşmamış, henüz bunu gerçekleştirecek olgunluğa sahip olmaları nedeniyle bugün yalnızca tarihsel perspektif üstüne konuşulabilir. Biz bunu zorunlu bir aşama olarak ele almıyoruz, ama ülkede oluşan koşullardan çıkararak onu, işçi sınıfı ve bağlaşıkları için en elverişli yol olarak görüyoruz. Parti programında bu konuda şöyle deniyor: «AKP, anti-tekelci demokrasiden, işçi sınıfı ve öteki demokratik güçlerin ortak çıkarlarını temsil eden bir hükümet koalisyonunun kurulmasına yolu açacak, büyük politik gücü ve parlamentonun etkisini sağlayacak olan köklü değişimler dönemini anlıyor.» Egemenliğin sınıfsal ve sosyal katmanlar açısından köklü değişikliği ve devlet erkinin sınıfsal yapısının niteliksel değişikliği, böylesi amaçları içeriyor.

«İskandinav modeli»nin bunalımı

İb Nörlund

Danimarka Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi ve Sekreterlik üyesi

Geçmişte, yabancı ülkelerin izlenimi sıkça, Danimarka'nın sürekli ve düzenli bir hızla gelişmekte olduğuydu. O, her zamandan çok 1960'larda, bir «refah devleti» olarak, sosyalizme geçişi gereksiz kılan «İskandinav modeli toplum» örneği olarak ilân edildi. 1970'lerin hemen öncesinde Sosyal Demokrat Parti'nin Başkanı J. O. Krag şöyle diyordu: «1970'lerde Danimarka toplumunu dönüştüreceğiz. Düşleyeceğiz. Ve düşlerimizi gerçeğe dönüştürecek politik gücü kazanmak için kararlılıkla çalışacağız.»⁽¹⁾

Ne ki gelişmenin karakterini belirleyen bu düşler olmadı. Ulus, yığınsal işsizliğin ve «refah devletinin» iyimser propagandacılarının, hiçbir zaman yeniden karşılaşılmayacağını söyledikleri bunalımın diğer etkilerinin darbesini yedi. İstikrarsızlık ve çöküş, Danimarka'nın ekonomik ve politik yaşamına damgasını vurdu. Diğer ülkelerdeki pek çok insan için bu bir sürpriz oldu.

Gerçekte başından beri, ulusun «refahı» üzerine yaratılan efsaneler, sahte yargılara dayanıyordu. Bunun ideolojik anlamı büyük ölçüde, ciddi sosyal çelişkileri gizlemektir. Komünistler ekonomideki elverişli durumun geçici olduğunu önceden haber verdiler. Onlar «refah devleti» sözlerinin kapitalizmin tekeli sermaye ile emekçi halk arasındaki sınıf çelişkilerini azdıran devlet-tekeli karakterini güçlendirmenin bir kılıfı olduğunu, toplumda istikrarsızlık habericisi patlayıcı maddenin birikmekte olduğunu söylediler.

Bu analizin doğruluğu, 1970'lerdeki gelişmelerle ortaya çıktı. Bu yalnız Danimarka'nın yeni bir çevresel bunalımlarla sarsılması sorunu değildi. Bu, tüm kapitalist sistemin genel bunalımının derinleşmesi ve onun global etkileri sorunuydu. Öte yandan dünya emperyalizminin yapısındaki yerinden dolayı Danimarka kendini ek sıkıntılar içinde buldu. Bu nedenle, 1976'da komünistlerin belirttiği gibi, özel olarak bir «Danimarka toplumunun krizi» sorunu ortaya çıktı. Ülkemizin 1972'de AET'ye katılması bar-dağı taşıran son damla oldu.

TEKELLERİN BASKISI

Danimarka 1980'lere girerken, halk büyük ve sürekli artan zorluklarla karşılaştı. İşsizlik 1975'de 125.000 iken, 1982'de 260.000'e, bir diğer deyişle

(1) J. O. Krag, K. B. Andersen, «Kamp og fornyelse», Kopenhagen, 1971.

çalışan nüfusun yüzde 5,1'inden yüzde 9,8'ine yükseldi. 1981–1982 kışında işsizlerin sayısı 320.000'i aşınca tüm rekorlar kırıldı. 1975–1981 arası dönemde gerçek ücretler yüzde 15 düştü. Aynı dönemde ödemeler dengesi açığı 3,2 milyardan 12,8 milyar krona çıktı. Dış borç 27 milyardan 140 milyar krona veya brüt ulusal üretimin yüzde 3,2'sinden yüzde 12,8'ine yükseldi. Tek başına borç faizleri koca işsizler ordusuna ödenen tüm ödentilerden daha büyüktü. Dahası devlet bütçe açığı 1975'de 1,2 milyardan 74 milyar krona (bu 1983 için resmi öngörüdür) ⁽²⁾ sıçradı.

Tekeller, politikalarını büyük ölçüde devlet desteğiyle yürüttüler. Emekçilerde, sözde ödemeler dengesi ve bütçe açıklarının onların istemlerinden kaynaklandığı inancını yerleştirmeye ve onlara gönüllü olarak yoksullaşmayı kabul ettirmeye yönelik politik manevralara ve ideolojik bakımdan beyin yıkamaya hız verildi. Bunun, kârları artıracığı ve böylece yatırıma ayrılacak ve yeni iş alanı yaratacak sermayenin oluşacağı söylendi. Gerçekte, tekellerin kâr oranları değişmedi, hatta arttı, ama üretici yatırımlar 1979'da brüt ulusal gelirin yüzde 22'siyken, bugün yüzde 14'üdür. Aynı dönemde, özellikle rekor kâr oranlarını koruyan spekülâtif yatırımlarda büyük bir artış oldu.

1970 ortalarına kadar, kapitalist ekonomiye devlet müdahalesi, çok yakında yeni bir çevrimsel yükseliş olacağı varsayımına dayanıyordu. Ama bu hiçbir zaman gerçekleşmedi: Kriz sürdü. Sonuç olarak birbirini izleyen hükümetler, enflasyon karşısında tüm gelirleri düzene koymayı amaçladıklarını ileri sürerek «gelirler politikası»nı sertleştirmeye başladılar. Ne varki bu politika, kârları «serbest» pazar ekonomisinde kontrol dışı bırakırken, ücretlere saldırıdan başka bir şey değildi. «Gelirler politikası» toplu pazarlığın devletçe düzenlenmesi, hayat pahalılığını karşılayacak ücret artışlarının dondurulması vb. sonucunu verdi. İşçi sınıfı buna daha yüksek ücretler için enerjik bir savaşla yanıt verdi.

POLİTİK MANEVRA

1978'de Sosyal Demokrat Parti, tutucu burjuva partisi Venstre ile «gelirler politikasını» daha da sertleştirmek için bir koalisyon hükümeti kurmaya çalıştı. Bu, hükümetin prestijini azalttı. Tepedeki sendika yöneticileri bile onunla çatışmaya girdi. Bu nedenle 1979 sonbaharında Sosyal Demokrat Parti yeni taktiklere başvurdu: Venstre ile koalisyonuna son verdi ve seçimlere gidilmesini istedi. İşçilerin bir bölümü Sosyal Demokrat Parti'nin yeni bir politika izliyeceği umuduna kapıldı ve bu ona seçmen sandığında başarı sağladı.

Ne varki, yeni sosyal demokrat hükümet, bu beklentileri yerine getir-

(2) «Finanstidende», 10 Eylül, 1982.

medi. Üstelik, 1979 Aralık ayında, yürürlükteki toplu sözleşme hükümlerini hiçe sayarak gerçek ücretlere yeni bir saldırı olan bir dizi yeni yasa çıkardı. Hükümet, «kriz karşıtı önlem» adını verdiği, sosyal gereksinimlere ayrılan devlet harcamalarını azaltma politikası için çoğunluğu sağlamak ve destek almak için küçük gerici partilerle güçbirliği yaptı. Bu gidiş durumun daha da kötüleşmesine, herşeyden önce işsizliğin hızla yükselmesine yol açtı.

Emekçi halk arasında dağınıklık ve umutsuzluk duygusu yaygınlaştı ve 1981'de sendikaların istemlerine tümüyle ters düşen koşullarla toplu sözleşmeler işçilere dayatıldı.

Politik istikrarsızlık, hükümeti 1981'de yeni seçimlere gitmeye zorladı. Sağ kanat partiler, tekellerin istemleri doğrultusunda açık açık sosyal gereksinimlere ayrılan fonlarda daha çok kesinti yapılmasını savundular. Sosyal alanda gerileme anlamındaki bu tür adımlar, sosyal demokratların etkisine darbe vurdu. Öte yandan daha solcu bir sosyal demokrat politikayı savunan Sosyalist Halk Partisi önemli başarılar kazandı.

Seçimlerden sonra da sosyal demokrat hükümet işbaşında kaldı. Ama o, işsizlikle savaşıacağı yolunda seçim öncesinde verdiği sözü tutmadı. Gençlik içinde işsizliğe karşı önlemler getiren «yasalar paketi» (Mart 1982) işçi sınıfı hareketinde kuşkuyla karşılandı. SHP Kongresi bile onu «burjuvaziye taviz, ... işverenlere hükümet subvansiyonu sağlayarak, özel sermayeyi daha da zengin etmek» diye nitelendirdi. Ne varki bu, SHP'nin bu «paket» için oy kullanmasını engellemedi. Daha sonra SHP, böylece «sosyal demokrasiyi sola çektiklerini» bile öne sürebildi.

Gerçekte SDP'nin politikası, artan ölçüde ters yöne dümen kırdı. Hükümet sağ-kanat burjuva partileriyle, en azından onlardan biriyle anlaşmaya çalıştı. Sonunda bu amaçla, gerçek ücretlerde yeni indirimleri, sermayeye sübvansiyon sağlamayı ve 1983'de yeni toplu sözleşme sorunlarını çözmek üzere «üçlü» görüşmeleri (hükümet, işverenler ve sendikalar arasında) öngören bir «genel plan» ortaya koydu. Bu politika işsizliği daha da artırmaya yol açıyordu.

SAG GÜÇLERE KAPILARI KİM AÇTI

Plan sosyal demokratların saflarında endişe yarattı. Sendika yöneticileri kendilerini bu plandan uzak tutmak zorunda kaldılar. Ama sağ kanat partiler, durumun kendilerinden yana gelişmekte olduğunu görerek daha büyük ödünler istediler. Bu durumda, sosyal demokrat hükümet istifa etmeyi yeğledi. Yeni seçimlere gitmek istemedi. Hemen belirtelim ki, «genel plan» seçimlerde işçilerin oyunu çekecek uygun bir temel oluşturmuyordu. Buylece hükümet sağ-kanat partiler koalisyonunun (bu yüz yıl-

dır, tutucuların başını çektiği ilk hükümet) eline geçti. Bir azınlık hükümeti (Eylül 1982'de) kuruldu ve politik istikrarsızlık sürdü.

Bu sonuç, sosyal demokratların politikasının ve belli ölçüde de halkın giderek daha açıkca SPD'nin dümen suyunda yürüdüğünü görmeye başladığı SHP politikasının ciddi bir yenilgisidir. Şunu özellikle belirtmek gerekir ki, bugünkü durumda işçi sınıfının politik yaşamı etkileme potansiyeli azalmıştı. İşçi sınıfı hareketinin önünde tekellere ve onların artan baskısına karşı savaşım içinde birliğini sağlamak görevi duruyor.

Komünistler, sosyal demokratların ödünler verme politikasının olumsuz etkileri konusunda önceden uyarı yapmıştır. Aralık 1979'da emekçi halkın çıkarlarına karşı genel bir saldırının başladığını ilk açıklayan komünistler oldu. Bizim parlamentoyu kullanma olanağımız yok. Çünkü karmaşık bir sistemle yapılan seçimlerde, orada temsil edilebilmek için gerekli engelleri aşamadık. Ama DKP sendikalarındaki ve diğer emekçi örgütlerindeki çalışmalarını artırdı. Oralarda keskinleşen sınıf savaşımının gelişme eğilimlerini açıklıyor, büyük sermayeyi yükü emekçilerin omuzlarına vurmak yerine kendi neden olduğu bunalımın yükünü ödemeye zorlamak gereği üzerinde duruyor.

İşçi sınıfı belirttiğim karmaşık politik manevralar sürecinde kimi konumlarını yitirdi. Hem SDP'nin, hem de SHP'nin perde arkası görüşmeleri ve açık eylemleri işçileri yanılttı. Komünistler, emekçi halkın çıkarları için militan ve tutarlı bir savaşım verilerek ülkede yeni bir politik durumun yaratılabileceğini yolulmadan gösterdiler. Biz, bunun sağ-kanat güçlerini, büyük sermayeyi ödünler vermeye zorlayacak tek yol olduğunu söyledik. Bu, güçleri tekellere karşı bir saldırıya geçmek için seferber etmenin tek yoluydu. Uzun bir dönem bu uyarılara kulak veren olmadı. Ama bugün gerek, SDP, gerekse SHP gerçeği, el altından yürütülen politikalarının sağ-kanat bir hükümeti başa getirdiğini görmek zorundadır. Bu, işçi sınıfının temsilcilerini gelecekte izlenecek yol konusunda kafa yormaya yeltiyor.

YAŞAMSAL BİR GEREKLİLİK

Ekonomik sorunların yanında, halkımız için barış için savaşım çok büyük bir önem taşıyor. Danimarka'nın tarihi ve coğrafi durumu barışın korunmasını yaşamsal kılıyor. Halkın geleneksel anti-militarizmi, nükleer tehlike karşısında daha da artıyor.

Hükümet her zaman bu duyguyu hesaba katmak zorunda kalmıştır. 1950'lerden beri Danimarka topraklarını (Grönland dışında) barış zamanında nükleer silahlara ve yabancı üslere kapalı tutuyordu. Ne ki, 1970'lerin ikinci yarısında ABD emperyalizminde saldırgan eğilimlerin güçlen-

mesiyle, Danimarka üzerinde baskılar arttı. Bu baskıların amacı Danimarka halkını NATO politikası konusundaki çekincelerinden vazgeçmeye zorlamaktı. Dahası Danimarka'nın askersel harcamalarını artırması istendi. Danimarka'da «konuklama merkezleri», yani yabancı NATO birliklerinden «takviye» almak üzere boş üsler için gizli anlaşmalar imzalandı. Üstelik hükümet, barış zamanında nükleer silahlara karşı tutumunun, savaş tehlikesine gebe bir durumda geçerli olmayacağını üstü kapalı açıkladı.

Emperyalizmin artan saldırganlığı, barış güçlerinin aktifliğini artırdı. Çeşitli barış hareketleri ortaya çıktı. Onlara katılanlar (kimi durumlarda uzun tartışmalardan sonra) ortaklaşa toplantılar, gösteriler, imza kampanyaları, yürüyüşler, bisiklet seferleri ve benzeri eylemler düzenlediler. Sendikalarca birkaç büyük barış konferansı düzenlendi.

Barış eylemleri öyle boyutlar aldı ki, hükümet onların istemlerini hesaba katmak zorunda kaldı. O, artık geçmişte olduğu gibi bunları «komünist entrikası» diye etiketlendirerek, kolayca omuz silkip geçemiyor. Ne varki, onun konumu sallantılılığın ve oportünizmin değişmez damgasını taşıyor.

Bu, örneğin NATO'nun ABD orta-menzilli füzelerini yerleştirme kararına ilişkin tutumunda gözlendi. Bu kararlar ilgili ilk haberler, Danimarka'da ve en az o kadar SDP saflarında ciddi bir tedirginlik yaratmıştı. SDP Dışişleri Bakanı'nın 1979 NATO toplantısında bu kararın ertelenmesini isteyeceğine inanılıyordu. Ama o, hemen ABD'ye çağrıldı ve bu toplantıda o hiçbir itirazda bulunmadı.

Hükümet sözcüsü Sovyet barış girişimlerinin kimilerine olumlu yanıt verdi. Reagan'ın Polonya ve Sovyetler Birliği'ne karşı «yaptırımlarına» karşı olumsuz tutum aldılar. Ne varki, daha sonraları Beyaz Saray'ın tutumunu paylaştılar.

Kuzey Avrupa'da, nükleer silahlardan arınmış bölgeler yaratılması istemi, Danimarka barış hareketinin gelişmesinde özel bir rol oynamaya başladı. Önceleri böylesi görüşler düşünülmeden geri çevrilirken, 1981 sonbaharında Kuzey Ülkeleri Dışişleri Bakanları Konferansı'na katılanlar sorunun «olumlu bir yaklaşımla» ciddi olarak incelenmeye değer olduğunu açıkladılar. Bu, büyük ölçüde SSCB'nin bu soruna yapıcı yaklaşımının sonucudur.

Sovyetler Birliği'nin tek yanlı olarak nükleer silahları ilk olarak kullanmama yükümlülüğü alması, gerçek bir barış politikasının nasıl olacağını gösteren çarpıcı bir olay oldu. Bu girişim barış hareketinin yaygınlaşmasını önlemek isteyenlerin kurduğu sahte engelleri ortadan kaldırarak, sorunun özüne parmak bastı, onu iyice etkiledi.

Sağ-kanat hükümetinin kurulması, Danimarka barış güçlerinin eylem-

lerini daha da artırmasını gerektiriyor. Daha başından yeni bakanlar NATO ve AET kararlarına uymakta herkesten daha tutarlı olacaklarını açıkladılar. Ne varki hükümet böylece Danimarka barışsever kamuoyunu karşısına aldı. Sonuç olarak yükselen hoşnutsuzluk dalgası, Sosyal Demokrat Parti yönetiminin tutumunu etkiledi. O, Danimarka'nın Avrupa füzeleri için tesislerin yapımına Danimarka'nın katkısını durdurmak istemini öne sürmeye başladı. Parlatentonun çoğunluğu bu istem doğrultusunda tutum aldı. Hükümet olayların böyle gelişmesini önlemeye çalıştı ama çabaları geri püskürtüldü: Ülke çapında yığınsal protesto gösterileri vardı.

AET, Danimarka'ya yalnız ekonomik değil, aynı zamanda dış politika konusunda da baskı yapmak için bir araç olarak kullanılıyor. Bu, Danimarka Ortak Pazar'a girdiği zaman kurulan, AET'den Çekilmek İçin Halk Hareketi'nin önüne önemli görevler koydu. O, Avrupa Parlatentosu adı verilen kurumda en büyük Danimarka grubuna sahiptir. Danimarka'nın AET'nin her istediğini yapması gerektiği sahte inancını yıkmak için Halk Hareketi, AET dışında ülkemizin bağımsızlığını nasıl koruyabileceği konusunda genel bir tartışma başlattı. Değişik politik görüşlerden insanlar bu tartışmalara katılıyor. Böylece Danimarka toplumunun sorunlarını tartışmak için ve aynı zamanda ülkenin AET üyeliğini sürdürmesine karşı savaşımlı yükseltmek üzere bir forum daha ortaya çıktı. Partimiz tartışmalara katılarak görüşlerini ve tekellere karşı eylemlerin nasıl güçlendirilebileceği konusunda önerilerini ortaya koydu.

SOSYALİST ÜLKÜLERE BAĞLILIK

Komünistler, her zaman «yoksulluğun büyümesi teorilerine» karşı oldular. Bu teorilere göre, kapitalizmin bunalımının yaygınlaşması ve derinleşmesi otomatik olarak onun çöküşünü getirecektir. Oysa uzun bunalım dönemleri emekçi halkın bir bölümünün çıkış yolu olmadığı duygusuna kapılmasına yol açabilir. Alışılmış görüşlerin kırılması, halkın gözlerinin açılacağı ve devrimci düşünce çevresine toplanacağı anlamına gelmez. Tersine çoğunun kafası karıştı ve şaşkına döndü. Danimarka'da kapitalizme karşı savaşımın büyümesinin önündeki en büyük engellerden birinin, emekçi halkın kendi gücüne güvenini yitirmiş bölümleri olduğu söylenebilir.

Eğemen sınıf bunu çok iyi biliyor ve işçilerin militanlığını bastırmak için ideolojik baskı yapıyor. Onun baş silahı anti-komünizmdir. Onu, bunalım durumunda yığınsal bir histeri kıskırtmak, barış savaşımının yaygınlaşmasını engellemek ve bunalımın çilesini çeken geniş emekçi halk kesimlerinin sosyalizmin onlar için yeni ufuklar açacağını anlamalarını önlemek için kullanıyorlar.

Umutsuzluk duygusu ancak tekellerin erkine karşı halkın aktif savaşımla aşılabılır. Danimarka'daki son politik değişiklikler, böylesi bir savaşımın gereğini daha çok vurguladı. Mali çevrelerin borazanı «Borsen» gazetesi yeni sağ-kanat hükümeti şu başlıkla selamladı: «İşverenler şimdiki, hükümetin gözdeleri olabilir», gazete ayrıca, emekçi halk şimdi «daha ölçülü olmalı»⁽³⁾ diye tehdit ediyor.

DKP'nin Eylül-1982'de toplanan bir konferansı, güncel amaçları, «savaşım hazır ol» adlı bildirgesinde açıkladı. Buna göre, «kapitalizm tarafından yükseltilen sınıf savaşımını, işçilerin savaşımını yeniden diriltmek için cevaplamak gereklidir. Biz davranmakta geçtikçe sermaye baskısını artırıyor . . . Büyük sermayeye ve onun hükümetine, iş isteminin ciddi olduğunu ve onun için kararlı savaşım verileceğini göstermek gerekir. Ama biz aynı zamanda, büyük sermayenin zenginliğini ve erkini etkileyen uzun erimli amaçlar uğrunda da güçleri harekete geçirmeliyiz.»

Bunlar bankaların ve büyük işletmelerin kamulaştırılması, iş alanları için etkin önlemler; bir konut programı; kâr oranlarında indirim ve gerçek ücretlerde artış; vergilendirilmeyen fonlara ve gelirlere vergi getirilmesi; iç pazarın genişletilmesi; AET emirlerinin dışına çıkılmasıdır.

Tüm bunlar, sağ-kanat hükümetin uyguladığı NATO politikasına karşı barış için savaşımın daha da yükseltilmesiyle bağlanmalıdır.

Konferans, toplumda genç insanların koşullarına büyük önem verdi. Bunalım onlara çok daha sert vurdu ve onlar yaşamın karşısına koyduğu sorunlara yanıt bulmak için bunalıma karşı daha keskin tepki gösteriyorlar. Konferansa katılan, çoğu genç 700 komünist Danimarka'nın yükselen kuşağının militan bir birikimi olduğunu gösterdi.

Partimiz, toplanacak 27. Kongresine hazırlık olarak 1983 baharında bir tartışma başlatıyor. Kongrenin önündeki ana sorunlardan birisi, emekçi halkı toplumda daha büyük etkinlik sağlar duruma getirmenin ve onların hakları için savaşımını daha da yükseltmenin yolları ve araçlarıdır.

Danimarkalı komünistler bunalım döneminin zorluklarını görüyorlar, ama bu zorlukların ancak sosyalist ülkelerin ardıcıl savunulması ve öne sürülmesi temelinde verilen bir savaşımın aşılabileceğini düşünüyorlar. Biz, işçi sınıfı hareketi içindeki, sosyalizmin çağdaş dünyada elde ettiği etkileri ve kazanımları inkar eden veya sosyalizmin her yerde başarabileceğini tanımayı reddeden akımlara karşıyız. DKP başlıca ulusal sorunların çözümünün, uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin barış ve sosyalizm için verdiği ortak savaşımın ayrılmaz bir biçimde bağlı olduğuna inanıyor.

(3) «Borsen», 13 Eylül, 1982.

Uluslararası önemde bir bilimsel yayın

MEGA: KARL MARKS VE FRIEDRICH ENGELS'İN YAZDIKLARI DİLDEKİ «TÜM YAPITLARI» (1)

Pekçok ülkenin komünist partileri, kaçınılmaz bir şekilde, ana görevlerinden birisinin, sürmekte olan sınıf savaşımında bilimsel komünizmin kurucularının fikirlerinin daha yaygın bir şekilde kullanılmasını sağlamak için, Karl Marks ve Friedrich Engels'in yapıtlarını çevirmek olduğunu gördüler. Uluslararası ilerici bilim, Marks ve Engels'in yapıtlarını derinlemesine incelemeye başlayalı epeyi oldu. Marks ve Engels'in özgeçmişleri hakkında verilere ilgi artıyor ve yeni bulunmuş el yazmaları geniş çevrelerin ilgisini çekiyor.

Toplumsal ve doğal bilimlerdeki araştırmacılar, Marks ve Engels'in orijinal metinlerine gittikçe daha sık dönüp, onların kullandığı – ve çoğu zaman onlar tarafından kullanılmaya başlamış – her bir terim ayrıntısını ve bunun yanı sıra, onların çalışma yöntemlerini inceliyorlar. Çeşitli ülkelerden çevirmenler, çağdaş bilimin gereksinimlerine yanıt veren orijinal yazıların yayınlanmasına gereksinim duyuyorlar. Bu nedenle, Marks ve Engels'in bıraktıkları yapıtlar kalıtının, onların yapıtlarını yazdıkları dilde tam özümlemesi gereksinimi, soyut, tamamen akademik bir görüşten değil, pratik gereksinimlerden doğmaktadır.

SBKP ve ASBP Merkez Komitelerinin isteği üzerine, bu partilerin MK'lerine bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüleri tarafından 1975'den beri hazırlanmakta olan, Marks ve Engels'in Yazdıkları Dildeki Tüm Yapıtları (MEGA) adlı tarihsel ve eleştirel yayın, bu gereksinimin karşılanmasına yaramaktadır. MEGA Berlin'de, «Dietz Verlag» tarafından yayınlanmaktadır. 1983 ilkbaharında, öngörülen 100'ü aşkın cildin 12'si 18 kitap olarak yayınlanmıştır.

Marks'ın ölümünden hemen sonra, ürünleri tek bir yayında toparlanmak istendi. Alman ve Rus sosyalistleri, birbirlerinden habersiz olarak, «Marks'ın tüm yapıtlarını yayınlamak»tan söz ettiler. (2) Bunun olanaksızlığı anlaşıldıktan sonra, A. Bebel, 2 Mayıs 1883'te Engels'e şöyle yazıyordu: «Marks'ın düşüncelerinin ve öğretisinin gittikçe daha fazla yaygın-

(1) Karl Marx/Friedrich Engels. Gesamtausgabe (MEGA). Yazıda daha sonra MEGA diye geçecek.

(2) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 36, s. 18 (Rusça). Bak: Protokoll über den Kongreß der deutschen Sozialdemokratie in Kopenhagen. Göttingen-Zürich, 1883, s. 31.

laşması ve yaşamın içinde kök salması için daha da fazla gayret göstermemiz gerekiyor.»⁽³⁾

Engels, «Kapital» in 3. kitabının redaksiyonunu bitirdikten sonra Marks'ın yapıtlarının yayınlanmasını ele aldı. Ama, 1895'de ölmesi ile bu girişimi yarıda kaldı.

Eleonore Marks (Aweling), Franz Mehring, Karl Kautsky, August Bebel ve diğerleri, Marks ve Engels'in el yazmalarının ve mektuplarının yayınlanmasına canla başla katkıda bulundular. Ama, bilimsel dünya görüşünün kurucularının metinlerinin dağıtılması konusunda, ancak Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra bir dönemeç alındı. İlk işçi-köylü devletinin oluşturulup pekiştirilmesi döneminde, Rusya Komünist (Bolşevik) Partisi, Sovyet hükümeti ve Lenin, Marks ve Engels'in el yazmaları şeklindeki kalıtının toplanmasını ve yapıtlarının yayınlanmasını birinci derecede önemli bir ideolojik ödev olarak kabul ediyorlardı. Bunu, aynı zamanda, dünya işçi sınıfı karşısında enternasyonalist bir görev sayıyorlardı.

Birinci derecede bilimsel ve politik önemi olan bu sorunun çözümü için, 1921 yılında, Lenin'in girişimiyle, Karl Marks ve Friedrich Engels Enstitüsü kuruldu. Bu enstitü, şimdiki SBKP MK'ne bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü'nün prototipi oldu. Bu enstitü, kısa zamanda, Marks ve Engels'in yapıtlarını Sovyetler Birliği'nde ve uluslararası alanda inceleyen ve yayınlayan bir merkeze dönüştü. Bu enstitüde, Marks ve Engels'in yaşamları ve yapıtları ile ilgili çok büyük sayıda materyel toplandı.

1924 yılında Rusya Komünist (Bolşevik) Partisi'nin 13. Kongresi'nde Marks ve Engels'in yapıtlarının Rusça ve bunun yanı sıra yazılmış oldukları dilde yayınlanması kararı alındı. Aynı yıl, Komintern'in 5. Kongresi'de bu kararı benimsedi. Ve bütün komünist partilerini, bu iki projeyi gerçekleştirmekle görevlendirilmiş bulunan K. Marks ve F. Engels Enstitüsü'ne yardımcı olmaya çağırdı.

Marks ve Engels'in toplu yapıtlarının Rusça baskısı ile, dünyada ilk kez toplu yapıtları yayınlanmış oldu. Bunların yayını, 1928 yılında başladı ve Sovyet halkının Nazi Almanyası'na karşı verdiği Büyük Anayurt Savaşının (1941–1945) arifesinde bitirildi. 33 kitap halinde yayınlanan 28 Ciltte, bilimsel komünizmin kurucularının yüzlerce makalesi ve 800'e yakın mektubu ilk kez basıldı.

1927 yılında, Marks ve Engels'in Yazdıkları Dilde «Tüm Yapıtları»nın yayınlanması için çalışmalara başlandı. Bu çalışmaya, Almanya, Avusturya, Macaristan ve diğer ülkelerin komünist partilerinden araştırmacılar katıldılar. Bu yayının basımı Frankfurt/Main'de başlatıldı, Berlin'de sür-

⁽³⁾ August Bebel's Briefwechsel mit Friedrich Engels. London–Paris, 1965, s. 156.

dürüldü. Almanya'nın üzerine faşizm karanlığının çökmesiyle, henüz 11 cildi 12 kitap olarak yayınlanmış bulunan bu büyük boyutlu bilimsel yayını işini bırakmak gerekti.

Buna karşın, Marks ve Engels'in Yazıldıkları Dildeki «Tüm Yapıtları»nın ve Rusça «Toplu Yapıtları»nın bu ilk yayınlanması, onların yapıtlarının daha sonraki tüm yayınlanmalarının temelini oluşturdu.

Söz konusu «Tüm Yapıtlar» ile, yaklaşık 100 makale ilk kez yeniden yayınlanmış oldu. «Alman İdeolojisi» gibi bazı çalışmalar ise ilk kez basıldı. Bu, Marks ve Engels'in yapıtlarının SSCB ve Almanya'da yaygın bir şekilde dağıtımına olanak sağladı. Kuşkusuz, geniş yığınlar için hazırlanmış olmamasına karşın, başka komünist partileri de bu bilimsel yayından ideolojik alanda verdikleri savaşımında yararlandılar.

Almanya'da erki ele geçiren Hitlerciler, Marks'ın 50. ölümlük yıldönümünden birkaç hafta sonra, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in ve tüm dünyadan çok sayıda ilerici yazarın kitaplarını meydanlarda, halkın önünde yakıyorlar. Bu barbarlar, böyle yapmakla, tarihin ilerleyişini uzun bir süre için yavaşlatacaklarını sanıyorlardı. Ama, toplumun gelişmesinin, Marksizm-Leninizm'in klasiklerinde bulunmuş ve formüle edilmiş yasaları, Nazi vandallığına galebe çaldılar.

Avrupa'da Alman ve İtalyan faşizmlerinin, Asya'da ise Japon militarizminin ezilmesi, sosyalist ülkeler topluluğunun ortaya çıkması ve anti-emperyalist hareketin bütün anakaralarda yükselmesi, Marksizm-Leninizm fikirlerinin yaygınlaştırılması için yeni olanaklar yarattı. Marks, Engels ve Lenin'in yapıtlarını yayınlamak amacıyla sosyalist ülkelerde uzmanlaşmış bilimsel merkezler açıldı. Kapitalist ülkelerde çok sayıda komünist partisi, Marksizm'in kurucularının yapıtlarının yığınsal bir şekilde yayınlanmasını örgütlediler.

Bu faaliyet kendine sağlam temel olarak, Marks ve Engels'in 1955-1966 arasında 39 cilt olarak ikinci kez yayınlanan Rusça «Toplu Yapıtlar»ını ve bu Rusça «Toplu Yapıtlar»a dayanarak Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde 1956-1968 arasında 40 cilt olarak yayınlanan Almanca «Toplu Yapıtlar»ını aldı. Tüm dünyada yaygın bir şekilde dağıtılan bu yayınlarda, Marks ve Engels'in Rusça «Toplu Yapıtlar»ının birinci baskısından ek olarak, yaklaşık 600'ü mektuplardan oluşan yaklaşık 1.000 tane daha belge yer alıyordu. Bu yayınlara temel alınarak, klasik yapıtlar, Bulgarca, Çince, Japonca, Korece, Lehçe, Romence, Sırpça-Hırvatça, Çekçe, Ukraynaca ve Macarca yayınlandı. Bugün de bu yayınlara, İngilizce, Fransızca, İtalyanca olarak yayınlanmakta olan, ve Rusça baskısına 11 cilt eklenmesiyle 50 ciddi bulması beklenen yayınlara temel oluyorlar.

Pek çok kardeş parti, Marks ve Engels'in yapıtlarının yayınlanmasında hatırı sayılır ilerlemeler kaydettiler. Bunun yanısıra, sayılamayacak kadar çok sayıda tek yazı, temalara göre toplanmış derlemeler ve seçilmiş yapıtlar yayımlandı. Ama tüm bunlara karşın, politik ve bilimsel nedenlerden ötürü, tüm yapıtların yazıldıkları dilde bilimsel bir yayınının bulunması gittikçe daha kaçınılmaz bir zorunluluk durumuna geliyordu. MEGA bu amaca yöneliktir. MEGA ile, Marks ve Engels'in yapıtlarının, uluslararası olarak ve özellikle Sovyetler Birliği tarafından incelenip yayınlanması geleneği sürdürülüyor. MEGA'nın önsözünde şöyle deniyor: «MEGA, Marksizmin tarihinin ve teorisinin, bunun yanısıra bilimsel komünizmin kurucularının bütün ülkelerdeki ve bütün dillerdeki yapıtlarının diğer baskılarının titiz bir şekilde incelenmesi için kalıcı bir temel sağlamayı amaçlamaktadır. (4) MEGA'nın yapısını da bu belirlemektedir.

MEGA'yı daha önceki yayınlardan ayırdeden şey nedir? Herşeyden önce, MEGA-bilimsel komünizmin kurucularının bütün kabul edilebilir ve bugüne kadar bilinen yazılı kalıtını içermektedir: Yapıtlar, bitmiş ve bitmemiş inceleme ve makaleler, parçalar, başka yazarların kitapları hakkındaki notlar ve orarlardan yapılan alıntılar, Marks ve Engels'e başkaları tarafından yollanmış bütün mektuplar.

MEGA'nın ikinci ayırdedici özelliği, bütün yazıların kaleme alındıkları dilde yayınlanmalarıdır. Bu da, yaklaşık yirmi dil etmektedir. Metinlerin yaklaşık üçte ikisi Almanca kaleme alınmıştır. Metinlerin yazıldıkları dilde yayınlanmaları, pek çok ülkedeki çevirmenlerin işini kolaylaştıracaktır.

MEGA'nın üçüncü ayırdedici özelliği, Marks ve Engels'in söz konusu metinler üzerinde yaptıkları çalışmalar hakkında belgesel bilgi vermesidir. Daha önceki yayınlarda, genel olarak, yazarın metine verdiği son şekil esas alınıyordu. Bu yayında ise, her el yazısı hakkında, ilk taslaktan son şekline kadar yapılan çalışmaları yansıtmak amacıyla, kimilerinin varyantlar listesi dedikleri, bir referans aygıtı verilmektedir. Böylece araştırmacıya, Marks ve Engels'in yaratma sürecini kolayca izlemek olanağı sağlanmaktadır. Bu da, bu iki büyük adamın başvurdukları inceleme yöntemleri hakkındaki bilgimizi hatırı sayılır biçimde artırmaktadır.

Ve son olarak, dördüncü özellik, metinlerin, daha önceki yayınlardan çok daha kapsamlı bir şekilde, bilimsel yorumunun yapılmasıdır. Yayına eklenmiş ayrıntılı girişlerle, yapıtların hangi anlayışla hazırlandığını ve kaleme alınma süreçlerini tanımlamalarla, ve belirli sınırlar içinde, yazıların o zamanki okurlar üzerindeki etkisini hatırlatmalarla, ayrıntılı kaynak referanslarıyla, okuyucunun Marks ve Engels'in teorik ve pratik alandaki devrimci yaratıcılıklarının zenginlik ve çeşitliliği hakkında daha iyi fikir edinmesi büyük ölçüde kolaylaştırılıyor.

(4) MEGA, Erste Abt., Bd. 1, Berlin, 1975, s. 135.

MEGA'nın hazırlanmasıyla ilgili bu ilkeler, onun daha önceki yayınlarından çok farklı olduğunu gösteriyor. Çıkmış çiltleri okuyunca bu daha rahat görülüyor. Ama şunu da belirtelim ki, MEGA'nın bu özellikleri, daha önceki toplu yayınların bilimsel değerini hiçbir şekilde gölgelemiyor.

MEGA'nın değerinin tüm dünyada tanındığı şimdiden söylenebilir. Görece kısa bir sürede, MEGA pek çok ülkede bilimsel dünya anlayışının kurucularının yapıtlarının irdelenmesine canlılık getirdi. Bu da, komünistlerin, bu iki dehanın yapıtlarını çarpıtanları açığa vurmalarına yardımcı oluyor. Öte yandan MEGA, Marks ve Engels'in yapıtlarının çeşitli dillere çevrilmesi için iyi bir metin temeli oluşturduğunu kanıtladı. Marks ve Engels'in yapıtlarının bu son yıllarda Fransa'da, İtalya'da, Japonya'da ve başka ülkelerde pek çok kez yayınlanması bunu gösteriyor. MEGA'nın başarıyla yayınlanmasının içinde bulunulan bağlamda olanaklı duruma gelmesi Marksist-Leninist dünya görüşünün en geniş yığınlara yayılmasına katkıda bulunuyor.

SBKP'nin 1918'den beri üyesi olan Sovyet bilim adamı M. Nepriyahin, haklı olarak, MEGA'yı, Marks ve Engels'in öğretisinin zamanımız açısından zenginliğini ve boyutlarını ancak Marksist-Leninist partilerin tam olarak değerlendirip çıkan sonuçları yaşama uygulayabileceklerinin yeni bir kanıtı olarak tanımlıyor. (3) MEGA, uluslararası komünist hareketin çağımızın en kudretli gücü olduğunu, Marksizm-Leninizmin, demokrasi ve toplumsal ilerleme için verdikleri kavgada tüm dünya emekçilerinin en büyük esinlendiricisi olduğunu bir kez daha gösteriyor.

Marks ve Engels'in toparlanmış yazılı kalıtı, bilimsel komünizmin temel niteliği olan birlik ve uyumu ortaya koyuyor. Günümüzde Marksizmin çarpıtıcılarına karşı verilen savaşım için bunun pek çok açıdan küçümsenemeyecek bir önemi vardır. «Marksologlar» sayısız girişimde bulundular. Marks ve Engels'in yapıtlarının tümünü, onların ilk yapıtları açısından yorumladılar, «genç» Marks'la hatta bazen «orta yaşlı» Marks'la) «olgun» Marks'ı, Marks'la Engels'i, Marks ve Engels'le Lenin'i karşı karşıya getirdiler. Marks'ı kimi zaman «antropolojist düşünür», kimi zaman «peygamber» ilan ettiler, Marks ve Engels'in komünizm hakkındaki görüşlerini reel sosyalizmin şimdiki gelişme aşamasının karşısına diktiler. Çok çeşitli olan ve ilk bakışta çelişkili gözükten bütün bu «yorumlar» aynı amaca hizmet ediyor: Marksizmi kendi içinde çelişkiler taşıyan, farklı biçimlerde yorumlanabilecek bir teori olarak göstermek ve sahte bir «çoğulcu Marksizm» tablosu çizmek.

Yarı gerçeklerin ve tam yalanların üstüne kurulu bu «argümanlar», Bernstein revizyonizminden ve Kautsky dönekliğinden kaynaklanıp günümüzdeki «marksolog»ların çarpıtmalarına kadar uzanıyor. Her ne kadar,

(3) Bak: «Kitap dünyası», № 4, Moskova, 1976, s. 72.

kimi zaman pek çok işçinin kafası anti-marksist ve anti-komünist propa-
gandanın etkisiyle bulansa da, bu, Marks ve Engels ve Lenin'in fikirleri-
nin yaygınlaştırılmasını durduramıyor. Marksizmin kurucularının yazılarının
tümünün «Tüm yapıtlar»da, ek bilimsel yorumlarla birlikte yayınlanması,
«marksolog»ları durduramayacak, ama onların işini hatırı sayılır biçimde
güçleştirecek. Stokholm'de çıkan günlük liberal gazete «Dagens Nyhe-
ter», bundan bir kaç yıl önce haklı olarak şöyle diyordu: «Tüm yapıtları-
nın yayınlanması, Marks ve Engels'in gerçekte ne istedikleri ve neyi amaç-
ladıkları hakkındaki görüşümüzü giderek değişikliğe uğratacak ve daha
iyi bir duruma sokacaktır. Bugün dünyanın her yerinde dolaşımda olan
cahilce iddiaların ve yarı-gerçeklerin yaygınlaşmasını güçleştirecektir. (6)

Zamanla pek çok örnek, bu görüş açısının gerçekliğini doğruladı.

Şimdiye kadar çıkmış olan ciltlerin bütün okuyucuları, MEGA'nın Mark-
sizm'in oluşumu hakkında bir fikir edinilmesini sağladığı sonucuna vara-
bilirler. Politik savaşım deneyimi, bu konuda bir fikir sahibi olunmadan
Marksizm-Leninizm'in özünün bütünselliğinin, bütün öteki dünya görüş-
leri ve geçmişteki öğretilerle olan niteliksel farklarının kavranamayaca-
ğını gösteriyor. Ancak, Marksizm-Leninizm'i statik bir öğreti değil, oluşu-
munun, savunulmasının, doğrulanmasının ve sürekli ilerlemesinin diyalek-
tik birliği olarak görenler, onu sürekli gelişen bir teori olarak derinleme-
sine anlayabilirler.

Lenin'in «Marks'ın öğretilerinde esas olan» diye adlandırdığı şey, yani
«Marks'ın öğretisinin, sosyalist toplumun kurucusu olarak, proletaryanın
dünya çapındaki tarihsel görevini ortaya çıkartmış olması» (7) açısından
MEGA özel bir rol oynuyor.

İdeolojik alandaki sınıf savaşımı, günümüzde, işçi sınıfının günümüzüh
üç ana devrimci akımı arasında belirleyici güç olarak önemi arttıkça bur-
juva ideologlarının, öncelikle de «Marsolog»ların çabalarını, işçi sınıfının
ve onun Marksist-Leninist partilerinin öncü görevini çarpıtma, ya da yad-
sıma üzerinde yoğunlaştırdıklarını bir kez daha doğruluyor. MEGA'nın
incelenmesi ise, proletaryanın tek bilimsel dünya görüşünün bütün bile-
şenlerinin bir önemli noktada yoğunlaştıklarını, bunun da işçi sınıfının
tarihsel özgörevinin açıklığa kavuşturulması ve kabul edilmesi olduğunu
ortaya koyuyor.

Yukarıda belirtildiği gibi, yeni yayın, Marks ve Engels'in bütün yayın-
lanmış ve yayınlanmamış yapıtlarını, makalelerini, mektuplarını, parça-
larını ve metinlerini vb. içeriyor. Kronolojik sıra içinde ardıcıl bir şekilde
incelenmesi, Marks ve Engels'in proletaryanın dünya çapındaki tarihsel

(6) Dagens Nyheter, 31 Temmuz 1976.

(7) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar Cilt 23, Sayfa 1.

görevinin anlaşılması için savaşmaktan bir an geri durmadıklarını, bu ilkesel konumu sürekli doğrulama kaygısının teorik ve pratik etkinliklerinin merkezinde yeraldığını yadsınmaz bir şekilde gösteriyor.

Teori ile pratiğin, bilim ile politikanın birliği sorunu da, ideolojik çatışmada yakıcı önemdedir. Marksizm-Leninizm'i bütün öteki dünya görüşlerinden ayırt eden de, bu birlik ilkesini kabul etmesidir. Anti-Marksist kuşaklar, öncelikle de sosyal reformizmin temsilcileri, proleter devrimcileri ve hümanistler olan Marks ve Engels'i, sınıfsal bakımdan tarafsız düşünürler, hatta sadece 19. yüzyıla ilgilenmiş bilginler, gerçekte ilişki olmayan ütopyacılar gibi göstermek için çaba sarfediyorlar. Oysa Marks, daha Feuerbach üzerine onbirinci tezinde («Filozoflar şimdiye kadar dünyayı yalnızca yorumladılar, oysa dünyayı değiştirmek gerekir») ⁽⁸⁾ bilimsel komünizme, kendine dünyanın devrimci dönüşümlere uğratılması için bir eylem kılavuzu olma görevi verilen bir öğretinin ebedi gençliğini veriyordu. Daha 1844'de Marks ve Engels şöyle yazıyorlardı: «Genel olarak söylenirse, fikirler hiç bir şeyi sonuca ulaştıramazlar. Fikirleri bir sonuca oluşturmak için, pratikte bir güç uygulayan insanlar gereklidir.» ⁽⁹⁾

Bilimsel komünizmin kurucuları, pratiğe toplumsal yaşamda hareket ettiği yeri veriyorlar, pratiği bilginin temeli, bilimin ve doğruluğun ölçütü olarak kabul ediyorlardı. MEGA'nın her bir cildinin incelenmesi, iki yazarın insanın ütopyacı kurtuluşunu yada kendiliğinden kurtulmasını düşlemediklerini, tüm insanlığın kurtuluşunun ancak işçi sınıfının devrimci savaşım yolundan giderek, kapitalizmi yıkıp sömürsüz ve baskısız bir toplumsal düzen kurarak olanaklı olduğunu belirttiklerini kanıtıyor.

Marks ve Engels'in tüm yapıtlarının yeni yayınının SBKP ve ASBP Merkez Komitelerine bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüleri tarafından gerçekleştirilmesi, kuşkusuz, özellikle pratik nedenlerdendir. Ama bunun sembolik anlamı da vardır. Çünkü böylece tarihteki ilk sosyalist devletin Marksist-Leninist biliminin, Marks ve Engels'in yazılı kalıtının değerli bir kısmına sahip olan temsilcileri, çabalarını, Marks ve Engels'in doğdukları ülke olan Almanya'nın ilk sosyalist devletinin komünist araştırmacılarının çabalarıyla birleştiriyorlar.

MEGA'nın Moskova ve Berlin'deki parti araştırma merkezleri tarafından birlikte yayınlanması, partilerimiz ve ülkelerimiz arasındaki toplumsal bilim alanındaki işbirliğinin en başta gelen önemli parçalarından biridir. Onyıllarca sürececek olan bu çalışmada uluslararası sosyalist işbirliğinin nitelikleri ve üstünlükleri olan, çalışmanın etkin bir biçimde örgütlenmesi iyi düşünülmüş bir işbölümü, kolektif sorumluluğun sağlanması görülmektedir. Marks ve Engels'in «Tüm Yapıtlar»ının ve yıllıklarının çı-

⁽⁸⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 3, s. 4.

⁽⁹⁾ Agy., c. 2, s. 132.

kartılması için gerçekleştirilen kardeşçe işbirliği, ASBP ile SBKP, DAC ile SSCB arasındaki dostluğun yeni bir örneğidir.

Öte yandan, bu yayın ikili bir işbirliğinin ürünü olmakla kalmıyor. Uluslararası komünist ve işçi hareketinin bütün ilerleme güçlerinin teorik ve ideolojik savaşımına destek olan MEGA'yı çıkartmakla yükümlü enstitüler, pek çok kardeş partinin, tüm dünyadan bilimsel kuruluşların ve araştırmacıların yardımlarını almaktadır. Bu olgu, hem Marks ve Engels'in uluslararası alandaki saygınlığını, hem de onların öğretisinin insan kültürünün en büyük kazanımları arasında yer aldığı gerçeğini yansıtmaktadır.

Yaklaşık bir buçuk yıl boyunca proletaryanın sınıf savaşımı içinde kendini kanıtlamış olan, devrimci teori olmadan devrimci pratik olmayacağı ilkesel fikri, bugün tüm dünya komünistlerinin ortak malı olmuştur. Marks ve Engels'in MEGA'da yayınlanmakta olan yazılı kalıtı, hareketimizin ideolojik birliğinin sağlanmasına ve böylece, barış, demokrasi, sosyalizm için verilen kavgada yeni başarıların hazırlanmasına katkıda bulunmaktadır.

1883 Martında Engels kavga arkadaşı ve dostunun mezarı başında şöyle demişti: «Adı ve yapıtları çağlar boyunca yaşayacaktır!»⁽¹⁰⁾ Tarihsel gelişme bu düşünceyi doğrulamıştır. Ölümünden yüz yıl sonra Marks'ın yapıtları da adı da yaşamaktadır. Bütün anakaralardan insanlar, Marks ve Engels tarafından yaratılan öğretinin etkisinde kalarak düşünüyorlar, kavga veriyorlar ve çalışıyorlar. Sosyalizmin yeryüzündeki utkan yürüyüşü, çağımızın üç büyük devrimci akımının yaygınlaşmaları, çelişkiler içermekle birlikte, dünya güçler dengesinin aralıksız barıştan ve sosyalizmden yana değişmesi, Marksist-Leninist idelerin canlılığını dile getiriyor. Ama bu öğreti kendini öncelikle Marks, Engels ve Lenin tarafından öngörülenlerin gerçekleştirildiği, toplumsal ilerlemenin en güçlü kalesi olan, Sovyetler Birliği çevresinde birleşmiş olan sosyalist ülkeler topluluğunun ortaya çıktığı reel sosyalizm toplumunda gösteriyor.

Marks, Engels ve Lenin, bu nedenden ötürü, en tanınmış kişilerdendirler. Onların öğretisi, bugün sosyalizmi kurmakta olan ya da bu amaca doğru uzanan milyonlarca kişiye yardımcı oluyor. Kapitalist ülkelerde Marksizm-Leninizme duyulan ilginin hiçbir zaman şimdiki kadar güçlü olmadığını belirtmek gerek. Emperyalizmin kalelerinde sınıf bilinçli emekçiler, özellikle gençler, kapitalizmin genel bunalımının korkunç sosyal-ekonomik etkilerinin kurbanı oluyorlar ve gittikçe daha fazla bilimsel komünizme, yani bilimsel komünizm temelleri üzerine kurulmuş, yığınsal işsizlikten, yetersiz eğitimden ve sosyal güvensizlikten arınmış reel sosyalizm toplumuna başvuruyorlar. Genç ulusal devletlerde işçi sınıfı ilerliyor,

(10) K. Marks ve F. Engels, Yapıtları, c. 19, s. 352.

yeni sömürgecilige karşı direniş artıyor. Bu da, gerek Marksizm-Leninizmin bilimsel çıkarımlarına, gerekse yaşamlarını Marks, Engels ve Lenin'in idelerine göre düzenleyenlerin kazandıkları deneyime olan duyarlılıklarını artırıyor. Çok sayıda gelişmekte olan ülke, tercihini sosyalist perspektiften yana yapmıştır.

Bu nedenden ötürü, Marks, Engels ve Lenin, uzun yıllardan beri sadece sosyalist ülkelerde değil, dünyada yapıtları en sık yayınlanan yazarlar olmuşlardır. Artık onların yapıtları, işçilerin ve köylülerin, bilim adamlarının ve sanatçıların, devlet adamlarının ve öğrencilerin, her ulus ve ırktan insanların sadık arkadaşlarıdır. Gelişmenin perspektiflerini kavramak, toplumsal karşılıklı ilişkileri (bu arada savaşların kökeninin «sırrı»-nı) kavramak isteyen herkes, günümüz insanlığını düşündüren sorulara yalın ve inandırıcı yanıtları Marksizm-Leninizm'de buluyor. Bizden birçok kuşak önce yaşamış ve savaşım vermiş olmalarına karşın, Marks, Engels ve Lenin'in idelerinin bizim çağımızın da bir parçasını oluşturduklarını yaşam her an doğruluyor. MEGA, bu idelerin yaygınlaştırılması için bir kaynak olacaktır.

Heinrich Gemkow

*ASBP MK'ne bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü
Yönetmen yardımcısı, Tarih Bilimleri doktoru, profesör*

Emperyalizmi suçlama belgesi

İki yıl önce (Ocak 1981'de) «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi «Emperyalizmi Suçlama Belgesi» konusunda araştırma çalışmalarından dördüncüsünü yapmıştı. O günden buyana insanlık emperyalizmin suçlarında yeni bir yükselmeye tanık oldu. Barış düşmanlarının sorumsuz, serüvenci politikaları savaş tehlikesini büyük ölçüde artırdı ve yeryuvarlağını gerçek bir nükleer yıkım tehdidi ile karşı karşıya bıraktı. Emperyalizm ezilen halkların özgürlük ve adalet özlemlerine yoğun bir terör ve soykırım eylemleriyle karşılık verdi. Amerika Birleşik Devletleri ve eski dünyanın diğer endüstrilemiş güçleri, gelişmekte olan ülkeleri yeni sömürgeci yöntemlerle daha yoğun bir biçimde sömürüyorlar. Kapitalist sistem emekçi halkın zorluklarını artırıyor, onları işsizlik sonucu giderek daha fazla mad-desel ve tinsel yoksulluğa mahkum ediyor. Militarist emperyalist güçlerin sosyalist ülkeler topluluğuna karşı kışkırtmaları olağanüstü boyutlara vardı.

Tüm bunlar derginin Bilimsel Enformasyon ve Dökümantasyon Komisyonu'nun hazırladığı, «Emperyalizmi Suçlama Belgesi» başlığıyla beşinci araştırma çalışmasının içeriğini oluşturuyor.

EMPERYALİZM, YUMUŞAMA SÜRECİNİ BALTALADIĞI, SAVAŞ TEHLİKESİNİ BÜYÜTTÜĞÜ, SİLAHLANMA YARIŞINI ARTIRDIĞI İÇİN SUÇLUDUR

Günümüz dünyanın sorunları arasında can alıcı sorun, nükleer savaş tehlikesinin giderilmesi, çılgınca yürütülen silahlanma yarışına son verilmesi ve uluslararası ilişkilerde tartışmalı sorunları ve anlaşmazlıkları çözmede araç olarak zor kullanımından vazgeçilmesidir. Son yıllar, emperyalist politikanın, herşeyden önce de ABD politikasının, buna başlıca ve biricik engeli oluşturduğunu pek çok kez gösterdi. Washington, kendi isteklerini diğer uluslara dayatma gibi manyakça bir tutku içindedir. Bu saplantı, uluslararası sorunların yapıcı bir biçimde çözümü için her girişimi engelleyici bir biçimde reddetme, saldırgan bir dış politika ve ülke yöneticilerinin Sovyetler Birliği'ne karşı askersel üstünlük sağlamayı ana hedef yapmaları sonucu askersel alanda somutlanmaktadır.

Reagan yönetimi döneminde gerici askersel çevreler ile silah üretimi yapan büyük şirketlerin bağlaşıklığı demek olan askersel-endüstriyel kom-

plekslerin, ana emperyalist gücün dış politikasını çizmede belirleyici rolleri her zamankinden çok daha fazla arttı. Uluslararası güvenliğin sağlanması için yapılan her öneriye karşı ABD'nin olumsuz tavrının ardında büyük askersel iş çevrelerinin ve bunlara bağlı olanların çıkarları vardır.

Bu olumsuz gelişme Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun son iki oturumunda (36. ve 37.), silahsızlanma konusunda ikinci özel oturumunda ve BM özel bürolarının çalışmalarında görüldü.

ABD, stratejik silahların sınırlandırılması ve azaltılması üzerine Sovyet-ABD görüşmelerinde (1982'de başladı), Avrupa'da nükleer silahların sınırlandırılması görüşmelerinde, ya da hemen hemen on yıldır süren Orta Avrupa'da silahlı güçlerin ve silahların karşılıklı olarak azaltılması görüşmelerinde bir ilerleme kaydedilmesi için hiçbir istek göstermedi.

Emperyalistler nükleer savaşın ilk saatlerinde milyonlarca insanın kaçınılmaz olarak yaşamlarını yitireceğini kesinlikle bilmektedirler. Bu noktada uzmanların hesapları hiçbir kuşkuya yer vermiyor. Bir megatonluk bir bomba bir milyon nüfuslu bir kente düştüğünde, kent nüfusunun 300–350 bini biranda silinecek, 200 bini de kaçınılmaz olarak acılı bir ölüme mahkum olacaktır. Ama açıktır ki, böylesi bir savaş durumunda bir megatondan daha fazla güç kullanılacaktır.

Amerikalı askersel manyaklar bu canice oyuna iyi bir görünüş vermek için «sınırlı nükleer savaş» görüşünü öne sürüyorlar. Bu bir yalandır. Yığınsal kırım silahları üzerindeki tek başına egemenlik çoktan tarihe karıştı. Bugün varolan silah depoları yeryüzündeki tüm canlıları birkaç kez yokedebilir. Nükleer bir savaş başlatacak olanların herhangi bir «sınırlaması» kesinlikle gerçek dışıdır. Hatta «sınırlı» bir savaş bile Hiroşima ve Nagazaki trajedisini düzinelerce, yüzlerce defa çok daha korkunç sonuçlarla yeniden doğurabilir. Bu böyle iken, doktrini ve stratejik planı Pentagon tarafından, Reagan'ın emirleriyle çizilen «uzun süreli» bir nükleer savaşın etkilerini saymaya gerek yok.

ABD'nin ve onun en yakın bağlaşıklarının, nükleer tehdidi ortadan kaldırma girişimlerine karşı engelleyici yaklaşımı, Washington'un nükleer savaş planlama adımları, insanlığın yaşamsal çıkarlarına yüzseksen derece terstir ve uluslara karşı gaddarca bir suç işlemektir.

Ancak, emperyalistlerin barış güçlerinin girişimlerini sürekli olarak torpillemelerinin yanısıra başka birşey daha var. Onların kendi «girişimleri» genellikle saldırgandır, uluslararası durumu kötüleştirmekte, dünyada gerginliği artırmakta ve 70'li yıllarda yararlı etkileri açıkça görülen yumuşama sürecini zayıflatmaktadır. Bu, herşeyden önce Avrupa için geçerlidir. Avrupa'ya yönelik ABD politikası aslında büyük güç, anti-Avrupa politikası olup açıkça barış, güvenlik ve anakarada karşılıklı yarar temelindeki işbirliğine karşı işlemektedir. Bunun iki odak noktası vardır. Birincisi,

Batı Avrupa'nın nütron ve kimyasal silahların yanısıra son orta menzilli nükleer sistemlerle, oluşabilecek tüm korkunç sonuçlarla potansiyel bir savaş alanına dönüştürülmesi, ikincisi, Avrupa'da değişik alanlarda, öncelikle ekonomik alanda sosyalist ülkelerle ve ABD'nin Batı Avrupalı rakiplerinin zararına işbirliğinin bozulmasıdır.

Washington, Sonuç Belgesi ABD başkanınca da imzalanmış olan Helsinki Konferansı'nda uluslararası ilişkilerde konulan sağlıklı temelleri yıkmayı amaçlamaktadır. Washington, Avrupa'yı toplumsal sistemleri farklı ülkeler arasında cepheleşmeye ve sonunda politik ve askersel gerginliği arttırıcı bir duruma itmektedir. Bunun bir göstergesi Washington'un Madrid Toplantısı'nı karıştırma yönündeki sürekli çabalarıdır.

Son zamanlarda ABD artan ölçüde, dünyanın jandarması gibi provokatif bir biçimde ve tepeden bakarak kendi işine gelmeyen gelişmeleri, özellikle de Asya, Afrika ve Latin Amerika'da kurtuluş hareketlerindeki yükselişi önlemeye çalışıyor. Bu amaçla, günümüz sömürgecileri için tehlike oluşturabilecek yerlerde durumu normalleştirme aracı olarak «Çevik Güçler» kurdu. Bu «Çevik Güçler» deki görevlilerin sayısı 230.000'i aşıyor ve gerekirse daha da artırılabilir.

Bu güçler çoktandır yabancı topraklarda yerleştirilmiş olan 500 binden fazla güce ek, güçlü, hareketli bir müfrezedir. ABD'nin, dünyanın 114 ülkesinde 2.500 askersel üs ve tesisi vardır. Bunlardan 400'ü ana üslerdir. 380'i ise Sovyet sınırlarının hemen yakınında bulunmaktadır. Bunların saldırgan amaçlarından, saf kimselerin dışında hiç kimse kuşku duymaz. ABD'nin nükleer potansiyelinin aşağı yukarı üçte biri ülke dışındadır. Bunların 7 bini Batı Avrupa'da, 1.800'ü Asya'da ve 2.500-2.800'ü sabah, akşam okyanusta dolaşan gemilerde olmak üzere 12 bin atom başlığı vardır.

Ortadoğu'da, Güney Afrika'da, Afrika Boynuzu'nda, Güney Atlantik'te Orta Amerika'da ve Karayipler'deki çatışmalarda ve «sıcak noktalarda» suçlanacak olan emperyalist politikadır. ABD emperyalizminin desteklediği İsrail'in saldırgan politikasının bir ürünü olan Ortadoğu bunalımı bunlardan en uzun ve acılı olanıdır.

Emperyalist saldırganlığın, halkların iradesinin kabaca çiğnenmesinin tipik bir örneği, Birleşmiş Milletler kararlarında öngörüldüğü üzere Hint Okyanusu'nun bir barış bölgesine dönüştürülmesine emperyalist güçlerin karşı çıkmasıdır. Amerikan kıtasından çok uzakta olan bu bölgede artan Amerikan askersel varlığı, kıyı devletlerin güvenliğine ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Pentagon'un 25'i aşkın askersel tesisi şimdi bu bölgeye yerleştirilmiş durumdadır. Bu tesislerin en önemlisi olan Diego Garcia'daki deniz ve hava üssü nükleer ve kimyasal silahlarla donatılmıştır. Bu tesislerde 140 bin asker vardır ve ABD Hint Okyanusu'ndaki askersel altyapı

tesislerini daha da artırmaktadır. Gazete haberlerine göre, bu amaçla 30 milyar dolar harcayacağı beş yıllık bir program hazırlamıştır.

Global saldırganlığına bir «yasallık» görünümü kazandırmak ve askersel ve politik bağlaşıklarını aynı doğrultuya çekebilme için Washington, NATO'nun eylem alanının coğrafi sınırlarını genişletmeye çabalamaktadır. NATO'nun sınırlarını genişletme olasılığı, Mayıs 1982'deki NATO Konseyi tutanaklarına resmen geçirilmiştir.

Kendi «yaşamsal çıkarlar»ını savunma bahanesiyle, başta ABD olmak üzere emperyalist güçlerin Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerine karşı böylesi planları, keyfi eylemlerle eş anlamlıdır. Böylesi planlar, açıkça anti-emperyalist bir konuma sahip olan ülkeleri hedef almakla da sınırlı kalmıyor. İngiltere'nin saldırısına destek olan NATO güçlerinin «kollektif eylem»i, geçen yıl askersel rejimi belirgin bir biçimde tutucu olan Arjantin'i de hedef aldı. Bundan ötürü, şurası apaçık ortadadır ki, *NATO'nun eylem alanının genişletilmesi, gelişmekte olan bütün ülkelerin bağımsızlık ve egemenliğini emperyalist darbelere karşı korunmasız bırakıyor.*

Reagan yönetiminin işbaşında bulunduğu dönem, *askersel harcamalarda çok daha hızlı bir artışla belirginleşiyor.* Askersel amaçlı harcamalara bütçeden ayrılan pay, 1981 yılında 160 milyar dolar iken, bu miktar 1983 yılında 232 milyar dolara yükseldi. Silahlanma yarışını tırmandırmak için «beş yıllık bir plan» başlatıldı. 1983–1987 döneminde gerçek askersel harcamalar, yani enflasyon payı hesaba katıldıktan sonraki harcamalar, Carter döneminde yılda % 5 artarken, Reagan döneminde yılda % 7 yükselecektir. Amerikan basını bu askersel programın maliyetini 1,5 ile 2,25 trilyon dolar arasında bir miktar olarak tahmin ediyor. Pentagon'un ilk darbe silahı olarak gördüğü «MX» türü 100 adet kıtalar arası balistik füzenin yapımı ve yerleştirilmesi, 100 adet stratejik «B-1B» bombardıman uçağı, «radarların belirleyemediği» «Stealth» bombardıman uçağı, atom füzeleri taşıyan «Trident» denizaltıları ve birkaç bin kanatlı füze için para ayrılmıştır. Amerikan stratejik nükleer silah deposu, bugünkü 15 bini aşkın atom başlığından 1990 yılı başlarında 20 bine çıkarılacaktır.

Militaristlerin planlarındaki propaganda toz-dumanından biri de «Sovyet tehdidi» denilen kuyruklu yalandır. Bunların asıl amacı ABD'nin askersel üstünlüğünü sağlamak ve bir yandan ABD ve NATO, öte yandan Sovyetler Birliği ve Varşova Antlaşması Örgütü arasındaki dengeli ilk gurup lehine değiştirmektir. Bu politikanın özellikle tehlikeli bir yanı, yaklaşık 600 «Pershing-2» ve «Tomahawk» kanatlı füzesinin, yani yeni Amerikan orta menzilli nükleer füzelerinin NATO kararıyla Avrupa ülkelerine yerleştirilmesi olacaktır. Bu füzelerin yerleştirilmesi için Federal Almanya, İngiltere ve İtalya'da hazırlıklar sürüyor.

Kanatlı füzeler için öngörülen başta iki elementli gaz olmak üzere kimyasal silahlar yapımına milyonlarca dolar ayrılıyor. «Washington Post»

gazetesine göre, Şu anda ABD, Avrupa, Japonya ve Pasifik Okyanusu'ndaki Johnston adasındaki Amerikan silolarında 3 milyonu aŐkını kimyasal silah bulunmaktadır. Bu kimyasal silahlar tđm dđnyadaki nđfusu birkaç kez yđk edecek boyutlardadır.

Washington, yeni nđkleer silah sistemlerini geliŐtirmeyi hızlandırıyor. Bunun bir gđstergesi patlama denemelerinin sayısının artırılmasıdır: 1982 yılının ilk on ayında bu tđrden 17 deneme yapılmıŐtır. Bu sayı bundan 6nceki 12 yılın her birinde yapılan denemelerden 6ok daha fazladır. Bu konuda ellerini serbest hissetmek i6in, Washington, Sovyetler Birliği ve İngiltere ile nđkleer silah denemelerinin genel ve toptan yasaklanması g6rüşmelerini yarıda kesmiŐtir. Ger6ekten, Şimdiki ABD y6netimi gđcđ 150 tonu aÇan nđkleer patlama denemeleri yapmayı dđŐđnđyor. Oysa, Sovyetler Birliği ile ABD arasında imzalanmış olan anlaşma bu tđr denemeleri yasaklıyor. Washington'un militarist plan ve eylemleri, yalnızca gezegenimizce sınırlı değildir. Bu planlar uzayı da i6ine alıyor. ABD basınına g6re, Reagan y6netimi gelecek 5 yılda uzay «araŐtırmaları» konusundaki askersel harcamaları, toplam askersel harcamalardaki artış oranından 6ok daha hızlı yđkseltmeyi planlıyor. Reagan y6netimi «Shuttle» (Mekik) tđrđ uzay gemilerine bđyđk umut bağlıyor. Yıldı 52 u6uŐa varacak olan yoğun Mekik Programının ger6ekleŐmesi 6teki uzay faaliyetlerinin yanısıra Amerikan uzmanlarının bile itiraf ettikleri gibi, yeryzđnđn iklimi üzerinde ciddi olumsuz sonu6lar doğurabilecek 6l6dedir.

Yapay uyduların ortadan kaldırılması i6in bir sistem 6ok hızlı bir tempoyla geliŐtiriliyor. Lazer ve 6teki silahlar konusunda da 6alıŐmalar yđrđtđlđyor. Şimdi ABD Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı bir Uzay Komutanlığı da kurulmuŐtur.

Tđm bunlar yumuŐamayđ zayıflatma, uluslararası gerilimleri artırma, sağuk savaşa geri d6nđŐ ve insanlığı bir nđkleer yıkıma iten canice emperyalist politikanın tartışma g6tđrmez kanıtlarıdır.

EMPERYALİZM, ENDÜSTRİLEŞMİŞ KAPITALİST ŐLKELERDE GİTTİK6E DAHA 6OK SAYIDA EMEK6İYİ SOSYAL ZORLUKLARA VE YOKSULLUĞA İTİYOR

Emperyalizmin başlattığı ve sđrekli hızlandırdığı silahlanma yarıŐı, ekonomik ve sosyal ilerleme olanaklarını azaltarak, barıŐıl ama6lar i6in daha 6ok üretim yapılmasını 6nleyerek ulusların maddesel ve parasal kaynaklarının gittik6e bđyđk bir b6lđmđnđ yutuyor. Bu canice politika, endüstrileşmiş kapitalist Őlkelerdeki emek6ilerin gđnlđk yaŐamını doğrudan etkiliyor.

Kapitalist dünya, son 10 yıldaki üçüncü ekonomik bunalımını geçiriyor. Bu bunalım, 1930'ların büyük çöküntüsüne eş ölçülerdedir. Bu koşullarda, tekelci sermaye burjuva toplumunun hastalıklarına, emekçi yığınların zararına çareler bulmak için her zamankinden daha çok çaba gösteriyor. Yaşam düzeyine saldırı hızlanıyor. Her yerde eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve konut alanında kamu harcamaları kısıtlanıyor. Ücret ve maaşlar donduruluyor, hatta düşürülüyor.

Bu politika, kendini en belirgin bir biçimde ABD'de gösteriyor. 1982 yılı federal bütçesinde, sosyal gereksinimler için ayrılan fonlar 35 milyar dolardan fazla bir kısıntıya uğradı. Kesintiler 250 programı içine alıyor. Bu, yıllardır uzun ve çetin bir savaşım sonucunda yoksulların kazandığı tüm sosyal güvenlik sisteminin kemirilmesi anlamına geliyor. Reagan yönetiminin anti-sosyal önlemlerinden birkaçını sıralayalım: Reagan yönetimi,

- ulusal azınlıkların ve nitelsiz işçilerin mesleki eğitim programlarını iptal etti;
- işsizlik parası süresini 39 haftadan 26 haftaya indirdi;
- 875 bin ailenin gıda yardımını kesti;
- 5 milyon Amerikalıya gıda yardımını büyük ölçüde düşürdü;
- dar gelirlilerin, yaşlıların ve sakatların sağlık yardımı harcamalarını kısıtı, bu önlem 29 milyon kişiyi etkiliyor;
- 2,4 milyon aileye kira yardımını azalttı;
- devlet okullarına bütçeden ayrılan parayı önemli ölçüde düşürdü, bunun sonucu 1982 yılında 55 bin öğretmen işsiz kaldı.

1983 yılı federal bütçesi, sosyal harcamalarda toplam 25,9 milyar dolar ek bir kısıntı daha öngörüyor. Reagan'ın baltası yoksullara ve yaşlılara tıbbi yardıma, gıda yardımına, mesleki eğitim ve istihdam programlarına, çok çocuklu ailelere yardıma, okullara, kamu ulaşımına ve öteki hizmetlere devlet yardımına büyük darbeler indirdi.

Sosyal gereksinim harcamaları, daha pek çok ülkede saldırıya uğruyor. 1981 yılında *Federal Almanya* bütçesinde «kırmızı kalem»le yapılan indirimler pek çok sosyal harcama üzerinde etkisini gösterdi. Bütçeden işsizlik parası için ayrılan miktar 250 milyon mark azaltıldı. Eğitime ayrılan miktar 100 milyon mark indirildi. Bu yılki «kemerleri sıkma» sosyal harcamaları 14 milyar mark daha düşürecektir.

İngiltere'de, tekeller ve egemen çevreler emekçilere karşı bir «haçlı seferi» yürütüyorlar. Thatcher hükümeti eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve konut harcamalarını önemli ölçüde azalttı.

İtalya'da sosyal koşullar her alanda kötüleşiyor, 1981–1982 yıllarında, hükümet okul yapımını askıya aldı. Üniversite harçları artırıldı. 1982 bütçeşinde sağlık harcamaları için ayrılan para 5 trilyon lîret azaltıldı.

Kanada'da «sosyal tutuculuk»a doğru bir kayış başladı. Vergiler artıyor. Emeklilik maaşı azaltıldı. Hükümet en geniş halk kesimlerinin çıkarlarını ters yönde etkileyen kimi adımlar atıyor.

Öteki kapitalist ülkelerde de benzer bir gelişme eğilimi var. Ve bu git-tikçe daha çok sayıda insanın kendini resmi yoksulluk çizgisinin altında bulduğu, yani gerçek anlamda fakirleştiği bir zamanda oluyor. ABD'de 1982 yılında fakirlerin sayısı 32 milyon dolayında. Bu sayı nüfusun yüzde 14'üne eşit. İtalya'da 8 milyon kişi, AET Komisyonu tahminlerine göre, fakirlik çizgisinin altında yaşıyor. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün verilerine göre, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'ne (OECD'ye) üye 24 ülkede 60 milyon insan (nüfusun yüzde 12 si) yaşamak için gerekli asgari miktarın daha altında bir gelir elde ediyorlar.

Tekellerin çıkarına, emekçiler eşine rastlanmadık ölçüde sömürülüyor-lar. Amerika Birleşik Devletleri'nde kurumlar vergisi ve en zengin kesimin gelir vergileri önemli ölçüde düşürüldü. Bu vergi indirimi, 1982 yılında tekellerin 52 milyar dolar gibi göz kamaştırıcı bir «tasarruf» yapmalarını sağladı. ABD Komünist Partisi'nin tahminlerine göre, önümüzdeki 6 yıl içinde, kurumlar vergisinde 165 milyar dolar indirim yapılacak. Federal Almanya Cumhuriyeti'nde 1981 yılının ilk yarısında emekçilerin gelirlerinden yapılan kesintiler $\frac{0}{0}$ 6,3 artarken, işverenlerin kârlarından alınan vergiler yüzde 6,2 düşürüldü. Öteki kimi ülkelerde de benzeri bir eğilim var.

Böylece, yığınların sosyal ve ekonomik haklarına karşı tekeli burjuvazinin geniş bir saldırısıyla karşı karşıya kaldığımızı görmüş oluyoruz. Bu halk düşmanı politika, milyonlarca sıradan insan için gerçek bir trajediye dönüşüyor.

Günümüzde kapitalist ülkelerde ekonomik bunalım işsizlikte keskin bir tırmanışa yol açtı. ABD'de 12 milyon insan ya da çalışabilir nüfusun $\frac{0}{0}$ 11'i çalışma hakkından yoksun bırakılmış durumda. Bu, savaş sonrasında en yüksek sayıdır. AET ülkelerinde de, benzeri bir «rekor» kaydedilmiş bulunuyor. 1982 yılı sonlarında AET ülkelerindeki işsizlerin sayısı 11,5 milyona ya da iş gücünün $\frac{0}{0}$ 10,3'üne yükselmiş durumda. 3,3 milyon kişi ile İngiltere işsizlerin sayısında başı çekiyor. İtalya'da işsizlerin sayısı 2 milyonun üzerinde. Fransa ve İspanya'da da öyle. FAC'de işsizlerin sayısı 2 milyon kadar, Kanada'da 1,5 milyonu aşıyor. Japonya'da ise 1,3 milyon. Toplam olarak 24 endüstrileşmiş kapitalist ülkede 31 milyon kişi işsiz. Dahası, bunlar resmi burjuva istatistikleri. Bu istatistikler gerçek durumu yansıtmaktan uzak kalıyorlar. Örneğin ABD'de sendikalara göre, 12 milyon değil, 15 milyon işsiz var ve bunların çoğu işsizlik parası almıyorlar.

İşsizlik, emekçi kesimlerin hepsine felaket getiriyor. En çok kadınlara, gençlere, yaşlılara ağır darbeler indiriyor. ABD'de beyaz derili gençlerin % 20'sinden çoğu, siyah derili gençlerin ise yaklaşık % 50'si işsizdir. «Time» dergisinin yorumuna göre, «Hem genç, hem de kadın olmak çifte tehlikedir». Batı Avrupa ülkelerinde işsizlerin % 40'ından çoğunu 25 yaşına kadar olan insanlar oluşturuyor. 1980'li yılların başlarında FAC'de işsizlerin % 51'ini, Fransa'da % 53'ünü, Belçika'da da % 60'ını kadınlar oluşturuyor.

Kapitalist emek pazarında tipik olan durum, yapısal işsizliktir. Bu yapısal işsizlik, belirli coğrafi bölgelerde toplulaşmış olan «geleneksel» endüstrilerdeki düşüşün bir sonucudur. Bu da, aynı iş ve mesleği yapan ve aynı nitelikteki çok sayıda insan zaten işsiz olduğu için, işsiz bir kişinin yeni bir iş bulmasını hemen hemen olanaksız kılıyor. Ve kapitalizm koşullarında, yeni bir meslek öğrenmek isteyen insanların aşması gereken engeller onları süreklili ve çokçası verimsiz bir iş arayışı peşinde koşmaya mahkum ediyor. İngiltere'de 1981 yılında işsizlerin % 70'inden çoğu 13 haftanın üzerinde işsiz kalmıştır. Yüzde 26'sı ise 1 yılı aşkın bir süredir işsizdir. ABD'de 15 haftanın üzerinde işsiz olanlar işsizlerin yaklaşık dörtte birini oluşturuyor. Fransa'da işsizlerin yüzde 74'ünün üç ay ya da daha uzun bir süre hiçbir işi yoktu. FAC'de bunların oranı yüzde 66 idi.

Ekonomik yoksunluklara ek olarak, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki yapısal işsizlik sert sinirsel gerginliklerin kaynağı, zihinsel ve kalp hastalıklarının nedeni oluyor. Amerikan uzmanlarının tahminlerine göre, ülkede işsizlikte yüzde 1'lik bir artış, kalp hastalıklarından ölüm oranını yaklaşık % 2 artırıyor; erkeklerde zihinsel hastalıklar yüzde 4,3, kadınlarda ise yüzde 2,3 yükseliyor; intiharlarda ise yüzde 4,1 bir artış görülüyor.

Fransa'da, ayda 6 ya da 7 intihar, işsizliğin doğrudan bir sonucudur. Cambridge Üniversitesi ekonomistlerinin tahminlerine göre, İngiltere'de bugünkü tutucu hükümetin politikası, işsizlik ve sosyal harcamaların azaltılmasından doğan çeşitli gerginlikler sonucu 50 bin insanı vaktinden önce ölüme mahkum ediyor. İngiliz ekonomistlerine göre, aynı nedenle bir 50 bin kişi daha 1984 yılına dek kendilerini hastaneler ya da tımarhanelerde bulacaklardır.

İşsizlik artışındaki bu sayıların gerisinde, burjuva propogandasının «refah devleti» ve «fırsat eşitliği» toplumu dediği kapitalist sistemin çeperlerinde kendilerini bulan milyonlarca insanın karşı karşıya geldiği çetin güçlükler, tuzla buz olmuş umutlar, düş kırıklıkları, kötürümleştirilen yazgılar, çöküntü ve umutsuzluk yatıyor. Kapitalist sistemin sosyal-ekonomik ilişkilerinin artık miyadını doldurmuş olması, bu insanların başına gelenlerin trajediyi gösteren tartışma götürmez bir gerçektir.

EMPERYALİZM VE ONUN YARDAKÇILARI, ÖZGÜRLÜKSEVER HALKLARA KARŞI GADDARCA SUÇLAR İŞLEMİYİ SÜRDÜRÜYÖRLER

Geçtiğimiz yıllarda emperyalizmin doğrudan suç ortaklığı sonucu işlenen saldırı eylemlerine ve soykırımlara tanık olduk. Bu saldırılar, kimi durumlarda Nazilerin işlediği suçlara eş ölçülerdedir.

ABD emperyalizminin «stratejik bağlaşığı» İsrail'in Lübnan'daki kanlı saldırısı dünyayı dehşete düşürdü. Sonuç: 60 bin ölü ve yaralı sivil insan. 6 kent yerle bir oldu. 30'u aşkın köy yakıldı, yıkıldı. 14 mülteci kampı dümdüz edildi. Yaklaşık 1 milyon insan evsiz barksız kaldı. BM özel ekiplerinin bildirdiğine göre, 4 Haziran 1982'den 15 Ağustos 1982'ye dek, 15 yaşın altında 11 bin 840 çocuk, 8.688 kadın ve yaşı 60'ın üzerinde 2.409 kişi öldürüldü ve yaralandı. Orador, Katin, Lidice ve Son My trajedileri, Filistin'deki Sabra ve Şatila kamplarında yineleni. Yaşlılar, kadınlar ve çocuklar da içinde, 7 bin sivil insan soy kırımının kurbanı oldu.

ABD emperyalizmi bu cinayetlerin suç ortağıydı. Saldırgana silahlarını o verdi, cinayete saldırganı o esinlendirdi. 1982 yılının ilk yarısında, yani saldırıdan kısa bir süre önce, Washington, İsrail'e .8 milyar dolar değerinde büyük bir askersel yardımda bulundu; Beyrut'u yerle bir eden, bilyalı bombalar da içinde, silahların yüzde 90'ı Pentagon'un silah depolarından geldi. İsrail'in 567 savaş uçağından 457'sini ABD sağladı. Yoğun nüfusun yaşadığı Lübnan kentlerine, Amerikan malı vakum, fosfor ve bilyalı bombalar atıldı. Emperyalizm, Lübnan'ı en modern silahların deneme alanı yaptı. BM Tüzüğü'nün 39., 41. ve 42. maddelerine göre, İsrail saldırısını durdurmak için etkin cezai önlemler alınmalıydı ve alınabilirdi. Ancak Güvenlik Konseyi üyesi olan ABD'nin veto hakkını kullanması sonucu, BM'in İsrail'i gemlemesi önleni ve cezasız kalan saldırgan, cinayet üzerine cinayet işlemeyi sürdürüyor.

Emperyalizm, *Afganistan* halkına karşı ilan edilmemiş bir savaş yürütüyor. 1982 yılında Amerikan Senatosu, Afgan karşı-devrimcilere askersel ve mali yardımın artırılmasını kararlaştırdı. Son yıllarda bu yardımlar 217 milyon dolara ulaştı. ABD'li akıl hocalarının yönetiminde Pakistan'da yaklaşık 60 bozguncu merkezde paralı asker çeteleri talim görüyor ve sonra bunlar Afganistan topraklarına gönderiliyor. Emperyalizmin silahlandığı ve kışkırttığı karşı-devrimci çetelerin eylemlerinden binlerce sivil Afganistanlı zarar gördü; bugüne dek bu haydutlar 1.500 okulu ve yüzlerce evi tahrip ettiler.

Kendi halkının kökünü kazımak için bir savaş yürüten *El Salvador*'daki askersel diktatörlüğün gaddarca cinayetlerinin içinde doğrudan emper-

yalizm vardır. 1980–1982 döneminde, ABD'nin Salvador cuntasına yaptığı yardım 400 milyon dolara ulaştı. Aynı dönemde, bu ülkelerdeki soykırım kurbanlarının sayısı 40 bini aştı. Morazan eyaletindeki trajedinin sorumlusu emperyalizmdir. Bu eyalette, ABD'de talim gören ve Amerikan silahları kullanan katiller, birkaç gün içinde beşikteki bebelerden 95 yaındaki ihtiyarlara dek tam 1.009 sivil öldürdüler.

Guatemala'nın da «ikinci bir El Salvador» durumuna gelmesinin sorumlusu emperyalizmdir. Yalnızca 1981 yılında ABD, Guatemala yöneticilerine 3,2 milyon dolar askersel yardım sağladı. Aynı yıl içinde Guatemala cuntası, yüzde 80'i sivil 13.500 insanı yok etti. 1982 yılının Mart ve Ekim ayları arasında 2.600 kişi daha öldürüldü.

ABD emperyalizmi, gizli savaşımı *Nikaragua*'ya uzattı. 1980–1982 yılları arasında ABD emperyalizminin Honduras'da kurduğu 17 askersel kamptan düzenlenen 80'i aşkın silahlı saldırıda sivil halk kırıma uğratıldı. 1982 yılı sonunda, ABD yönetimi Sandinis hükümete karşı CIA'yı yeni bir eylem programı yapmakla yetkili kıldı.

Küba birliklerinin varlığını bir bahane olarak kullanan ABD-Güney Afrika ikilisi, *Angola*'daki durumun istikrarını bozma girişimlerini hızlandırdı. 1981 ve 1982'de Güney Afrika birlikleri birkaç kez *Angola*'ya karşı geniş çaplı saldırıya geçtiler. Bu saldırılar sonunda kasabalar, kentler tahrip edildi, yüzlerce insan öldü, yaralandı.

Emperyalistlerin ve ırkçıların oluşturduğu sabotaj birlikleri *Mozambik*'te 10 binin üzerinde insanın ölümüne neden oldu.

Namibya'daki yurtsever güçlere karşı sömürgeci bir savaş yürüten Güney Afrika'ya emperyalizmin ekonomik askersel ve diplomatik yardımı sürüyor. Yalnızca 1980 yılında, bu savaş 1.500 insanın yaşamına mal oldu. Hitlercilerin Özel Komando Birlikleri, SS'leri örnek alan «yıkıcı güçler», bu ülkede faaliyet gösteriyor.

Emperyalizm ve onun kiralık katilleri, emperyalizme karşı savaşım veren politikacıları, tanınmış kişileri, işçi sınıfı ve kurtuluş hareketi yöneticilerini, komünistleri fiziksel bakımdan ortadan kaldırmak için cinayet yöntemlerine başvuruyorlar.

Geçtiğimiz yıllarda, böylesi kasapların ve kiralık katillerin yaşamlarına kıydıkları kişiler arasında şunlar var: *Kemal Türkler*, Dünya Barış Konseyi üyesi, sendika yöneticisi, (Türkiye); *Enrique Alvarez Cordoba*, Devrimci Demokratik Cephe Başkanı (El Salvador); *Nazır Abbasi*, Gençlik Lideri (Pakistan); *Gerardo Cuesta*, Uruguay Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi, Ulusal İşçiler Birliği sekreteri; *Macit Ebu Şarar*, Filistinli seçkin yazar ve gazeteci, El Fetih Merkez Komitesi üyesi; *Avelino Ul*, Kızıl Derililer Hakları Hareketi yöneticisi (Kolombiya); *Pio La Torre*, İtalyan Komünist

Partisi yönetim üyesi, Parti bölge komitesi sekreteri, sayılav; *Neil Aggett* ve *Ruth First*, sendika ve ırkçılığa karşı hareket yöneticileri (Güney Afrika); ve daha birçok seçkin ilerici.

Gerici rejimlerin zıندانlarındaki dünyaca tanınmış özgürlük, demokrasi ve sosyal ilerleme savaşçısının yaşamları tehlikededir. Örneğin, Paraguay Komünist Partisi Birinci Sekreteri *Antonio Maidana* ve Paraguay İşçi Konfederasyonu Genel Sekreteri *Emilio Roa*, *Rock Derose*, Haiti Komünistleri Birleşik Partisi Sekretarya üyesi, ve *Silvio Cladue*, Haiti Hristiyan Demokrat Parti lideri; *Jaime Perez*, Uruguay Komünist Partisi MK Sekreteri, *Jose Luis Massera*, Uruguay Komünist Partisi Merkez Yürütme Kurulu üyesi, tanınmış bilim adamı; *Nelson Mandela*, Güney Afrika, Afrika Ulusal Kongresi lideri.

Emperyalizm, politik ve mali olarak desteklediği rejimlerde artan ölçüde kullanılan keyfi polis yöntemlerinin sorumlusudur. ABD'nin bu baskı makinesine tahsis ettiği para yılda 8,6 milyar dolara çıktı. Binlerce yurttaş kovuşturmanın kurbanı oluyor.

Şili'de zorba Pinoşet rejimi altında 30 bin kişi gözaltında bulunuyor. Suçsuz insanların işkencesi ve öldürülmesi sürüyor.

Türkiye'de 200 binden fazla insan 1981 ve 1982 yıllarında tutuklandı. Bunlardan 50 bini hâlâ tutukevlerinde. Rejim 52 DİSK yöneticisini yargılıyor, yüzlerce kişi Komünist Partisi üyesi olmakla suçlanıyor, ölüme varan işkencelerden geçiriliyor.

Paraguay'da 20 toplama kampında binlerce yurtsever mahkemeye çıkarılmadan bekletiliyor.

Pakistan'da askersel rejim 15 bin politik tutukluyu demir parmaklıkların ardında tutuyor.

Güney Afrika'da 120 bin politik tutuklu var. Bu tüm nüfusa oranla en büyük sayıyı oluşturuyor. Sözde «özgür dünya»daki idam taleplerinin yüzde 90'ı Güney Afrika'da.

Sudan, Haiti ve Güney Kore'de yoğun bir baskı sürüyor.

Giderek daha sık, emperyalist gericilik yığınlarına karşı, değişik terörist grupları, faşist örgütleri kullanarak açıkça kaba güç uyguluyor.

ABD'nde, resmi verilere göre 1980–1981 yılları arasında «Ku Klüks Klan», «Omega-7», «Alfa-66»ya da «Yahudi Savunma Birliği» gibi aşırı sağcı örgütlerin işlediği canice suçlar beş kat arttı.

İtalya'da 1980 yılında 1.200 terörizm olayı kaydedildi. Sonuçta yaşlı, kadın çocuk da dahil 123 kişi öldü, 253 kişi yaralandı.

FAC'de 1981 yılında Neofaşist örgütler ve gruplar yaklaşık 2.000 suç olayına karıştılar ki, bu sayı 1980 yılındakinden iki kat fazladır.

İspanya'da 1981–82 yıllarında politik şiddet olayları 85 kişinin ölümüne neden oldu. 1982 yılının bir Ekim gününde, genel seçimlerden az önce, aşırı sağcılar anti-demokratik bir eylemde 20'den fazla bomba patlattılar.

Yunanistan'da, 1980–81 yıllarında Neo-faşist Ulusal Direniş Örgütü Atina'da 70 patlama olayı düzenledi.

Güney Afrika'da 1980 yılında resmen kayıtlı ırkçı rejimin karşıtlarına yönelik 1.600 kurşunlama, yakma ve öldürme olayına tanık olundu.

Son zamanlarda Fransa, İngiltere ve bazı kapitalist ülkeleri bir terör dalgası silip süpürdü.

Özgürlüksever insanlara karşı uygulanan soykırım ve zorbalık emekçi halkın çıkarları için savaşanların fiziksel olarak yok edilmesi ve halk düşmanı diktatörlüklere politik ve mali destek gösterilmesi emperyalist politikanın bir parçasıdır.

EMPERYALİZMİN FAALİYETLERİ GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN ACIL SORUNLARINI DERİNLEŞTİRİYOR

Çoğu Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının sosyal-ekonomik geriliği, sömürgeci imparatorluk döneminin mirasıdır. Bugün insanlık, gelişmekte olan ülkelerdeki milyonlarca insanın son dönemlere dek çektiği zorluk ve yoksulukların faturasını emperyalizme ödetmeye hak kazanmıştır.

Yeryuvarlığının bu bölgelerinde her yıl 50 milyon insan açlıktan ölmektedir. Ote yandan FAO istatistiklerine göre yetersiz beslenenlerin, açların sayısı giderek artıyor. 1976 yılında bu sayı, 420 milyon iken, 1981'de 1 milyara yaklaştı. Bu, Asya'da gelişmekte olan ülkelerin nüfusunun yüzde 27'si, Afrika'da yüzde 22'si ve Latin Amerika'da yüzde 13'ünü oluşturmaktadır.

Dünyada yıllık tahıl üretimi kişi başına ortalama 33 kilo olduğu koşullarda halkların açlığının nedenini dünyada yeterince yiyecek olmadığı oluşturmamaktadır. Beslenme yetersizliği, yiyecek maddelerinin dağıtım ve fiyatlarını denetim altında tutan emperyalist tekellerin oluşturduğu canice bir sistemin sonucudur. Endüstrileşmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere gönderilen «yiyecek yardımı», hiçbir zaman açların doyurulması amacı gütmemiştir. Amaç, yiyecek maddelerinin daha yüksek kârla satılması, bu ülkelere bağımlılık zinciri vurulması ve emperyalizmin diktasının dayatılmasıdır.

BM kaynaklarına göre, gelişmekte olan dünyada 700–800 milyon insan tamamıyla okuma-yazma bilmiyor, 1,5 milyar insan ilk tıbbi yardımdan

yoksundur. Çocuk ölümü endüstrileşmiş ülkelerdekinden 6 kat daha yüksektir. Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının yaklaşık yüzde 40'ı «mutlak açlık» içinde yaşamaktadır ve 450 milyonunun ise hiçbir iş bulma umudu yoktur.

Bunlar ve diğer ağır sosyal sorunlar sosyalist ülkelerin önerdiği gibi askersel harcamaların kısıtlanması ve buradan aktarılan fonların halkın gereksinimlerine harcanmasıyla kolayca çözülebilir. Ancak emperyalist güçler böylesi insancıl ve olumlu öneriyi kabul etmeye yanaşmıyor. Tam tersine askersel harcamaları artırmaya devam ediyorlar.

Emperyalizm, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik geriliğinden yararlanarak, onların içinde bulunduğu zor durumu sömürüyor, yeni özgürlüğüne kavuşmuş halkları yağmalamayı artırıyor.

Geçen 30 yılda, emperyalizm bu ülkelerden bir zamanların sömürgeci güçlerinin kendi sömürgelerinden üç asırda elde ettiği gerçek değerlerin çok üstünde bir değer emiyor. Her yıl emperyalist tekeller 100 milyar dolar elde ediyorlar. Bu ülkelerin ekonomisine yatırılan her yeni dolar yabancı yatırımcılara ortalama 2,4 dolar kazanç getiriyor. Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarına kalan ise kendi doğal zenginliklerinin gerçek pazar değerlerinin yüzde 10-17'sidir. Geri kalanı tekellerin banka hesaplarına gitmektedir.

Emperyalist sömürü ekonomik geriliği derinleştirmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde kişi başına düşen gayri safi ulusal hasıla, yirmi yıl önce endüstrileşmiş ülkelerinkinin 26'da biri iken, bugün 44'te biridir. Öte yandan bu ülkelere hükümet «yardım»ları giderek azalmaktadır. OECD raporlarına göre son yıllarda en zengin 17 kapitalist ülke bunu önemli ölçüde düşürdü. (ABD yüzde 26 oranında) Buna paralel olarak gelişmekte olan ülkelere verilen kredilerin faiz oranları da arttı. 1981'de bunu Dünya Bankası yüzde 2 artırdı. Sadece yüzde 1 artış demek, yeni bağımsızlığına kavuşmuş devletlerin yılda ek 2 milyar dolar harcamaları demektir. Emperyalizmin yağmacı girişimleri sonucu, gelişmekte olan ülkelerin dış borçları 1982 yılında 540 milyar dolara fırladı.

Emperyalizm, gelişmekte olan ülkelerin iç işlerine politik müdahalesini artırarak sabotaj ve diğer planlarından hiçbir zaman vazgeçmedi. Bunu 1981-1982'de görülen gelişmeler de kanıtlamıştır.

Hindistan'da yetkililer Başbakan İndira Gandhi'ye karşı düzenlenmiş bir eylemi ortaya çıkardılar. Bunun arkasında iç gericilikle işbirliği yapan CIA ve diğer emperyalist casusluk örgütlerinin olduğu ortaya çıktı.

Mozambik'de ordu ve devlet aygıtı içinde çalışan ABD ajanlarının Başbakan Samora Machel ve ülkenin diğer liderlerini öldürme planları açığa çıkarıldı.

Zambiya'da Amerikan diplomatlarının Kenneth Kaunda hükümetine karşı yıkıcı eylemlere karıştıkları ortaya çıktı.

Libya devriminin lideri Muammer Al Kaddafi'yi fiziksel olarak yoketmek için ABD'nin gizli casusluk planları olduğu ortaya çıktı.

Gana'da yetkililer emperyalistlerin Rawlings hükümetini devirmek için kiralık askerler gönderdiğini açığa çıkardılar.

Mauritus'ta CIA'nın muhalefet lideri Paul Berenger'e suikast düzenleme planları ortaya çıktı.

Seychelles'de emperyalist gizli servislerince ve ırkçı Güney Afrika tarafından bir darbe örgütlemekle görevli askerlerin olduğu ortaya çıkarıldı.

Zimbabve'de Thornhill hava üssünde düzenlenen sabotajda CIA'nın parmağı olduğu bilinmektedir.

Demokratik Yemen'de yetkililer Suudi Arabistan topraklarında özel merkezlerde ABD'li uzmanlarca eğitilmiş bir grup sabotajcıyı tutukladılar.

Grenada'da CIA ve ajanları ülkenin liderlerini öldürtmek için sayısız girişimlerde bulundular.

Gelişmekte olan ülkelerde emperyalizmin yürüttüğü faaliyetler, milyonlarca kişinin çektiği zorluklar ve acıların sömürsü, ekonomik yağmacılık ya da politik müdahale, yalnızca ve yalnızca suç olarak tanımlanabilir.

EMPERYALİZM SOSYALİST ÜLKELERİN İÇİŞLERİNE KARIŞMA ÇABALARINI ARTIRIYOR

Son zamanlarda emperyalizm, sabotajlar ve yıkıcı eylemler yoluyla sosyalist ülkelere karşı büyük boyutlu bir saldırı başlattı.

Bu eylemlerin ana hedefi sosyalist Polonya'dır. Haziran 1980'de NATO ülkeleri de Polonya'daki halk erkine karşı yıkıcı eylemde bulunmak üzere 400'den fazla merkez kuruldu. Çok sayıda matbaa malzemesi ve radyo vericisi kaçak olarak Polonya'ya sokuldu ve karşı-devrimci grupların kullanımına sunuldu. Uçlarına, içi yıkıcı amaçlı yayın dolu kutular bağlı binlerce balon ülke üzerine yollandı. Polonya İçişleri Bakanlığının verilerine göre, 1981'de emperyalist gizli servislerinin, casusluk ve yıkıcı eylemlerde kullanmak amacıyla Polonya yurttaşlarını elde etme çabaları yaklaşık % 40 arttı.

CIA'ya bağlı «Özgür Avrupa» radyosunca talimatlar ve ayaklanma planları hazırlanıp yayınlandı. Ocak 1982'de ABD yöneticileri televizyonda

Polonya'ya karşı eşi görülmedik bir yıkıcı saldırıya giriştiler. Eylül 1982'de İsviçre'deki Polonya Büyükelçiliğine karşı emperyalist gizli servislerince düzenlenmiş provokatif bir saldırıda bulunuldu.

Polonya'ya karşı geniş ekonomik «yaptırımlar» uygulandı. Bunlar birçok gıda maddesinde tüketimin, ilaç vb. üretiminin büyük ölçüde düşmesine yol açtı. Bu uygulamalar uluslararası hukukun evrensel olarak benimsenen normlarına uymuyor. Egemen bir devletin iç işlerine kabaca karışma anlamına gelen bu uygulamalar yalnızca Polonya halkına karşı işlenmiş bir suç olarak nitelendirilebilir.

Polonya'daki olayları gerekçe yapan emperyalistler *Sovyetler Birliği*'ne karşı yeni provokasyon eylemlerine giriştiler. 1981 sonlarında Reagan yönetimi Aeroflot uçaklarının ABD seferlerini kaldırdı, gemi taşımacılığı ve tahıl ticareti konularındaki görüşmeleri erteledi, Sovyet-ABD bilimşel ve teknik ilişkilerini kısıtladı ve başka önlemler getirdi. Petrol ve gaz üretiminde ve naklinde kullanılan araçların *Sovyetler Birliği*'ne satılmasını yasakladı ve Haziran 1982'de bu yasakları daha da genişletti. Bu ekonomik baskı çabaları bir sonuç vermedi. Ne ki uluslararası durumu büyük ölçüde kötüleştirdi ve halklar arası işbirliğini ve karşılıklı anlayışı zedeledi.

Son yıllarda *Küba* aktif emperyalist yıkıcı girişimlere hedef oluyor. ABD emperyalistlerinin *Küba* halkına karşı yeni provokasyonlarda bulunmak için başvurdukları yöntemler, ekonomik kuşatmayı artırmaktan, silah şarkırdatmaktan, casusluk faaliyetlerinin yoğunlaştırılmasına, sabotajlara ve «cezalandırma» eylemleri tehditine kadar uzanıyor. 1981'de, Pentagon ve CIA'nın *Küba*'yı tamamen denizden kuşatmayı ve hatta *Küba* kıyılarına çıkartmalar yapmayı bile öngören planlar yaptığı açığa çıktı.

Emperyalizm *Kamboçya* sınırlarındaki ormanlıklarda üslenmiş olan Pol Pot haydut çetelerini şirin göstermek için silah ve para yardımlarının yanı sıra politik spekülasyonlara, karalama kampanyalarına başvuruyor. Karşı devrimci gruplara el uzatıyor, bunlardan çeşitli «koalisyonlar» oluşturuyor, bunlar yardımıyla bu ülkedeki halk erkini yıkmayı umuyor, *Kamboçya*'lıların sosyalist bir toplumun temellerini atmasını önlemeyi umuyor. Emperyalistler *Laos* halkına karşı da aynı amaçlarla, Ekim 1982'de, «sürgündeki *Laos* hükümeti»nin kurulduğunu açıkladılar.

Emperyalizmin sosyalist ülkelere karşı psikolojik savaşı büyük hız kazandı.

ABD'nin başlıca dış politika propaganda ajansları 1981'de bu amaçla 489 milyon dolar harcadılar ve 1983 için 640 milyon dolarlık talepte bulundular. Emperyalist ülkelere günümüzde *Sovyetler Birliği*'ne karşı faaliyet yürüten 400 propaganda merkezi ve örgütü vardır. 40 radyo istasyonu günde toplam 200 saatten fazla ve 23 dilde yayın yapıyor. Polonya'ya yönelik yayınlar, bu ülkedeki radyo istasyonlarının yayınlarının üç katını aşı-

yor. Yalnızca Batı Almanya topraklarında 326 iletici ve 38 röle istasyonu bulunuyor. Polonya düşmanı yayınlar son zamanlarda üç katına çıktı.

1982'de CIA'ya bağlı «Özgür Avrupa» radyosunun kaynakları 100 milyon dolar artırıldı.

1980–1982 döneminde emperyalizmin propaganda araçları, sosyalist ülkelerde sözde insan haklarının çiğnendiği, «Sovyet askersel tehdidi», uluslararası terörizmde «Sovyet parmağı» vb. gibi konularda sosyalizmin konumlarını küçük düşürmek amacıyla geniş karalama kampanyalarına giriştiler. Sosyalist ülkelerin ekonomik ve sosyal yapılarını destabilize etmeyi ve «aşındırma»yı amaçlayan çabalara hız verildi. 1981'de Washington'da ABD propaganda personeli için düzenlenen bir dizi seminer bu konuda çarpıcı bir örnektir. Bunlardan biri, Sovyet ekonomisinin geleceğini ters yorumlama konusunu, bir diğeri ise sosyalist ülkelerin kapitalist yönde «adım adım evrimi»ni sağlama konusunu ele almıştı.

Başkan Reagan'ın açtığı komünizme karşı «Haçlı Seferi» kavramına tamamen uygun olan ideolojik bir yıkıcılık örneği de, 1982 sonbaharında Washington'da düzenlenen «komünist ülkelerin demokratikleştirilmesi» konulu konferanstı. Bu konferansa CIA uzmanları ve yıllarca önce Macaristan'da ve Çekoslovakya'da ve son olarak da Polonya'da karşı devrimci komplolar planlamış olan yüksek düzeydeki ABD propaganda personeli katıldı.

Sosyalist ülkelere karşı emperyalist yıkıcılık, başka ülkelerin içişlerine karışmayı açıklıkla yasaklayan uluslararası ilişkilerin evrensel olarak benimsenen normlarına, BM yasasına ve Helsinki Sonuç Belgesine karşı açık bir meydan okumadır. Bu, barışı, güvenliği ve uluslar arasındaki işbirliğini tehlikeye attığı için bir suçtur.

Emperyalizmin artan saldırganlığı, dünya gelişmesinin yönünü değiştirme, halkların ilerlemesini önleme ve yitirilmiş konumları geri kazanma çabalarının bir göstergesidir. Bu çabalar boş ve umutsuzdur, bu nedenle de, dünya barışı ve insanlığın yazgısı açısından daha tehlikelidir.

EMPERYALİZME, GERİCİ VE HAYDUTÇA EYLEMİNİN HER ALANINDA KARARLI BİÇİMDE KARŞI DURMAK BUGÜN HER ZAMANKİNDEN DAHA ÇOK ZORUNLUDUR!

Çağrı

Bugün dünyamız, güzel Türkiye'miz, her zamankinden daha çok bir nükleer savaş tehlikesiyle karşı karşıyadır. Tüm insanlığı, yüzyılların emek ürünü uygarlığı bir çırpıda yok edecek böylesi bir savaşın ne yeneni ne de yenileni olacaktır.

İnsanlığı böylesine korkunç bir uçuruma sürükleme çabasında olanlar dünya egemenliği peşinde koşan Amerikan emperyalist çevreleridir. Tehlike Reagan yönetiminin çılgın serüvenci politikasından kaynaklanıyor.

Sovyetler Birliği, öteki sosyalist ülkeler insanlığı bu tehlikeden kurtarmak, barışı korumak ve silahlanma yarışını durdurmak, güvenliği sağlamak için tüm güçlerini, tüm olanaklarını ortaya koyuyorlar. Gün geçmiyor ki, sosyalist ülkeler bu yolda yeni bir girişimde bulunmasınlar.

Varşova Anlaşması üyesi ülkelerin 5 Ocak 1983 günlü son öneri paketi, dünya barışının korunması için, günümüzün bu en önemli, en birincil sorununun çözümü için, yeni büyük olanaklar yaratıyor. Şimdi sıra NATO üyesi ülkelerin yöneticilerindedir. Eğer bunlar sosyalist ülkelerin, karşılıklı askersel güce başvurmama anlaşması önerisini ve bununla bağlı öteki önerileri benimserlerse, gezegenimiz üzerindeki nükleer savaş bulutları dağıtılabilir. Tüm devletlerin güvenliğini ve dünya barışını güvence altına alacak biçimde bir nükleer silahsızlanmaya gidilebilir. Tam ve genel silahsızlanmaya, yeryüzündeki tüm savaş ocaklarının söndürülmesine geçilebilir.

NATO başları, Türkiye'deki NATO'cular NATO'nun saldırgan olmadığını, savunma örgütü olduğunu öne sürüyorlar. Ne ki, Varşova Anlaşması devletlerinin karşılıklı saldırmazlık paktı önerisine yanıt vermiyorlar, yaşıyorlar.

Tersine, geçtiğimiz hafta açığa çıkan gizli Pentagon planları, ABD yönetiminin sosyalist ülkelere karşı uzun süreli bir nükleer savaşa hazırlanmış olduğunu gösteriyor. NATO başkomutanı Rogers, son demecinde, NATO'nun ne olursa olsun ilk nükleer vuruşu yapacağını açıkladı.

NATO üyesi Türkiye'de Amerikan nükleer silahları var. Sık sık limanlarımıza giren ABD 6. Filosu nükleer silahlarla yüklü. ABD'nin Türkiye'deki büyükelçisi Strauss-Hupe, geçen Aralık ayında, NATO'nun, Türkiye'ye

yeni nükleer silahlar yerleştireceğinden söz etti. Tüm bu nükleer silahlar komşumuz sosyalist ülkelere yöneliktir. Bu durumda, açıktır, çıkacak bir nükleer savaşın daha ilk dakikalarında Türkiye bir nükleer mezarlığa dönecektir.

Reagan'ların tüm bu planları ve saldırgan amaçları apaçık ortadadır. Oysa cunta yönetimi sosyalist ülkelerin kendisine de yönelttiği ve Türkiye'-ulusal güvenlik çıkarlarıyla tam bir uyum içinde olan önerileri gerekçesiz geri çeviriyor. NATO içinde ABD yönetiminin sözünün dışına çıkamıyor. Tersine ABD çevik kuvvetlerine, 6. Filo'ya, AWACS uçaklarına topraklarımızda yeni üsler veriyor. ABD ile yeni gizli ikili anlaşmalar bağlıyor. Bununla saldırgana yol açmış, onu yüreklendirmiş oluyor.

Gün geçmesin ki, yeni bir Amerikan generali, askersel heyeti ülkemize gelmesin. Bunlar genişletilen üsleri denetliyorlar. Tüm komşularımız, tüm Ortadoğu halkları, şimdi, Türkiye'yi kendilerine çevrilmiş bir Amerikan namlusu olarak görüyorlar.

ABD yönetiminin girişeceği böylesi bir savaştan, Türkiye'de kimse kendine bir yarar sağlayacak değildir. Cunta yönetimi, Türkiye'yi derin ekonomik bunalımdan çıkarmak, orduyu modernleştirmek için, ABD «yardım»larına gerek olduğunu öne sürüyor. ABD'ye yeni askersel üsler vermesini böyle savunuyor. Ne ki, ekonomiyi bunalıma sokan en başta ABD'ye, NATO'ya bağımlılıktır. Orduyu yıllardır donatmamış, ambargolar uygulamış olan da gene ABD'dir, NATO'dur. Sonra, ABD yönetiminin Türkiye'deki üsleri de kullanarak başlatacağı dünya çapındaki bir nükleer savaşın sonunda Türkiye ne olacaktır? Bunalımdan çıkmış bile olsa, ekonomiden geriye ne kalacaktır? Modernleşmiş bile olsa ordunun önünde nükleer küle dönmekten başka bir şey kalacak mıdır?

Nükleer bombalar ne sınıf ne de ideoloji, ne zengin ne de yoksul ayırımı gözetir.

TKP ülkemizin yazgısını zorla ele geçirmiş olan MGK'ni yasal bir yönetim olarak tanımıyor. TKP, cuntanın en ağır, en barbar saldırılarıyla karşı karşıyadır. Buna karşın TKP bugün, tüm halkımızın yaşam hakkını, ulusal varlığımızı korumak kaygısıyla, derin bir sorumluluk duygusuyla, şunu söylüyor: MGK Varşova Paktı'nın kendisine yaptığı önerilere olumlu bir yanıt vermek zorundadır. İşin şakaya gelir yanı yoktur. Reagan'ların peşinde sürüklenmek, memleketi ateşe atmaktır. Sorun var olmak, yok olmak sorunudur. Nükleer savaşla oyun olmaz.

TKP ülkemizin geleceğine ilişkin derin kaygılar duyuyor. Bu kaygılar bugün Atatürkçü çevrelerden ulusal İslam hareketine kadar çok geniş güçlerce paylaşıyor. Halkımız ABD emperyalizminin bencil çıkarları için, el için nükleer ateşlerde yanmak istemiyor.

Ankara sosyalist ülkelerin barışçı önerilerine hemen olumlu yanıt ver-
melidir.

Zindanlardaki barışseverler, yurtseverler hemen salıverilmelidir.

Barış istemini haykırmanın önündeki tüm anti-demokratik engeller he-
men kaldırılmalıdır.

Halkımız, savaş kundakçılarının eline yapışabilmek için özgür olmalıdır.

TKP tüm yurttaşlarımızı barış için aktif çabalara girmeye, örgütlenmeye,
sesini yükseltmeye çağırıyor. Nükleer bir savaş yazgı değildir, önlenebilir.
Sosyalist ülkelerden, ABD kongresinin içine kadar uzanan barış hareketi
yanımızdadır. Eğer vargücümüzle barış için savaşıma atılırsak, Türkiye-
mizi Amerikan çılgınlarının elinde yok olmaktan kurtarabiliriz. Yitirilecek
zaman kalmadı!

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

20 Ocak 1983

Çağrı

Türkiye barış güçlerinin dile getirdikleri derin kaygıların haklılığı artık kanıtlanmıştır. ABD'nin, Batı Asya ve Ortadoğu'da 19 ülkeyi kapsayan yeni bir «Merkez Komutanlığı» (CENTCOM) kurduğu ve bunu 1 Ocak 1983'de eyleme geçirdiği açıklandı. Söz konusu komutanlığın görevi, bölgede savaş eylemlerini ve manevralarını planlamak, elindeki 200 bin kişilik «çevik güç» adlı birlikleri, savaşta ve bu arada adı geçen 19 ülkenin içişlerine karışmak amacıyla kullanmaktır.

ABD, bu yeni «Merkez Komutanlığı»nu eyleme geçirmekle, bölgemizde savaş hazırlığı yönünde yeni bir adım atmıştır. Bu, ABD emperyalizminin saldırgan politikasının yeni bir kanıtıdır. Kuşkusuz bu karar, ABD emperyalizminin dünya çapındaki militarist hazırlığının, nükleer silahlanma politikasının ve hegemonyacı girişimlerinin bir halkasıdır. ABD emperyalist çevreleri ülkelerinden binlerce kilometre uzaklıktaki tüm ülkeleri kendi «çıkar bölgesi» ilân ediyor. Bölge halklarının egemenlik haklarına el uzatma, dahası enerji ve hammadde kaynaklarının yollarını denetim altına niyetini açıklıyor.

Türkiye'nin saldırgan ABD planındaki yeri nedir? Generaller bu soruya açık bir yanıt vermekten kaçınıyorlar. Kamuoyunda «çevik güçlere», nükleer savaş tehlikesini kamçılayan ABD emperyalizminin girişimlerine karşı büyüyen tepkiyi yatıştırmaya çalışıyorlar. Onlar, gerçek durumu yansıtmaya çalışan Atatürkçü ve ulusal İslamcı gazeteleri kapatıyor, başta komünistler olmak üzere tüm barış yanlısı, yurtsever ve demokratik güçleri yıldırmaya çalışıyorlar.

ABD «Merkez Komutanlığı»nın eylem alanı, ülkemizin tüm Güney ve Güneydoğu komşularını kapsıyor. Bu komutanlık ABD-İsrail stratejik işbirliği anlaşmasından bağımsız değildir. Bu komutanlık, Türkiye ile ABD arasında imzalanan bir dizi anlaşmadan, topraklarımızdaki NATO ve Amerikan üslerini genişletme girişimlerinden de bağımsız düşünülemez. Türkiye'ye bu saldırgan planda tehlikeli bir rol verildiği çok açıktır.

Geçtiğimiz günlerde açıklanan ve ABD Savunma Bakanı Weinberger'in imzasını taşıyan 22 Mart 1982 günlü gizli belge bu görüşü doğruluyor. Tam bir yıldır halkımızdan gizlenen bu belgeye göre, Türkiye'deki ABD üsleri genişletilecek, bu üslere ABD hava kuvvetlerine bağlı savaş uçakları yerleştirilecektir. En önemlisi Türk askersel birlikleri Basra Körfezi'yle bağlanmaya hazır tutulacak, bunun yanı sıra, Türkiye'ye gerektiğinde Güney Avrupa'dan Amerikan birlikleri getirilecektir.

Olgular, bu planın adım adım uygulandığını kanıtıyor. Bir oldu bittiyle 29 Kasım 1982'de Türkiye ile ABD arasında imzalanan «uyum anlaşması»,

Ortadoğu'ya ilişkin ABD plânlarıyla bağlıdır. Savunma Bakanı Bayülken, gerçek durumu gizlemeye yönelik 26 Ocak 1983 günlü demecinde bile, NATO ve ABD'nin topraklarımızdaki askersel üslerinin genişletildiğini, gerektiğinde bu üslere NATO'ya bağlı yabancı birliklerin geleceğini açıkladı. Türkiye'de militarist çevrelerin bu Amerikan planına destek verdikleri de ortadadır.

şimdi Türkiye, çok daha büyük tehlikelerle karşı karşıya gelmiş oluyor. Bu tehlike Sovyetler Birliği'nden değil, topraklarımıza Çevik Güçleri, yeni nükleer silahları yerleştirmek ve Türkiye'yi emperyalist amaçlar için bölge devletlerine, Basra Körfezi bölgesine karşı saldırgan savaşlara itmek isteyen NATO'dan, Pentagon'dan geliyor. Ülkemizde askersel bir diktatörlük rejiminin varlığı, tehlikeleri daha da artırıyor.

TKP, ABD «Merkez Komutanlığı»nın eylem alanına istemleri dışı alınan söz konusu 19 ülkenin halklarıyla, ABD emperyalizmine karşı savaşta dayanışma içindedir. TKP, ABD emperyalizminin ülkemizi bu «komutanlık» aracılığıyla kardeş halklara karşı vurucu bir güç olarak kullanmasının önüne geçmek için hiç bir özveriden kaçınmayacaktır. Amerikan planları Türkiye'nin de ulusal çıkarlarıyla keskin bir biçimde çelişiyor.

Ortadoğu'da başlatılacak ve Türkiye'nin kaçınılmazlıkla sürükleneceği bölgesel bir savaş, tüm dünyayı nükleer bir yıkıma itebilir. Böyle bir serüven karşısında hiç kimse, sorumsuzca hareket edemez. TKP, generalleri ve onların hükümetini bir kez daha uyarıyor: Zaman varken, ülkemize ve halkımıza karşı onarılması olanaksız yeni suçlar işlemekten geri durun!

Barış, ulusal bağımsızlık ve demokrasi yanlısı güçlerin önünde tarihsel, ertelenmez ve ivedi bir görev duruyor: Barışı korumak, halkımızı nükleer savaşta yok olmaktan kurtarmak, Türkiye'yi bölge halklarına karşı saldırı aracı olmaktan çıkartmak elimizdedir. şimdi demokrasi isteyen, sosyal hak ve en önemlisi yaşama hakkı isteyen herkes barış için savaşmalıdır. Anayasa referandumu öncesi savaşım günlerinde olduğu gibi, her türlü araç ve olanakları kullanalım, ABD emperyalizminin yeni saldırgan politikasını ve Türkiye'yi serüvene iten cuntayı protesto edelim. Nükleer silahlanmaya, savaş tehlikesine karşı, barış ve tüm komşu halklarla, bölgedeki 19 ülkenin halklarıyla dostluk için sesimizi yükseltelim.

- Çevik güçlere geçit yok!
- Amerikan Merkez Komutanlığını ve cuntayı durdurun!

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

27 Ocak 1983

Romanya Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Nicolae Ceauşescu yoldaş'a

Değerli N. Ceauşescu yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve işçi sınıfı adına 65. doğum yıldönümünüzü kutlar, en iyi dilekelerimizi iletir.

Genç yaşınızdan bu yana komünist hareketin saflarında savaşıyorsunuz. Faşizme ve savaşa karşı hareketin en ön saflarında yer aldınız. Tutuklamalar, en ağır koşullar sırasında bile işçi sınıfının davası uğruna savaştan bir milim ayrılmadınız. Faşist Antoneşcu rejiminin yıkılmasından sonra, ülkemizde sosyalizm kuruculuğu çalışmalarına aktif katıldınız. Ülkemiz komünistleri, Sizi Romanya işçi sınıfının, dünya komünist hareketinin saygın bir önderi olarak tanıyor.

Değerli N. Ceauşescu yoldaş,

Size 65. doğum yıldönümünüzde sağlık, mutluluk, esenlik, sorumlu görevinizde başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

26 Ocak 1983

1983'te dergimiz 25. kuruluş yıldönümünü kutlayacak

Okuyucuya birkaç söz

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi (Türkçe baskısı «Yeni Çağ») bu yıl 25 yaşını dolduracak. Komünist ve işçi partilerinin ortak yayını çeyrek yüzyıldır gelişiyor ve yetkinleşiyor. Derginin sayfalarında kardeş partilerce yayınlanan enformasyon ve bilimsel görüşler Size ne veriyor? Siz «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin sayfalarında neleri arayıp bulmak istiyorsunuz? Bu soruların yanıtı, kuşkusuz, yalnız derginin redaksiyonu için değil, Siz değerli okuyucularımız için de ilginç olacaktır. Bundan ötürü Sizden dergiyle ilgili görüşlerinizi belirtmenizi ve örneğin şu aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

– İlk kez dergiyi ne zaman ve neden okumağa başladınız? Bu hangi koşullarda oldu? Size «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini kim tanıttı? Kaç zamandır dergiyi sürekli okuyorsunuz? Siz dergiyi 25 yıldır okuyan birisiyle karşılaştınız mı?

– Dergiyi okumağa başlıyalıdan beri Sizin yaşamınızda, arkadaşlarınızın yaşamında, ülkenizin, partinizin ve örgütünüzün (eğer Komünist Partisi üyesi iseniz) ne gibi önemli gelişmeler oldu?

– Dostlarınız, arkadaşlarınız arasında «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin ele aldığı konuları tartışıyor musunuz? Sizde bazan yayınlanan yazıların yazarlarıyla tartışma isteği doğmuyor mu? Sizi hangi yazılar en çok ilgilendiriyor? Dergi Size ne veriyor, ondan neler bekliyorsunuz, onu nasıl görmek istiyorsunuz?

Mektuplarınızı bekliyoruz. Siz istediğiniz konuyu ele alabilir, istediğiniz soruyu istediğiniz biçimde yanıtlayabilir, kendiniz hakkında olanaklı gördüğünüz ölçüde bilgi verebilirsiniz. Mektuplar derginin enternasyonal kollektifine büyük yardımda bulunacak, bağlarımızın genişlemesi ve güçlenmesine katkıda bulunacaktır.

RAKAMLARIN DİLİYLE

	1958	1982
1. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinde temsil edilen partilerin sayısı	25	65
2. Derginin Yazı Konseyi üyelerinden oluşan ve konulara, bölgelere göre oluşturulmuş komisyonların sayısı	–	10
3. Derginin yayımlandığı dillerin sayısı	19	40
4. Ulusal yayınlar	19	75
5. Derginin dağıtılıp okunduğu ülkeleri sayısı	80	145

Derginin örgütlediği, kardeş partilerle ortaklaşa olanlar da içinde, uluslararası kolektif çalışmalar:

- Bilimsel konferans ve sempozymlar – 61
- Yuvarlak masa toplantıları – 42

Derginin sayfalarında 24 ülkeden 3.102 yazarın yazısı yer aldı. Kardeş Parti Başkanlarının, Merkez Komitesi Genel (Birinci) Sekreterlerinin, ulusal kurtuluş hareketleri liderlerinin, uluslararası demokratik örgütlerin yöneticilerinin 264 yazısı yayımlandı. Sürekli çalışan Yazı Konseyinin kurulmasından (1969) sonra onun toplantılarında 48 kardeş partinin yöneticisi konuştu, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinden 174 delegasyon 41 ülkeyi ziyaret etti.

Dergide yayınlanan yazılardan 145 kitap ve broşur derlendi ve 3.228.400 adet basıldı.

Mektuplarınızı şu adrese bekliyoruz:

«Yeni Çađ» – Stredisko pro rozširovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhegraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libresso
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebnecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12 a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55–57

İÇİNDEKİLER

	<i>Sayfa</i>
<i>Roland Bauer, Rupert Lewis, Hamid Mecid Musa</i> Moskova'dan yükselen barış çağrısı	97
<i>Sarada Mitra</i> Günümüzde bağlantısızlık: Önemli çözümler zamanı	103
<i>Uwe Eichholz</i> Arayanlara yardım etmek	110
<i>Rogelio Gonzalez</i> Bağlaşıklıktan geniş birlik cephesine doğru	117
<i>Raul Valdes Vivo</i> Küba deneyimi	121
<i>Ernst Wimmer</i> Programımızın yönelim çizgisi	131
<i>Yuri Krasin</i> Sosyal bağlantılığın iki türü	138
<i>Josef Schleifstein</i> Burjuva devleti ve işçi hareketi	144
<i>Ib Nörlund</i> «İskandinav modeli»nin bunalımı	150
<i>Heinrich Gemlow</i> Uluslararası önemde bir bilimsel yayın	157
xx: Emperyalizmi suçlama belgesi	166

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin çağrısı	182
xx: TKP Merkez Komitesinin çağrısı	185
xx: TKP Merkez Komitesinin RKP MK Genel Sekreteri N. Ceauşescu yoldaşa mesajı	187

